

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>Werner Eberlein (DAC)</i> Savaşların ortadan kaldırılması davasında kazanılan ilk utku	3
<i>Horst Schmidt (Batı Berlin)</i> Yenilenme antikomünizme darbe indiriyor	11
<i>Jose Maria Lanao (Arjantin)</i> Canlı Yaşamı gözönünde bulundurmak	21
• Avrupa Solu: İşbirliğini özendirici yeni olgular	29
<i>Nikolay Kovalski (SSCB)</i> Nükleer çağda komünistler ve hristiyanlar	39
<i>Refik Samhun (Lübnan)</i> Lübnan'da ve Arap ülkelerinde verilen barış savaşı	47
<i>Jef Turf (Belçika)</i> «Gerçek bir devrim gördüm»	54
<i>Raymundo Cardenas Hernandez, Arnaldo Cordova (Meksika)</i> Meksika sol güçleri birlik arayışı içinde	62
	1

<i>Mahmoud Shukeir</i> (Filistin) Filistinliler Safları sıklaştırıyor	67
• Büyük Britanya'da Marksizmin dünü bugünü	74
• «Dünya vatandaşı olmak» adlı yazı üzerine	80

ÖZEL SAYFALAR

• TKP MK Genel Sekreteri H. Kutlu yoldaşın TKP'nin 67. kuruluş yıldönümü nedeniyle TKP'nin Sesi radyosunda yaptığı konuşma	85
• TKP MK'nin 10 Eylül 1987 tarihli açıklaması	90

«BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI» – «YENİ ÇAĞ» dergisinin Yazı

Kurulu ve Yazı Konseyi'nde aşağıdaki ülkeler komünist ve işçi partilerinin temsilcileri bulunmaktadır: ABD, Arjantin, Avusturya, Belçika, Bolivya, Brezilya, Bulgaristan, Büyük Britanya, Cezayir, Çekoslovakya, Danimarka, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Ekvador, Endonezya, Federal Almanya Cumhuriyeti, Filipinler, Filistin, Finlandiya, Fransa, Guatemala, Guyana, Güney, Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Honduras, Irak, İran, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Jamayka, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Kolombiya, Kosta-Rika Küba, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Mısır, Moğolistan, Panama, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Salvador, Senegal, Sovyetler Birliği, Sri Lanka, Sudan, Suriye, Suudi Arabistan, Şili, Türkiye, Uruguay, Ürdün, Venezuela, Vietnam, Yunanistan.

SON REDAKSIYON TARİHİ: 31. 8. 1987

YAZIŞMA	BOX 16367.	Stredisko pro rozsirovani tisku –
ADRESLERİMİZ:	S 10327	Yeni Çağ
	Stockholm	Praha 6, Thakurova 3
	İSVEÇ	Czechoslovakia

Savaşların ortadan kaldırılması davasında kazanılan ilk utku

WERNER EBERLEİN

ASBP MK Politik Büro üyesi, ASBP Magdeburg İl Komitesi Birinci Sekreteri

Rusya'da ilk proletarya devriminin utkusuna götüren o şanlı olaylardan bu yana 70 yıl geçmiş bulunuyor. John Reed o günleri, «dünyayı sarsan günler» olarak nitelemişti.

Tarih açısından 70 yıl kısa bir zaman dilimidir. Ama bu 70 yıl içinde insanlığın yararına ne kadar çok şey yapıldı, bu unutulmaz yıllar içinde ne denli büyük sosyal dönüşümlere ve büyük başarıfara (aynı zamanda yenilgilere, eksikliklere) tanık olundu!

En önemlisi ise şudur: Tarihsel Ekim Devrimi ve bunu izleyen onyıllar dünyanın görünümünü kökten değiştirdi. Sosyalizm güçlendi, yerleşti, çeşitli halkların yaratıcı pratiği haline geldi. Dünyanın bütün bölgelerinde şimdi artık geri çevrilemez bir netlik kazanan toplumsal-politik süreçler gelişti. Öte yandan Rusya işçi sınıfı geçilmemiş, denenmemiş bir yoldan yürüdü ve daha bu yolun başlangıcında sosyalizmin yaşama hakkını savunmak için, insanlığın toplumsal ilerlemesinin yazgısı için çetin savaşlar vermek zorunda kaldı. Bu çarpışmalarda sömürüden, ezgiden, baskı ve savaşlardan kurtulmuş bir dünyanın ülkü ve ilkeleri sınavdan geçti ve yerleşti.

W. Eberlein, 1919 doğumludur. Çalışma hayatına elektrik işçisi olarak atılmıştır. Gazeteci, bilim adamı ve parti yöneticisidir. 1948'den bu yana ASBP üyesi, 1981'den bu yana ASBP MK üyesidir. 1983'te ASBP Magdeburg İl Komitesi Birinci Sekreteri seçilmiştir. 1985'ten bu yana Politbüro aday üyesi, Nisan 1986'dan bu yana da ASBP MK Politbüro üyesidir.

Bugün dünya nüfusunun üçte birinden çoğu kapitalizmin zincirlerini kırmıştır. Dünya sosyalizmi geliyor, güçleniyor. Almanya topraklarında kurulan ilk sosyalist devlet, Demokratik Alman Cumhuriyeti artık 38. kuruluş yıldönümünü kutluyor. Halkların verdiği kurtuluş savaşı sonucunda onlarca genç egemen, bağımsız devlet emperyalizmin sömürge sisteminden kurtuldu. Çıkarlarını en tam biçimde komünist ve işçi partilerinin dile getirdiği dünya işçi sınıfının gücü kat kat arttı. Antiemperyalist, demokratik yığın hareketleri gelişti, yaygınlaştı. Bütün dünyada barış için, en gerici emperyalist çevrelerden kaynaklanan nükleer savaş tehlikesine karşı günden güne yükselen aktif bir savaşım veriliyor. Kapitalizmin genel bunalmı derinleşiyor. Bütün bunlar Rusya'daki Ekim 1917 olaylarının sonucudur. Bunlar Sovyet emekçilerinin büyük çabalarının, gösterdikleri fedakarlıkların sonucudur. V. İ. Lenin, Sovyet emekçilerini, öteki ülkelerde sosyalist devrimler gerçekleşmediği sürece devrimci kazanımları savunmak ve pekiştirmek zorunda kalan öncü sosyalist müfreze olarak nitelemişti. (1)

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi bütün ezilen ve sömürülen insanlara parlak bir örnek oldu, onlara güç ve cesaret veren, deneyim ve zafere güven aşıl原因 bir örnek oldu.

Halkları harekete getiren en güçlü etkenlerden biri de Rusya devrimci yığınlarının barış istemi, emperyalist savaşa son verilmesi istemiydi. Daha Sovyet devleti kurulmazdan önce V. İ. Lenin işçi sınıfının bu amacını şöyle dile getirmişti: « . . . Savaşlara son verilmesi, halklar arasında barış, soyguna ve zorbalığa son verilmesi . . . ». (2) İşte bundan ötürü Sovyet erkinin kamuoyunun önüne en başta bu sorunla ilgili bir belgeyle çıkması bir raslantı değildir.

Lenin'in Barış Buyruktusu, zafere ulaşan Rusya işçi sınıfının çıkardığı ilk karardı ve bu, dünya işçi hareketinde, ilerici güçler arasında geniş yankı uyandırdı. Bu belgede savaşa katılan bütün devletlerin halkları ve hükümetlerine adil, demokratik bir barış sağlamak için hemen görüşmelere başlama önerisinde bulunuluyordu. Buyrultu, savaşı « . . . insanlığa karşı işlenmiş en büyük suç » (3) ilan etti. Evrensel-tarihsel önemi olan bu belge, böylece savaşı, tartışmalı sorunları çözme aracı olarak niteleyen eski uluslararası hukuk kurallarına son verdi. Barış buyruktusu, küçük ya da zayıf halkların büyük, güçlü ülkeler tarafından yutulmasını ve dolayısıyla herhangi bir ulusun zorla başka bir devletin sınırları içinde tutulmasını lanetledi. Bu belge bütün halklara egemen olarak var olma hakkı tanıdı ve bütün halklar arasında demokratik işbirliğinin yolunu açtı, bunun nasıl yapılabileceğini gösterdi. Belge, istila ve savaşlara dayanan emperyalist politikaya değişik toplumsal düzene sahip devletlerin barış içinde yan yana yaşamasını öngören sosyalist politikayla karşı koydu.

(1) Bak. V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 36, s. 253.

(2) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 26, s. 304.

(3) Agy, c. 35, s. 14.

Böylece Sovyet iktidarı programında sosyalizm ile barışın birbirinden kopmaz bir bütün oluşturduğunu ilan etti. Tarihte ilk kez savaşın toplumdaki sosyal-ekonomik temelleri ortadan kaldırıldı. Sosyalizmde savaştan yarar sağlayan, zenginleşen ve bundan ötürü de yayılmacılık ve ilhak politikası uygulanmasında çıkarı olan herhangi bir sınıf ve katman yoktur. Sovyetler Birliği'nin savaflara son verme çağrısı açık olarak Leninci stratejinin özünü ortaya koydu. Bu, Barış isteyen, barışa gereksinim duyan ve barış getiren yeni sosyalist düzeni kurmaktır. Sosyalizm, ancak bütün halkların yaşamı için temel oluşturan koşullarda insanların genliğı için bütün olanaklarını tam olarak ortaya koyabilir.

Lenin, Ekim Devrimi'ni savafların ortadan kaldırılması davasında kazanılan ilk utku olarak nitelemiştir. (4) Bu utku, kuşkusuz geçiciydi. Lenin, bu konuda hiçbir hayale kapılmamıştır. O şöyle diyor: «Barış savaşımı şimdi başladı. Bu, zor, çetin bir savaşımdır. Barışın kolayca sağlanacağını sanan, barıştan söz açar açmaz burjuvazinin bunu bize bir tepsiyle geti-
rip vereceğini düşünen kişi çok saf bir insandır.» (5)

Yetmiş yıllık savaşım, Lenin'in bu görüşünün çok doğru olduğunu defalarca kanıtlamıştır. Sosyalizm ve ilerlemeden yana olan güçler emperyalist istila savaflarını dünya topluluğunun yaşamından tamamen çıkarıp atmamıştır. Sovyet devletini daha doğar doğmaz silahlı saldırıyla boğmak istemişlerdi. Uluslararası gericiliğın vurucu gücü olan ve sosyalizmi ebediyen ortadan kaldırmak isteyen faşist barbarlara karşı savaşta Sovyet devleti çok ağır bir sınavdan geçti. Aslında Sovyet devleti var olduğu 70 yıllık dönemin yarısını silah elde kendini savunarak ve saldırıların sonuçlarını ortadan kaldırmak için çalışarak geçirdi.

ABD emperyalizminin güçlü atom enerjisinden yararlanarak silahlanma yarışını hızlandırması, atom enerjisini hemen askersel amaçlarla kullanmaya çalışması da yeni toplumu yok etmeye yönelikti. ABD'nin Hiroşima ve Nagazaki'yi bombalamasının, savaşın sonunda (ki savaşın nasıl sona ereceğini artık herkes biliyordu) yüzbinlerce Japonyalıyı öldürmesinin bir anlamı yoktu. Ama Washington açısından bunun anlamı vardı ve o da şuydu: Sovyetler Birliği'ni, emperyalist ve sömürgeci ezgiye karşı savaşım veren halkları korkutmak. Bunu yapamadı. Sovyetler Birliği, kendini ve bütün kurtuluştan, ilerlemeden yana güçleri savunarak, ABD'nin tek başına nükleer silaha sahip olma durumuna son verdi. Ne ki, dünya emperyalizmi gerilemedi. Savafları, saldırıları, içişlere karışmayı, nükleer şantajı sürdürdü.

Ama Sovyetler Birliği artık yalnız değildi. Öteki sosyalist ülkeler, onlarca kurtuluşuna kavuşmuş ülke onunla birlikte yürüdü. Emperyalistler güçlü bir direnişle karşı karşıya geldiler. Bu savaşta birçok halk büyük

(4) Bak. V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 44, s. 149–150.

(5) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 35, s. 116.

kayıplar verdi. Ama bunlar boşa gitmedi. Emekçi yığınlarının insanlığın yaşamından savaşların çıkarılıp atılması için, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm için savaşımında durum kökten değişti, emekçi yığınların olanakları arttı. Ekim Devrimi'nin devlet politikası düzeyine yükselttiği barış ülküleri bugün eskisine kıyasla çok daha sağlam ve geniş bir temele dayanmaktadır.

Bu değişiklikler, Batı'da kimilerinin iddia ettiği gibi, «komünistlere kumpas kuranlar»ın çabaları sonucu mu olmuştur? Hayır. Bu tür iddialarda bulunanlar, bu değişikliklerde, dünyaya yayılan ve bütün toplumsal katmanlara ve sınıflara etki yapan Ekim Devrimi ülkülerinin gücünün yattığını göremiyorlar ya da görmek istemiyorlar. Ekim Devrimi'nde kapitalistler ilk kez iktidarlarının ebedi olmadığını gördüler ve Rusya'da doğan kıvılcımdan «... kendi evlerini de ateş saracak» diye korktular. (6) Onlar bundan ötürü tarihin tekerleğini geri çevirmek, dünyayı değiştiren Ekim Devrimi'nin öcünü almak amacıyla ellerinden geleni yaptılar.

Emperyalistler sosyalizmi «tarihin bir yanılışı» olarak göstererek, onun hakkindan gelme çabalarında sürekli olarak silahlanma yarışını, özellikle nükleer silahlar alanında, dayatıyor ve körüklüyorlar, çatışma politikası uyguluyorlar. Sovyet halkının bütün insanlık için yaşamsal önem taşıyan bir görevi yerine getirmesi, yani barışın korunmasında belirleyici önkoşul olarak sosyalizm ile emperyalizm arasında askersel-stratejik dengeyi sağlaması tarihsel bir başarıdır. SBKP'nin 27. Kongresi'nde M. S. Gorbaçov şunu belirtti: «Dünya sosyalizmi güçlü bir uluslararası formasyondur ve yüksek düzeyde gelişmiş bir ekonomiye, sağlam bir bilimsel temele ve güvenilir bir askersel-politik potansiyele dayanmaktadır.» (7)

Emperyalistlerin askersel üstünlük sağlama, hiç bir ceza görmeden sosyalist ülkelere saldırabilmek için koşullar yaratma çabaları insanlığı kendi kendini yoketme sınırına getirdi. İnsanlık bugün kritik bir durum yaşamaktadır ve bu durumdan biricik çıkış yolu vardır. O da her tür nükleer silah üretiminden, nükleer denemelerden, nükleer silah kullanımından vazgeçmek, hakları ivedi sorunları çözmek için maddi ve mali kaynaklardan yoksun bırakan silahlanma yarışına son vermek, silahlanma yarışının uzaya sıçratılmasına izin vermemektir.

Ekim Devrimi'nin başlattığı barış politikasını sürdüren sosyalist devletler şunu kılavuz ediniyorlar: Şimdi savaşı daha başlamadan önlemek her zamankinden daha önemlidir. Bu nedenle onlar somut uluslararası durumu gözönünde bulundurarak, sürekli olarak gerçekçi enine boyuna düşünölmüş barış önerileri getiriyorlar. Bu hayret edilecek bir şey değildir, çünkü sosyalizmin ölküsü ve amacı nükleer silahlardan, zorbalık ve savaşlardan arınmış bir dünya kurmaktır.

(6) Agy, c. 35, s. 324.

(7) Mihail Gorbaçov, SBKP 27. Kongresi'ne Sunulan SBKP MK Politik Raporu, TKP Yayınları, 1986, s. 12.

Ekim Devrimi'nin 70. yıldönümünde dünyanın ilk sosyalist devleti, insanlığın yaşamı ve geleceği için taşıdığı sorumluluğun bilincinde olarak, bir kez daha derin insancıl niteliğini ortaya koyuyor. Sovyetler Birliği'nin cesur girişimleri, Avrupa'daki orta menzilli roketler sorununu Sovyetler Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri arasında Reykjavik'te görüşmelerin konusu olan ve bir blok oluşturan sorunlardan ayırarak bu konuda ayrı bir anlaşma imzalanmasını, Avrupa kıtasının operatif-taktik roketlerden arındırılmasını ve bu tür silahların Asya'dan da kaldırılmasını («global çifte sıfır çözüm» önerisi) önermesi bunun açık bir kanıtıdır. Bu yönde önlemler alınması, bu çizgide adımlar atılması, silahsızlanma alanında gerçek bir atılım yapma olanağı verecektir. Şimdi bu iş, ABD'nin tutumuna bağlıdır. Söz ABD'nindir.

Kimi Batılı politikacılar Sovyetler Birliği'nin sözde konvansiyonel silahlar alanında üstün olduğunu ve bu durumun nükleer silahsızlanmayı engellediğini ileri sürüyorlar. Ne var ki, Sovyetler Birliği'nin eşit güvenlik ilkesi temelinde konvansiyonel silahlar alanında da indirim yapılmasını öngören önerileri bu iddianın tamamen yersiz olduğunu ortaya koyuyor.

Almanya'daki komünistler ve öteki ilerici güçler Ekim Devrimi'nden bu yana Sovyet erkinin barışsever girişimlerini kesin biçimde desteklemişlerdir. Demokratik Alman Cumhuriyeti, Sovyetler Birliği'nin dünya nüfusunun ezici çoğunluğunun çıkarlarını dile getiren ve Barış Programı haline getirilen şimdiki dış politikasını tümüyle destekliyor.

ASBP MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı E. Honecker SBKP 27. Kongresi'nde yaptığı selamlama konuşmasında şunu belirtti: «Bu Barış Programı, Sovyetler Birliği'nin barışseverliğini, onun yeryüzünde ve uzayda nükleer bir felaketin önlenmesi, silahsızlanma yönünde somut önlemler alınması gibi günümüzün en yakıcı global sorunlarının çözümü yönünde gösterdiği yapıcı tutumunu, iradesini, yeni yaklaşımını ortaya koyarak, yeryüzündeki bütün insanları derinden etkiliyor. 2000 yılına kadar dünyanın her nükleer silahtan arındırılmasını öngören bu geniş kapsamlı program, tarihsel bir fırsat yaratmaktadır. Bu fırsat kaçırılmamalıdır. Lenin'in Barış Buyruğundan bu yana sosyalizmin barış politikasının uluslararası etkisi hiçbir zaman şimdiki kadar güçlü olmamıştır ve bu yapılan geniş kapsamlı girişim sayesinde olmuştur.»⁽⁸⁾

Sovyetler Birliği'nin Barış Programı'nda, Varşova Antlaşması Örgütü üyesi ülkelerin önerilerinde betirilen 2000 yılına nükleer silahsız girmenin gerçekten olanaklı olduğu görüşünün sağlam bir temele dayandığını şimdi herkes görebilir. Bu programda ve önerilerde yalnız barışa bağlılık dile getirilmiyor, aynı zamanda silahsızlanmaya götüren yol gösteriliyor, bu yönde alınacak önlemler için somut süreler belirtiliyor.

---

(8) E. Honecker yoldaşın konuşması. SBKP 27. Kongresi'nde yapılan selamlama konuşmaları. (Rusça), Moskova, 1986, s. 19.

ASBP Merkez Komitesi 4. Plenumunda Varşova Antlaşması Örgütü üyesi öteki ülkelerle birlikte Doğu ile Batı arasında askersel-politik cepheleşmeye son verilmesi için çalışmaya kararlı olduğunu, karşı tarafın bütün yapıcı öneri ve girişimlerini desteklediğini belirtti. Biz stratejik silahların azaltılması ve daha sonra da tamamen yok edilmesi yönünde anlaşmaya varılması çalışmalarının, uzayın silahlandırılmasına karşı savaşımın sürdürülmesinin çok önemli olduğu kanısındayız.

Partimiz ve devletimiz silahsızlanma alanında kendi girişimleriyle ortak barış politikasının uygulanmasına katkıda bulunuyor. Biz aktif, güvenilir partner olarak, uluslararası sorunların çözümüne gerçekçi yaklaşan ve iyi niyet gösteren bütün güçlerle işbirliği yapıyoruz. ASBP, DAC bunlarla politik diyalogu örgütlemek için adımlar atarak, iki birbirine karşıt toplumsal sistemi ayıran sınırın geçtiği Avrupa'nın merkezinde barışın güçlendirilmesine ve halklar arasında karşılıklı güvenin artırılmasına somut katkıda bulunmaya çalışıyor.

FAC'ndeki değişik partilerin temsilcileriyle ilişkiler bu bakımdan özel bir önem taşıyor. DAC'nin hiçbir zaman Alman toprağından bir daha savaş başlamaması için elinden geleni yapma yönünde üstlendiği tarihsel yükümlülük bunu gerektiriyor.

Biz barışın korunmasında proletaryanın taşıdığı sorumluluğu göz önünde bulundurarak ve komünistler ile sosyal demokratların işbirliği yapması, ortak eylemlerde bulunması gerektiğini kanıtlayan Almanya işçi hareketi tarihinden çıkarılan derslere dayanarak, Almanya Sosyalist Birlik Partisi ile Almanya Sosyal Demokrat Partisi arasındaki diyaloga büyük önem veriyoruz. Amaca yönelik görüşmeler sonucunda iki parti ortaklaşa Orta Avrupa'da nükleer ve kimyasal silahlardan arındırılmış bölge oluşturulması girişiminde bulundular. Öte yandan E. Honecker yoldaşın FAC Başbakanı H. Kohl'e başvurarak, Sovyetler Birliği'nin orta menzilli roketler konusunda yeni adımlarını desteklemesini önerdiğini, bunda her iki Alman devleti yurttaşlarının da çıkarı olduğunu belirttiğini ayrıca vurgulamalıyız.

DAC emekçileri «Benim işyerim aynı zamanda barış için savaşım yeridir» sloganını yükselterek, ASBP ve DAC hükümetinin uyguladığı barış politikasının gerçekleştirilmesine katkıda bulunuyorlar. Bu slogan sosyalizmin güçlendirilmesi ile barış savaşımı arasındaki karşılıklı diyalektik bağı dile getiriyor.

Sosyalist ülkeler bütün dış politika faaliyetlerinde şunu hareket noktası yapıyorlar: Görüşmelere başlamaya hazır olduğunu söylemek, henüz varolan cepheleşmenin aşıldığı anlamına gelmiyor. Birbirine karşıt askersel blokların özellikle Orta Avrupa'da yıkım gücünü azaltmak ve eğer mümkünse tamamen yok etmek için somut adımlar atmak, önlemler almak gerekmektedir.

Barış içinde yanyana yaşama, değişik toplumsal düzene sahip devletler

arasındaki ilişkilerin gerçek biçimi haline geldi ve yaşamsal gereklilik oldu. Bugün sözkonusu olan yalnız savaşların olmadığı bir dünya sağlamak değil, aynı zamanda silahsızlanmanın ve işbirliğinin egemen olduğu bir dünya sağlamaktır. Varşova Antlaşması Örgütü üyesi devletlerin Politik Danışma Komitesi'nin Mayıs 1987'de Berlin'de yaptığı toplantıda aldığı kararlar bu amaca ulaşmayı öngörmektedir. Bu toplantıda ilk kez Varşova Antlaşması Örgütü'nün sadece savunma niteliği taşıdığını belirten askersel doktrini formüle edildi. Bu doktrinin başlıca amacı askersel güçler dengesini olanaklı olduğu kadar daha düşük bir düzeyde tutmak, askersel güçleri savunma için gerekli ve yeterli düzeye indirmektir.

Toplantıda kabul edilen belgelerde şu öneriler yer almaktadır:

– Avrupa'daki bütün orta menzilli Amerikan ve Sovyet roketlerinin ortadan kaldırılması ve DAC ve Çekoslovakya topraklarından, bu ülkeler hükümetleriyle anlaşarak, Amerikan roketlerinin Batı Avrupa'ya yerleştirilmesine yanıt olarak buraya yerleştirilen Sovyet roketlerinin geri alınması için derhal bir anlaşma imzalanması;

– SSCB ve ABD'nin Avrupa'daki operatif-taktik roketlerinin aynı anda yok edilmesi ve Sovyetler Birliği'nin doğusundaki ve ABD'ndeki bu tür roketlerle ilgili görüşmelere başlanması;

– Avrupa'daki taktik nükleer silahlar sorununun çözüme bağlanması;

– 5 yıl içinde Roketsavar Savunma Sistemi Antlaşması kesin biçimde uygulanarak, SSCB ve ABD'nin stratejik saldırı silahlarında yüzde 50 indirim yapılması için anlaşma imzalanması;

– yeni nükleer silahların hazırlanması, üretilmesi ve yetkinleştirilmesine son vermek için ilk adım olarak nükleer denemelerin tamamen yasaklanması.

Varşova Antlaşması Örgütü üyesi ülkeler Berlin'de kimyasal silahların mümkün olduğu kadar daha çabuk yok edilmesini istediler. Konvansiyonel silahlarda ve silahlı kuvvetlerde 90'lı yılların başına kadar yüzde 25 oranında azaltma yapılmasını, aynı zamanda bu sorunun taktik nükleer silahlarla birlikte ele alınmasını önerdiler. Bu yüzyılın sonuna kadar konvansiyonel silahlarda, askeri kuvvetlerde ve askeri harcamalarda daha büyük indirim yapılmasını önerdiler.

Barış isteyen, barışın korunması için aktif eylemde bulunan her kişi sosyalist devletlerin askersel doktrini, onların silahlarda ve silahlı kuvvetlerde hızlı bir indirim yapılması önerilerini emperyalist devletlerin tutumuyla kıyaslayabilir ve günümüzün temel sorununun çözümüne sosyalizmin ve emperyalizmin nasıl yaklaştıkları üzerine kendi görüşünü belirleyebilir.

Sosyalist topluluk ülkeleri büyük ve küçük, nükleer silaha sahip olan ve olmayan, askersel bloklara üye olan ya da bağlantısız olan bütün devletleri dünyada güvenliğin sağlanması için işbirliği yapmaya çağırıyorlar ve ısrarla şunu belirtiyorlar: Caydırma, yıldırma politikasına, uçurumun

kenarında denge sağlamaya son vermek gerekmektedir. Bir nükleer savaşta kazanan taraf olmayacaktır, yalnız kaybedenler olacaktır. İşte bundan ötürü insanlığın ilerlemesiyle ilgili güncel sorunlara yeni politik düşünceye dayanan yeni yaklaşım göstermek gerekiyor; aktif, yapıcı barış politikası uygulamak, köklü değişiklikler yapılması gereken uluslararası ilişkilere gerçekçi açıdan yaklaşan herkesle işbirliği yapmak gerekiyor. Kısacası, dünya çapında bir barış, sağduyu ve iyi niyet koalisyonu kurmak gerekiyor.

Yığınlar, ancak ortak çabalarla güvenlik ve ilerleme sağlanabileceğini giderek daha iyi kavnyyorlar. Nükleer tehdit, ekonominin global sorunları, açlık, yeryüzü nüfusunun önemli kesiminin içinde bulunduğu yoksulluk, önceleri bilinmeyen hastalıklar salgını, doğanın kirletilmesi, doğal kaynakların tükenmesi açık olarak gösteriyor ki, halkların yazgıları birbirine sınımsız bağlıdır. Ortak çabalarla, şiddetin ve nükleer silahların olmadığı bir dünya kurulması, uygarlığın korunmasının, insan soyunun varlığını sürdürmesinin güvencesidir.

Lenin, barışın sağlanması için «zorlu ve kararlı» savaşım vermek gerektiğini belirtirken, tarihsel iyimserlikle şunu vurgulamıştır: «Uluslararası emperyalizmin gücü ne denli büyük olursa olsun, bizim şansımız iyidir.»⁽⁹⁾ Bugün bu şans, günümüzün öncü devrimci müfrezelerinin, yani dünya sosyalizmi, enternasyonalist komünist ve işçi partilerinin, kurtulmuş devletler halklarının, demokratik yığın hareketlerinin sıkı işbirliğiyle, nükleer tehdite karşı ayaklanan gezegenimizin gerçek devrimci vicdanının sesi dünya barış hareketinin yaygınlaşmasıyla, Sovyetler Birliği'yle birlikte DAC ve öteki sosyalist topluluk ülkelerinin aktif biçimde savundukları barış, sağduyu ve iyi niyet koalisyonunun kurulması için olanakların genişlemesiyle daha da artmıştır.

---

(9) V. I. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 35, s. 86.

Yenilenme antikomünizme darbe indiriyor

HORST SCHMIDT

Bati Berlin Sosyalist Birlik Partisi (BBSBP) Başkanı

Eğer sosyalist ülkeler, yarın ellerindeki tüm silahları toplar ve denize atarsa, bu durumda bile ABD Savunma Bakanı Weinberger ve FAC Savunma Bakanı M. Wöhner gibi «üstün deneyli» stratejistler, bunun Batıyı aldatmak için sıradan bir «komünist oyunu» olduğunu söyleyeceklerdir. Geçenlerde bir burjuva basın organında yayınlanan bu tür alaycı bir iddia, antikomünist fanatiklerin sınıfsal kalın kafalılığını çok isabetli bir biçimde niteliyordu. Bunlar için sosyalist dünyadan gelen herşey kötü, komünistlerin savunduğu herşey ise yokedilmeye mahkûm bir saçmadır.

Bu durum yeni değildir. Proletaryanın halkların kapitalist sömürü ve baskıdan kurtarıcısı olarak tarihsel misyonunu ilan eden «Komünist Partisi Manifestosu»nun ortaya çıktığı günden beri, burjuvazinin gerici güçleri, artık 140 yıldır komünizm ülkülerinin yayılmasının ve yerleşmesinin yolunu kapamak için başarısız çabalarda bulunuyorlar. Bu artık Avrupa'da dolaşan bir «hayalet» olmaktan çıkmış, milyonlarca insanın halk erki ve sosyal adalet toplumu için bir dünya hareketine dönüşmüş, artık sosyalist ülkeler örneğinde dünyanın üçte birinde utkuya ulaşmıştır.

Çağdaş burjuva gericiliğinin tarihsel ilerlemeyi hiçbir biçimde durduramaması, onun emekçilerin kapitalizmin zincirlerinden kurtulma istemlerine karşı savaşının hiç te zayıfladığı anlamına gelmiyor. Antikomünizm, emperyalizmin reel sosyalizme, dünya komünist, ve ulusal kurtuluş hareketlerine, tüm demokratik ve barışsever güçlere karşı yönelen başta gelen politik ve ideolojik silahıydı, öyle de kalıyor. O, kapitalizmin genel bunalımının derinleştiği koşullarda, burjuva stratejisinin sınıfsal içeriğini oluşturuyor.

Antikomünizmin çeşitleri ve eylemlerinin biçimleri çoktur. Ancak kapitalist ülkelerde devlet politikası düzeyine çıkan ve uluslararası alanda şu ya da bu konum ve eylemleri bizzat belirleyen antikomünizm, başta geliyor. Son yıllarda önde gelen birçok batı ülkesinde yeni tutucu güçlerin erke gelmesinden sonra, emperyalizmin ve en başta da Amerikan emper-

Horst Schmidt, 1925'te bir memur ailesinde dünyaya geldi, ticaret işçisi olarak çalıştı. Faşizm yıllarında koğuşturuldu, bu arada zorunlu çalışmaya sürüldü. 1946–1962 yılları arasında Almanya Sosyalist Birlik Partisi (ASBP) üyesidir, 1962'den sonra Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi (BBSBP) üyesi oldu. 1950'li yıllarda yönetim kurulu üyesi, sekreter, Tempelhof bölge parti örgütü Yönetim Kurulu Başkanı oldu. ASBP'nin Batı Berlin örgütünün sekreterlik üyeliğine seçildi.

yalızminin saldırganlığı gözle görülür bir biçimde arttı. Marksizm-Leninizm'e karşı yeni «haçlı seferi» açıldı. Yaşadığımız nükleer çağda benzer tasarılar tüm insanlığa mezar olma tehlikesi taşıyabilirler, «komünizmi tarihin çöplüğüne atma» türünden serüvenci niyetler ileri sürüldü. Antikomünizm, açıkça, sınıfsal öç alma politikası ve ideoloji olarak eylem yürütüyor. En gerici, saldırgan güçler bu uğurda dünyayı nükleer yıkımın eşliğine sürmeye hazırdılar.

Alman topraklarında karşı karşıya duran sınıfsal güçlerin çatışması, çok keskin biçimler almıştır. Burada sosyalist DAC ve kapitalist FAC olarak iki Alman devleti, ve aynı zamanda özel bir statüye sahip Batı Berlin ortaya çıkmıştır. ABD emperyalizminin onayı ve desteğini alan Batı Alman emperyalizmi, yirmi yıl boyunca, Alman topraklarında meydana gelen tarihsel değişiklikleri tanımak istemedi, Almanya'nın «yeniden birleşmesi» türünden milliyetçi sloganlarla DAC'ni ısrarla yurtmaya çalıştı. Politik yaşamının, örgütlerin DAC ve SSCB'ne karşı sonu gelmeyen provokasyonlar zincirine bağlı olan Batı Berlin adeta bir «savaş kenti»ne dönüştürülmüştür.

Batı Berlin komünistleri, bu ağır dönemlerde, Batı Berlin'in, onun hal-kının çıkarlarını olduğu gibi, Avrupa'nın merkezinde gerginliğin azaltılması, barışın güçlenmesi gereksinimlerini de gözönünde tutarak, başka bir rol oynamasını istiyorlardı. Biz, kentimizin «sosyalizmin sırtına saplanmış bir hançer değil, Doğu ile Batı arasındaki işbirliğinin merkezlerinden biri olacağını sanıyorduk.

Kentin, DAC ile ilişkilerinin daima büyük önemi olmuştur. Çünkü o, sosyalist dünyada kapitalist bir adadır. Ve biz, adada yaşayanın denizi düşman yapmaması gerektiği ilkesinden hareket ettik. Bu gerçek, destek bulana kadar, çok zaman geçti. Ve eğer, Batı Berlin'in, onu çevreleyen DAC ile ilişkilerinde doğru bir hareket gözlenmişse bu, Alman topraklarındaki ilk sosyalist devletin politikasının ve aynı zamanda alçakgönüllülüğe yaraşır bir biçimde belirtmek isteriz ki, partimizin de savaşının bir ürünüdür.

Batı Berlin'le ilgili Dörtlü Anlaşmanın imzalanmasıyla, antikomünizmin dünya politikasındaki sorunlu noktasına hissedilir darbeler indirilmiş oldu. Daha sonraki yıllarda anlaşma önemini kanıtladı. Batı Berlin etrafındaki durumun normalleşmesine yol açtı, eskiden sürekli körüklenmekte olan antikomünizm histerisinin hızını kesti.

Bununla birlikte, geride kalan yıllar, NATO ülkelerindeki ve en başta da FAC'ndeki etkin çevreler, eskiden olduğu gibi, şimdide onu *bir huzursuzluk ve gerginlik kaynağı olarak kullanmak* için Batı Berlin planlarıyla ortaya çıkıyorlar. Dörtlü Anlaşmayı çiğneyerek kent üzerinde Batı Almanya devlet organlarının yargı yetkisi ve eylemlerini yaymak, FAC'ne bağlı olmayan ve onun tarafından yönetilemeyen Batı Berlin'in politik statüsünü

değiştirmek için yürütölen ardıarkası kesilmeyen provokasyonlar buna yöneliktir.

Bu yıl Batı Berlin Senatosunun, Berlin'in 750. kuruluş yıldönümüyle ilgili olarak düzenlediği eylemlere, önceden planlanmış bir provokasyon niteliği verildi. Şenlikleri düzenleyenler de, başta Başbakan H. Kohl olmak üzere FAC'nden bunlara katılanlar da «bütönsel bir Berlin» ve «Alman sorunu henüz çözölmemiştir» türündeki tüm milliyetçi sloganları harekete geçirdiler, DAC'ne karşı kabaca saldırılarında adeta yarışa kalkıştılar. Burada burjuva politikacılarına ve bunların faşizmin yenilgisinden sonra Avrupa'daki tarihsel değişiklikleri kabul etmeme yolu tutumlarına has olan antikomünist belirtiler, tam ve açık bir biçimde ortaya çıkmış bulunuyor. Fransa Cumhurbaşkanı, Büyük Britanya Kraliçesinin, ABD Başkanının konumlarını belirleyen de bu belirti olmuştur. Bu yaz Batı Berlin'i ziyaret eden bunlar konuşmalarında bu sendromu «Avrupa'nın parçalanmasına» karşı savaşın bir sembolü olarak göstermeye kalkıştılar.

Partimiz, benzer bir antikomünist çığırtkanlığın, Batı Berlin halkının huzur ve barışçı yaşam istemiyle çelişen Avrupa anakarasında güvenliğin temellerini sarsmaya yönelik olduğunu vurguladı. Kentimizin, uluslararası ilişkilerde ve halklararası karşılıklı anlayışın güçlenmesinde oynadığı yapıcı rolü, ancak Dörtlü Anlaşmanın ciddi ve tam olarak uygulanmasıyla, onda yerleşmiş bulunan çıkar dengesini kendi yararına değiştirmeye yönelik her türden yeltenişlerden vazgeçilmesiyle sağlanabilir.

Büyük Sosyalist Devrimi'nin utkusundan bu yana 70 yıl geçti ve ilk sosyalist devletin kurulmasıyla antisovyetizm antikomünizmin özü oldu. Emperyalist gericilik, Sovyetler Birliği'ni yokedecek, dünya sosyalist sisteminin doğuşunu engelleyecek, tarihin tekerleğini geri çevirecek durumda değildi. Bundan dolayı da o, daha büyük çabalar harcayarak komünizm ölkülerinin yaygınlaşmasını frenlemeye ve sınırlamaya, yeni yeni ölkelerin, halkların sosyalizme geçişini engellemeye yelteniyor. Aynı zamanda, burjuva propagandasının çabaları, reel sosyalizmi gözden düşörmeye ve böylelikle işçi sınıfını kendi ölkesinde sosyalist yönelimlerden koparmaya, emekçilerin Büyük Sosyalist Ekim Devrimiyle başlayan sermayenin baskısından kurtulma davasını durdurmaya yöneliyor.

Antikomünizmin antisovyetizm çizgisine karşı savaş, yalnızca komünistlerin utkuya ulaşan sosyalizmle enternasyonalist dayanışması anlamına gelmiyor., bu, aynı zamanda, işçi sınıfının tarihsel gelişme perspektiflerinin belirlenmesi sorunudur. Partimiz, antisovyetizme karşı uzlaşmaz bir savaş.yüröterek kendi enternasyonalist görevini yerine getiriyor ve aynı zamanda emekçilerin temel çıkarlarına hizmet etmiş oluyor.

Burjuva propagandası, Sovyetler Birliği'nin tüm tarihi boyunca onun sosyalizm kuruculuğunun deneyimini silmeye çalışıyor. Sovyetlerin ilk Beşyılık Planları, «hayal», «göz boyama» gibi gösterilmişti. Oysa Rusya'yı geri kalmışlıktan kurtaran ve sosyalizmin güçlü bir kalesi durumuna

getiren, İkinci Dünya Savaşı'nda hemen hemen tüm Avrupa'nın kaynaklarına sahip olan Hitler Almanyasına karşı utku sağlamaya olanak veren de bunlar olmuştur. Sosyalist ve en başta da Sovyetlerin ekonomik sisteminde yeni bir «bunalım» ortaya çıkarma yeltenişleri, burjuva «sovyetologları»nın değişmeyen bir yöntemidir. Burada söz konusu olan, sosyalizmin etkisizliğinin ve yaşama kabiliyetsizliğinin bir kanıtı olarak yansıtılan gerçek ya da hayali güçlükler, hatalar ve durgunluk üstüne yayılan spekülasyonlardır. Bununla birlikte açıkça görülmektedir ki, denenmemiş yollardan ilerleyen yeni toplum kuruculuğunda, herşeyin anında doğru karara bağlanmadığı ağır sorunların, nesnel çelişkilerin üstesinden gelme çalışmaları gözleniyor. Bu durum, sosyalizmin gelişmesini engellemek için her çeşit yöntemi harekete geçiren emperyalizmin dıştan karşı koyuşlarıyla, daha da ağırlaşıyor. Başta gelen amaçlarından birinin Sovyetler Birliği'nin hırpalamak ve zayıflatmak olan yoğun silahlanma yarışını anımsatmak yeterlidir.

Kapitalist dünyadaki gerici çevreler, SSCB'deki yenilenme çizgisini şaşkınlıkla karşıladılar. Bu, sözde gelişmesinin donduğu, yaşamın dikte ettiği değişiklikler karşısında güçsüz kaldığı yollu Sovyet toplum «modeli» üstüne yayılan görüşleri ortadan kaldırıyor. Sovyetler Birliği'nin tarihsel başarıyı, ABD ile stratejik dengeyi nasıl sağlayacağı sorusu suskunlukla geçiştiriliyor. Çünkü, bu soru onun, batıdan «geri kaldığı» planına uygun düşmüyor. Ama, bu tür mantıksal çelişkiler antikomünistleri rahatsız etmiyor. Böylece, Sovyetler Birliği'ndeki «bunalım» üstüne sürekli yayılan iddialar, onun «artan askeri gücü» karşısında körüklenen korkuya eşlik ediyor.

Sovyetler Birliği'nde yaşamın tüm alanlarında başlatılan köklü değişiklikler, halkın Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nden sonra elde ettiği başarıları hiçbir biçimde reddetmiyor, tersine bu, tam da 70 yıl içinde elde edilenler sayesinde olanaklı olmuştur. Burada söz konusu olan, sosyalizmin gelişmesinde yeni bir sosyal-ekonomik aşamaya yükselmesidir, bunun için ilerlemenin önündeki her engelin kaldırılması gerekiyor. Bilimsel-teknik ilerlemenin ürünlerini kullanma yoluyla ona gerekli hızı vermekle görevli olan ekonominin yönetim mekanizması yetkinleştiriliyor. Sovyet komünistleri, bürokratism, rüşvetçilik, görevini kötüye kullanma gibi, sosyalizme yabancı olan olaylara karşı ödünsüz bir savaş açmışlardır. Demokratik açıklık (glasnost) ortamında yürütülen bu savaşa, yenilenme sürecinde baş rolü üstlenen geniş halk yığınları aktif katılıyorlar. Kuşkusuz glasnost sosyalizmin yararınadır, çünkü bu hasta, çözüm gerektiren sorunların açığa vurulmasına yardım ediyor.

Kuşkusuz, antikomünist propaganda, bugün Sovyet toplumunda yürütülmekte olan açık tartışmalardan yararlanmaya çalışıyor. Dikkatler, en başta, Sovyet yöneticilerinin konuşmalarında açıkça ele aldıkları, Sovyet basınının duyurduğu SSCB'nin gelişmesindeki kimi olumsuz öğeler üze-

rinde yoğunlaştırılıyor. Bu, Batıda, sermaye dünyasında eylem yürüten biz komünistlerin önüne, SSCB'deki süreçleri karalama çabalarına gereken yanıtı verme görevi koyuyor. Burada yerleşmekte olan açıklık ortamı, bizim insanlarda amacı ve sloganı «daha çok sosyalizm» olan yenilenme konusunda doğru görüşler oluşturmamıza yardım ediyor. Yenilenme, antikomünizmi alışageldiği birçok antisovyetik klişeden yoksun bırakarak, ona güçlü bir darbe indiriyor.

Sosyalizme düşman güçlerin Sovyetler Birliği'ndeki yenilenmeye yönelik tepkisinden, köklü değişikliklerin reddedilmesi ve Sovyetler Birliği'nden gelen «yeni tehlike» iddialarının allanıp pullanması gibi, iki ana yönelimi ayırt etmek olanaklıdır. Bu motifler, burjuva basınında değişik biçimlerde dile getiriliyor. Eskiden yumuşama yanlısı olan, daha sonraları «Şahin'e dönüşen H. Kissinger, *Times* dergisi okuyucularını «Sovyetler Birliği'nin, reformların gerçekleşmesi durumunda bile yine de totaliter bir devlet olarak kalacağı» iddialarıyla kandırmaya çalışıyor. Büyük iş çevreleri organı *Wall Street Journal*, «Sovyet ideolojisinin her çeşit reformları olanaksız hale getirdiğini» (2) kesin olarak iddia ediyor. Gerçeği görmek istemeyenlerle tartışmanın bir anlamı yoktur. Ama, bunların neden böyle bir yola başvurdukları üzerinde kafa yormak gerek. Profesyonel antisovyet uzmanların çıkarları, bunların Sovyet toplumu üstüne yarattıkları ve elden bırakmak da istemedikleri yöntemler, en çarpık görünümlele sıkı sıkıya bağlıdır. Birçok meslektaşından farklı olarak incelemeler alanında sağlam görüşü kaybetmeyen Amerikan sovyetologlarından Princeton Üniversitesi Prof. S. Cohen işinin ehli gibi bu önyargılılığı anlatıyor. Prof. S. Cohen'e göre, Sovyetler Birliği'nde yenilenmeyle ilgili güvensizliğin yayılmasında, ABD'nde yıllar boyunca Sovyetler Birliği ile ilgili alışılmış gelmiş değişmeyen ve genel olarak değişmeyecek olan bir görünüm yaratıp yayan» belli örgüt ve grupların büyük rolü vardır. Askersel-sanayi kompleksi, «soğuk savaş»ın profesyonel şovalye lejyonları, ulusal güvenlik sorunlarının yalancı uzmanları, diğer özgül çıkarları yansıtanlar, bu örgüt ve gruplara bağlıdır. Sovyet sistemindeki herhangi bir iyileşmenin tanınması, bunların politik, ekonomik ve ideolojik durumunu tehdit ediyor. Bu grup ve kişilerden birçokları için, «soğuk savaş»ın sürekli var olması uydurma değil, gerçek bir sorundur ve bundan dolayı da hiçbir zaman yokolmayacaktır. Eğer bunun için herhangi bir neden ortadan kaldırılsa, bu örgüt ve gruplar her zaman başka nedenler bulacaklardır ... «Soğuk savaş»dan yana bu güçler, kolektif olarak Amerikan görüşü ve politikası üzerinde büyük etkilerde bulunuyor ve görüldüğü gibi, «soğuk savaş» karşıtlarının bunlara karşı koyacak gerekli güce sahip olmaları yoktur.» (3)

(1) International Herald Tribune, 29 Mayıs 1987.

(2) Agy.

(3) Agy.

S. Cohen kararsız yargısına karşın, yurttaşlarına kinayeli bir dille seslenerek, bunları gerçeklere göz kapamamaya çağırıyor: «Dinleyin ey şüpheliler, «kötülükler imparatorluğu» bile «değişebilir». Ve gerçekten de bu türden «şüphelilerin» sayısı, SBKP MK'nin, Sovyet ekonomisinin yenilenmesiyle ilgili somut önerileri belirleyen son plenumundan (Haziran 1987) sonra önemli ölçüde azaldı.

SSCB'ndeki değişiklikler, bunları «Sovyet tehdidi»nin hızlanmasının bir kaynağı olarak görmek isteyenleri de korkutuyor. Bunların batıda sayısı az değildir. Tutucu İngiliz *Daily Telegraph* gazetesi, şöyle yazıyor: «Batının tehlikelerle karşı karşıya geleceği sorunu, M. Gorbaçov'un önerdiği programın başarısı ve başarısızlığına bağlıdır. Başarı, Sovyetler Birliği'ne yeni güven açılacak, onu ekonomik ve askersel bakımdan güçlendirecektir». (4)

Denebilir ki, bugün antikomünist propaganda, yenilenmeyi karalama görevi verilen yeni bir antisovyet masalı yaratmaya çaballıyor. Onun, insanların bilincine yapacağı olası etkiyi gözardı etmeden, gene de birçoklarının, SSCB'ndeki yenilenmenin uluslararası alandaki işbirliği perspektiflerinin genişlemesi üzerindeki etkisini doğru değerlendirdikleri söylenebilir. Örneğin, K. Lidke'nin *Stern* dergisinde çıkan yazısı, bunlar üzerinde soğukkanlı bir görüş oluşturuyor. Yazıda şöyle deniyor: «Şimdi reformları karalamak için akılsızca bir çaba harcanıyor. Gerçekte ise tüm bunların yalnızca komünizm davasının güçlenmesine hizmet ettiği ve M. Gorbaçov'un yalnızca sistemi etkin hale getirmek istediği iddia ediliyor. Bu insana bir paradoks gibi gelse de, eğer o bunu başarırsa onun elde edeceği başarı bizim ulusal çıkarlarımıza da yanıt verecektir ... Gorbaçov'un hazırlamış olduğu yeni politikanın açtığı tarihsel olanaklardan yararlanalım. Geniş kapsamlı ekonomik işbirliği yalnız Sovyet yöneticilerinin yeraltı kaynakları bakımından dev zenginliklere sahip bu ülkenin her alanını modernleştirme ve liberalleştirme girişimlerine yardım etmiş olmuyor, bu işbirliği aynı zamanda, Federal Almanya'ya da ekonomik yükseliş sağlamada ve yeni işyerleri açmada katkıda bulunabilir». (5)

Sovyetler Birliği'ndeki yenilenmenin Batı için bir tehdit kaynağı olarak gösterilmek istenmesinde yeni ve beklenmedik bir şey yoktur. Çünkü, «komünizmin saldırganlığı», «Sovyet yayılcılığı» ile ilgili masallar öteden beri silahlanma yarışını, sosyalist dünyaya karşı askersel üstünlük elde etme çizgisini haklı göstermek için kullanılıyor. Antikomünist propaganda, bu arada resmi çevrelerin seslendirdiği kasıtlı ve amaca yönelik bir «düşman tipi» yaratıyor.

Amerikan Başkanına göre ABD'nin ve dünyanın her yerinde ve ülke içinde ortaya çıkan sorunlarının sorumlusu Sovyetler Birliği'dir. Silahlan-

(4) «Daily Telegraph», 29 Ocak 1987.

(5) «Stern» 1987, № 8.

ma yarışı yanlılarının, nükleer denemeler yapan, nükleer silahları modernleştiren, ve daha da önemlisi uzayda roketsavar savunma sistemi oluşturan bir Sovyetler Birliği'ne gereksinimi vardır. Yoksa, tüm bunlardan vazgeçmeyi amaçlayan bir Sovyetler Birliği'ne değil. Bir «düşman tipi» yaratılmadan, yeni tür yığınsal kırım silahları için milyarlar istenemez, Avrupa'yı gerçek bir «savaş alanına» dönüştürmekle tehdit eden NATO'nun «esnek karşı koyma» stratejisi savunulamaz. Bundan dolayı da anti-sovyet kampanyaların ardı arkası kesilmiyor.

Profesyonel iftiracılar, bunların propaganda kurnazlıkları gerçeklerle bağdaşmadığı için, insanları uzun zaman aldatamayacaklardır. Sovyetler Birliği'nin diğer sosyalist ülkelerin barış taarruzu, «komünizmin saldırganlığı» ile ilgili yalanların önünü kesiyor. Batı'da giderek daha çok insan Avrupa'da orta menzilli roketlerle ilgili «çifte sıfır çözüm», stratejik saldırı silahlarının yarı yarıya azaltılması, uzayın silahlandırılmasının önlenmesi, NATO ve Varşova Antlaşması'na ait askeri birliklerin ve silahların sayısında üçte bir indirim yapılması, bunların askeri harcamalarının bir-iki sene dondurulması önerileri, bu önerileri ileri sürülenlerin barış istemlerinin açık bir ifadesidir. Kamuoyu yoklamalarının da kanıtlaştığı gibi, Batı Avrupa'da silahlanma yarışının durdurulması için SSCB'nin ABD'ye kıyasla çok daha büyük bir çaba harcadığı kanısı (üçte bir oranında) yaygındır.

Antikomünizm cephesinin bir bütün olmadığını hesaba katmak gerek. Sınıfsal kin yüzünden dünyayı nükleer yıkımın eşiğine sürüklemeye hazır olan tekelci burjuvazinin aşırı sağcı gruplarının yanısıra, egemen çevreler arasında intihar tutkusunu paylaşmayanların, barış koşullarında sosyalizmle yarışmayı tercih edenlerin sayısı az değildir. Bu yöneticilerle, silahların azaltılması ve ekonomik alanlarda işbirliği çok olanaklıdır. Bunlar, SSCB de gerçekleşmekte olan yenilenme sürecinde, benzer işbirliğinin genişletilmesinin yeni olanaklarını görüyorlar. Sosyalist ülkelerin girişimleri, her yerde yaygınlaşan güçlü barış hareketlerinin baskısı, yerinli anti-komünistleri de etkiliyor. Washington'da, Londra ve Bonn'da nükleer savaşın çıkmaması gerekliliği ve bu savaşı kimsenin kazanamayacağı gerçeği resmen tanınmaya başlandı.

Uluslararası alanda ve insanların tutumlarında meydana gelen değişiklikler, «soğuk savaş» taraftarları arasında şaşkınlık yaratıyor. Daha düne kadar NATO'nun Avrupa Birleşik Silahlı Güçlerinin Başkomutanı görevinde bulunmuş olan B. Rogers, tehlike çanları çalıyor: «Biz, kamuoyunu Sovyetlerin önerilerinin kendisi için bir tehlike, aldatmaca, ödün verme, ve komplo olduğuna inandıramadık. Biz bu alanda en küçük bir başarı bile sağlayamıyoruz». (6)

Kesinlikle denebilir ki, Rogers'in yerine gelen General J. Galvin ve ön-

(6) «Newsweek», 27 Nisan 1987.

celeri olduğu gibi insanları «komünizmin saldırganlığı» yalanlarıyla aldatmak isteyen herkes için, NATO içinde silahlanma yarışı çizgisine yandaş bulma işi giderek daha da zorlaşıyor.

Sosyalist ülkeler, Varşova Antlaşması Politik Danışma Komitesi'nin Berlin'de yapılan son toplantısında, daha önceleri birçok kez açığa vurdukları önerileri resmi askersel bir doktrin biçiminde formüle ettiler: «Varşova Antlaşması'na katılan devletler, eğer kendileri silahlı bir saldırıya hedef olmazlarsa, hiçbir devlete veya devletler örgütüne karşı, hiçbir zaman ve hiçbir koşulda silahlı eyleme başvurmayacaklardır. Onlar nükleer silahı hiçbir zaman ilk kullanmayacaktır». Bu olgular, çatışmalı sorunların çözümünde askersel yöntemlere, hele de nükleer silah kullanımına yol verilemeyeceğini kanıtlayan nükleer çağda yeni düşüncenin bir ürünüdür.

Dünyanın her yerinde, en geniş toplumsal çevreler, çok sayıdaki barış hareketi, sosyalist devletlerin yeni barış girişimlerini selamladılar. Buna partimiz de yüksek değer biçti. Biz, sosyalizmin iç ve dış politikası arasındaki kopmaz bağı bir kez daha açıkça gördük. Ekonomik gelişmenin, sosyal politikanın hızlandırılması, yığınların yaşam düzeyinin yükseltilmesi, sosyalist devletlerin kapitalist ortaklarına önerdikleri barışçı koşulların sağlanmasını, uluslararası gerginliğin, askeri birliklerin ve askersel harcamaların azaltılmasını kesin olarak gerektiriyor. Ama bunların bu alanlarda köklü önlemlere yönelmemesi, iç politik çizginin askeri sanayi kompleksin ve burjuvazinin sağ kanadının çıkarlarına dikte edilen iç koşulları yansıtıyor.

Batı Berlin komünistleri, görevlerini, antikomünizme karşı her yerde ideolojik ve politik bir savaş yürütmede görüyorlar. Biz bu alanda belli bir ilerleme kaydettik, bu da bizim bağlaşıklık ve diğer sol güçlerle eylem birliği politikamızca kanıtlanıyor. Gericiliğin antisovyetizm saldırılarının yalnızca komünistlere (buna en fazla yönelmiş olsalar da) karşı değil, aynı zamanda sosyal-demokratlara «Yeşillere», liberallere, partisizlere, sendika üyelerine yöneldiği de giderek daha açık bir biçimde görülüyor. BBSBP'nin çizgisi, onun üyelerinin tüm çalışma ve birlik eylemlerinde, partinin politikasını açıkça yansıtan komünistler olarak hareket etmelerini öngörüyor. Parti, politik çalışmalarında, bunun sayesinde ilerlemeler kaydetmiştir. Ama antikomünizm, kesilen başın yerine yenisinin çıktığı ejderhayı andırıyor. İşçi hareketinin eylemleri, sınıf düşmanlarımızı tüm hünerlerini göstermeye zorluyor.

Emperyalist devletlerin ideolojisini ve politikasını belirleyen antikomünizm ana kadrolarını reel sosyalizme karşı yöneltmiş olsa bile, savaşını hiçbir zaman onunla sınırlamıyor. *Dünyada olup biten her türlü sosyal-ekonomik değişikliklerin nedenine bakmaksızın «uluslararası komünizmle» savaş açısından bölgesel çatışmalara karşı savaş, tüm bunlar, antikomünizmin kopmaz parçalarıdır.* Artık istemlerin kendisi ulusal kurtuluş hare-

ketlerinin çok çeşitliliğini «komünistlerin entrikalarına» indiriyor, emekçilerin baskıya ve zorbalığa karşı en doğal hakları için yürüttükleri eylemler, burjuva gericiliğinin ideolojik yoksulluğunu kanıtıyor. Buna karşın Washington'da olaylara böylesi bir yaklaşım temelinde, ABD yönetici çevrelerinin keyfi hareketlerini yasallaştırmakla görevli «neoglobalizm» doktrini ortaya çıktı. Özü bakımından bu doktrinde yeni bir şey yoktur. Bu yalnızca, tüm bu emperyalist çapulculuğu, dünyada değişen koşullara uydurmaya yelteniyor. «Uluslararası terörizme» sözde karşı koyuşlarla Washington'un devlet politikası düzeyine çıkardığı gerçek terörizm haklı gösterilmek isteniyor. Savunmasız Grenada'ya yapılan saldırı, Libya'nın barbarca bombalanması, Afganistan'a, Nikaragua ve Angola'ya karşı yürütülen ilan edilmiş savaşlar, tüm bunlar «neoglobalizm» doktrinin pratikteki uygulamasıdır. Bu doktrin, tüm özgürlük yanlısı halkların tepkisiyle karşılaşılıyor.

Antikomünizm tutkusu, bugün Amerikan yönetimini «İran-Kontragate» politik skandalına sürüklemiştir. İran'a yapılan silah satışları ve elde edilen paraların Nikaragua karşıdevrimcilerine aktarılması, Washington politikacılarının küstahlığını ortaya koymuştur. Bunlar, Nikaragua'daki «Mark-sist-Leninist» rejime karşı sahte bir savaş, pratikte ise Sandinist Devrimine karşı yürüttükleri savaş uğruna Amerikan yasalarını çiğnediler, bilinçli olarak kendi halkını, Kongreyi ve bağlaşıklarını aldatılar. «New York Times» gazetesi muhabiri A. Lewis, bu skandalın «sayduyu sınırlarını aşan antikomünist küstahlığın yeni bir sonucu» olduğunu belirtti. Bu skandal, burjuva toplumu sahiplerinin, komünistlerin ülkeleri karşısındaki korkularının içyüzünü açığa vuran yasal sorular ortaya koyuyor. «Komünizm karşısında neden bu denli tarihsel sinirlilik? Özgür sistemimizin rekabete dayanacağına olan güvenimiz neden bu denli azdır?» (?) «Özgür sistemler» konusunda tartışmaya girmeden, denebilir ki, *Kapitalizm ile sosyalizm arasındaki tarihsel yarışmanın sonuçlarına olan güvensizlik, eski dünyanın liderlerini kendi çıkarlarını savunmak için serüvene itiyor.*

Emperyalist gericiliğin 80'li yılların başlarında, antikomünizm bayrağı altında, tüm ilerici güçlere karşı açtığı «haçlı seferi», uluslararası komünist hareketinin önüne sıralarını sıklaştırma görevi koydu. *Partimiz bugün proleter enternasyonalizminin, emekçilerin sınıfsal dayanışmasının öneminin daha da arttığı kanısındadır.* Ortak eylemler, nükleer savaşın önlenmesi, uygarlığın korunması gibi, genel dünya ölçüsündeki görevlerin çözümünü gerektiriyor. Çabalarımızın uyumlaştırılması, liderlerinin eylemlerini uluslararası çapta koordine eden antikomünizme daha etkin karşı koymak için gereklidir. Biz, M. S. Gorbaçov'un, İtalyan «Unita» gazetesinde yayınlanan demecindeki «bu soruna önyargısız yaklaşmak, eski kuşku ve kalıpları bir yana bırakmak gerek» biçimindeki görüşünü paylaşıyoruz. Bundan başka, Batı Berlin komünistleri, hareketimizin birliği için gereken katkıyı bundan böyle de esirgemeyeceklerdir.

(?) «The New York Times», 21–22 Şubat 1987.

Zaman komünistlerin önüne sürekli yeni görevler koyuyor. Birlik sorunları, örneğin savaş karşıtı ve çevre korunması hareketleriyle, barışın korunması konuları, burjuvazinin bir bölümüyle yeni biçimlerde ele alınıyor. Bizim, düşünce ve eylemlerimizde daha büyük esneklik göstermemiz gerekiyor. Belli kalıplardan uzaklaşmayı, işbirliğinin başka biçimlerini benimsemeyi, daha geniş ilişkiler oluşturmayı öğrenmek gerek. Ve kuşkusuz, antikomünizm ve antisovyetizmin karşı koyuşlarının daha aktif bir biçimde üstesinden gelmek gerek, tersi durumda çağdaş dünyanın layık olduğu geleceği düşünmesi olanaksızdır.

TÜSTAV

«Canlı Yaşamı gözönünde bulundurmak»

JOSE MARIA LANA O

Arjantin Komünist Partisi (AKP) Merkez Komitesi üyesi,
BSS Dergisi Yazı Kurulu üyesi

İnsanlık, tarihinin çok şeyler vaadeden ve aynı zamanda çok tehlikeli bir dönemini yaşıyor. Halkların yaşamını iyileştirmek için güçlü teknik araçlar yaratılmıştır. Karşı tarafta ise, uygarlığın varlığını kuşku altında bırakan korkunç yıkım araçları depolanmıştır. Sonu yaklaşmakta olan yüzyılımızın dışında, sosyal ilerlemenin böylesine hızlı geliştiği başka bir yüzyıl bulmak zordur. Ancak savaşların, baskı ve sömürünün kaynakları, insanların geleceğini donuklaştırmak ve onlara sonsuz acılar getirmek için eskiden olduğu gibi, bugün de çok güçlüdür. Bu çelişkilerin etkisiyle toplumsal gelişmenin eski sorunları içeriğini değiştiriyor, yenileri ortaya çıkıyor. Onun yol ve perspektifleri, düne kıyasla bugün daha değişik bir durumda ortaya çıkıyor. İnsanın dünya görüşü yenileniyor.

Komünist partilerinin, zamanın gereklerini hesaba katarak değişik ülkelerde ve tüm dünyada meydana gelen süreçlerin değerlendirilmesinde doğru politik bir çizginin saptanmasındaki *sorumluluğu olağanüstü artmıştır*. Komünistlerin barış ve sosyal ilerleme savaşındaki büyük rolü ile ilgili tartışma götürmez hükmü, yaşamın kendisi vermiştir. Ancak, böylesi bir değerlendirme her zaman uygulanmıyor. Komünist güçler, belli dönemlerde, her yerde olanaklarının düzeyinde olamadılar. Öte yandan, öne koydukları ve çözdükleri görevler, her zaman günün gereklerine yanıt vermiyordu. Reel sosyalizmin kimi ülkelerinde ortaya çıkan güçlükleri, onun etkisinin ve çekiciliğinin belli bir kayıba uğraması, bir çok kapitalist dünya ülkesinde ise hareketimizin ve genel olarak tüm sol güçlerin yerinde sayması, hatta zayıflaması, bunun mantıksal bir nedeni oldu.

Bu bakımdan, Sovyetler Birliği'ndeki yenilenmeye yönelmiş bulunan genel dikkatler hiç kimseyi şaşırtmıyor. Bu süreç henüz başlangıç aşamasındadır ve doğal olarak da birçok zorluk ortaya çıkıyor. Buna karşın, sosyalizme karşı ilginin arttığı, onun yeni yandaşlarının ortaya çıktığı açık görülüyor.

Sovyet yoldaşlara kıyasla çok farklı koşullarda bulunan Arjantin komünistleri, Arjantin Komünist Partisinin (AKP) 16. Kongresi'nin (Kasım 1986) kararlarını yerine getirirken eylemlerinde köklü dönüşümler gerçekleştireyorlar.

GERÇEKLERLE YÜZYÜZE

Bilindiği gibi, kimi diğer kardeş partilerde de değişiklikler oluyor ve belki bunlar uluslararası komünist harekette yenilenmeye karşı olgunlaşan

gereksinimi yansıtıyor. Kanımıza göre, eksiklikleri haklı göstermek için olumsuz nesnel koşulların bahane olarak kullanılmasından, nesnel faktörün küçümsenmesinden vazgeçilmesinin, yani partinin, bu «nesnel koşullar» da içinde reel durumu doğru değerlendirme yeteneğinin ve savaşın uygun taktik ve stratejisini oluşturup uygulamasının zamanı çoktan gelmiştir.

Sosyalizm kendisine yol açmış ve büyük güçlüklerin üstesinden gelerek bir gerçek olmuştur. Devrimci dönüşümler her zaman ve her yerde karşı-devrimin karşı koyuşuyla yüzyüze geliyor. Askersel saldırılarda bulunuluyor, ekonomik ablukalar uygulanıyor, ilan edilmemiş savaşlar yürütülüyor, iç ve dış gericilik her türlü özgürlük hareketini beşiğinde boğmak için saldırılar tertipliyor. Özgürlüğüne kavuşan ülkelere miras kalan maddi ve tinsel gerilik de büyük güçlükler yaratıyor. Kapitalist dünyada ağır koşullara uğrayan ya da yarı legal biçimlerde eylem yürüten komünistler ağır koşullarda savaş yürütmek zorundadırlar. McCartizm, antikomünist ve antisovyet «haçlı seferleri» bu ülke halklarının sırtına yığınsal enforsasyon araçlarının yardımıyla yükleniyor.

Kuşkusuz, komünist hareketin karşı karşıya geldiği bu ve diğer nesnel güçlükleri önemsememek, hele de görmezlikten gelmek olmaz. Ama eylemlerimizi derin eleştirel bir analizden geçirirken, bizim, somut durumun doğurduğu çelişkileri ortaya çıkarmamız ve dikkatleri kendi hata ve eksikliklerimizin bir sonucu olan olaylar üzerinde, ama bunları yalnızca olumsuz koşulların bir sonucu saymadan yoğunlaştırmamız çok önemlidir.

SBKP ile AKP yöneticileri, M. Gorbaçov ile A. Fava arasında Mart 1987 de yapılan görüşmede haklı olarak şunlar vurgulandı: Eğer yeni süreçler ve olaylar zamanında değerlendirilmezse, gelişmelerin gerisinde kalınacaktır. Bunun sonuçları ise çok kötü olabilir. Bu görüş bizi sürekli yeni sorunların düzeyinde olmaya, dönemin gereklerine uygun ve geçmişin hatalarını kökten kazımaya yardım eden politik çizgiyi, kıstasları hazırlamaya zorluyor.

Arjantin komünistlerinin kongresi bu anlayış içinde geçti. Geride kalan yıllarda yapılan hataları tanıyan bu kongre, hataların köklerinin, toplumun alt ve üst yapısındaki değişikliklerin gerekli zaman dilimi içinde değerlendirilmemesinde yattığını belirtti. Diğer sonuçlarla birlikte bu, taktik ve strateji sorunlarında, partinin çizgisinin saptanmasında karışıklıklara yol açtı, onun birlik politikasına zarar verdi. Biz stratejik amaçları gözden kaçırıyor, genel demokratik nitelikli anlaşmalara öncelik veriyorduk. Reformist burjuvazinin askersel darbe tehdidine karşı demokrasiyi savunma rolü ve olanaklarını yeniden değerlendiremedik. Sol güçlerin gücünü iyi değerlendiremedik.

16. Kongre, aynı zamanda, özellikle diktatörlük döneminde yerli tekelci grupların ortaya çıkması ve güçlenmesi olayının gecikmeyle ele alındığını da belirtti. Geleneksel oligarşi ve tekellerin yanısıra bunlar, bugün

R. Alfonsin hükümetinin boyun eğdiği ve somut erkin ellerinde bulunduğu egemen bir blok durumuna dönmüşlerdir.

Ülke yaşamının değişik alanlarındaki değişiklikleri hesaba katan parti, demokratik, antitekelci ve antiemperyalist değişikliklerden sonra sosyalizme yönelmek için zorunlu olan bağımlı kapitalizmin, devrimlerin ve savaşların niteliklerini tanımladı. Sağ oportünist sapmalar, derinlemesine ve özeleştirel bir biçimde yeniden değerlendirildi. AKP, onun doğal olarak gerçeği tekelinde tutmadığını, diğer devrimci güçlerin de ulusal ve sosyal bağımsızlık savaşının teori ve pratiği hazinesine katkılarda bulduklarını vurguladı.

Bilindiği gibi, kardeş partilerin sıralarında da benzeri süreçler gelişiyor. Kanımıza göre, tüm komünist hareket için en önemlisi, SBKP MK'nin Nisan 1985 Plenumu'nun Sovyet komünistlerinin eylemlerindeki kesin dönüşümlerdir. Bununla ilgili olarak ve uluslararası politik sözlüğe yerleşmiş olan yenilenme kavramı, en değişik toplumsal çevrelerde canlı bir ilgi uyandırıyor. Ama, doğal olarak o, herşeyden önce biz komünistlere en yakındır. Bu, bizde haklı umutlar ve beklentiler yaratan sıradan bir olgu değildir. A. Fava, M. Gorbaçov'la yaptığı görüşmede, Sovyet halkı ve yönetiminin başlattığı ve Sovyet tarihinde yalnızca bir-iki olayla kıyaslanabilecek yeni aşamanın dünyanın gelişmesindeki önemini belirtti. (!)

Sosyalizm dünyasındaki tüm olup bitenler, kapitalist ülkelerde, uluslararası devrimci harekette yankılanıyor. Sosyalist toplumdaki gelişmelerin etkisi eşanlımlı değildir, bu etkiler olumlu ve olumsuz sonuç veriyor. Ancak, daha şimdiden denebilir ki, SBKP'nin Nisan sonrasında politika çerçevesinde uluslararası alanda öne sürdüğü barış girişimleri ve iç politika alanındaki köklü reformları, SSCB'nin saygınlığını güçlendirmiş, sosyalizme güveni arttırmış ve bununla birlikte tüm ülkelerde komünistlerin savaş koşullarının iyileşmesine yardımcı olmuştur.

Diğer yeni bir olgu da, Lenin'in partisinin kendi politikasını, önceki dönemin teorik ve pratik çalışmalarını derin eleştirel bir analizden geçirmiş olmasıdır. SBKP, sosyal pasifliğin, bürokratizmin, dogmatizmin üstesinden gelinmesi, toplumsal-politik yaşamın, yaratıcı arayışların aktifleştirilmesi, Sovyet toplum yaşamının tüm alanlarında devrimci yenileme çizgisinin gerçekleştirilmesi görevini öne koydu. Bu görev, onun çözümüne yöneltmiş bulunan enerjik kararlar, uluslararası komünist harekette geniş yankılar buluyor. Neden? Sovyet komünistleriyle olan geleneksel dayanışma, onların savaşlarının sonuçlarına gösterilen derin ilgi, burada büyük bir rol oynuyor. Ama sorun yalnızca bu değildir. Kanımıza göre, durağan olaylar şu veya bu biçimde, komünistlerin enternasyonal çaptaki savaşını da frenliyor. Bundan dolayı da, birçok kardeş parti, kanımıza

---

(!) Bak. Que pasa, Buenos Aires, 11 Mart 1987.

göre, SBKP'nin ortak hastalıkları ele alan cesur özeleştirisine karşı çok duyarlıdır.

Komünistlerin savaşlarının ve elde ettikleri sonuçların önemini hiç küçümsemeden, gene de hareketimizdeki gelişmelerin daha da iyileştirilmesi isteğine yer bıraktığını tanımak gerek. Bundan başka, «kendine hayal kabul ettirmeye kalkışma, var olanı açıkça tanıma cesareti göster»⁽²⁾ biçimindeki Leninci kuralların norm haline getirilmesi önemlidir.

NEDEN ÇEKİNELİM?

Uluslararası komünist hareketin sorunları, SBKP ile AKP yöneticileri arasında yapılan görüşmede, işte bu temelde, dialektik ve tarihsel sorumluluk konularından ele alındı, tartışıldı. İki partinin de görüşüne göre, bunun geçen dönemde birçok kesiminde ortaya çıkan eksiklikler zayıflıklarla ilgili klişelerin üstesinden gelinmesine gereksinim duyduğu belirtildi. Biz, tüm komünist partileri arasında ilişkilerin gelişmesinden, giderek enternasyonalist bir nitelik alan sorunlarda görüş-değiş tokuşundan, danışma ve işbirliğinden yana olduğumuzu birçok kez açıkladık. Dünyada artmakta olan karşılıklı bağıllık, global sorunların karmaşıklığı, nükleer savaşın önlenmesinin ertelenmez zorunluluğu, tüm bunlar komünistlerin uluslararası alanda ilişkilerinin güçlendirilmesi zorunluluğunu vurguluyor.

Bu zorunluluğun önemini azaltan, ya da onu reddeden olası koşulların önsezişiyile ilgili olarak belirtelim ki, işbirlikleri, çok yönlü karşılaşmalar, eylem birlikleri, hareketin yönetim «merkezi»nin yeniden doğuşu demek değildir. Tersine, bunlar her partiye politik çizgisini, eylem biçimlerini belirlemesine, kendi özerkliğini, değerlerini kökleştirmesine yardımcı olabilir. Kanımıza göre, ona katılanların bağımsızlığına tam saygı gösterme çerçevesinde, kollektif görüş değişik tokuşundan vazgeçilmemelidir. Bu, günümüzün çelişkili sorunlarına eşit çözümler bulma yöntemlerinin en verimlilerinden biridir.

Bizim, komünist partileri arasındaki ayrılıkları derinleştiren enternasyonalizmin özünün ne olması gerektiği konusunda tartışmalar yürüttüğümüz bir dönemde, *tüm diğer politik güçler, sosyal demokratlar, liberaller, demokrat hristiyanlar, neofaşistler vb. sürekli olarak uluslararası toplantılarda biraraya geliyor, uyumlu belgeler kabul ediyor, politikalarını uluslararası alanda koordine ediyorlar.*

Enternasyonal görüşmelerden neden çekinelim? Bizim, son yıllarda biraraya geldiğimiz bölgesel toplantılarda, örneğin, çalışmalarına AKP'nin de aktif katıldığı Güney Amerika komünist partilerinin düzenli yapılan toplantılarında, teorik sempozyumlarda, ya da «Barış ve Sosyalizm Sorun-

(2) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c, 1, s, 407.

ları» dergisinin tartışma konferanslarında elde edilen sonuçlar her zaman olumlu olmuş, öne konulan çoğu amaçlara ise ulaşılmıştır. Eğer, şu veya bu partinin, komünistlerin uluslararası konferansına katılmayı reddetmesi, ya da konferansın kendisinin birliğin sağlanamamış olduğunun bir kanıtı olacağı düşünülüyorsa, bu durumda, böyle bir konferansın toplanmamış olması, varolan ayrılıkların aşılabilirliği konusunda bir izlenim bırakmayacak mı?

Komünist partilerinin, yaklaşık yüz ülkede, değişik savaş biçimlerini kullanarak, değişik koşullarda eylem yürütmesi, çağdaş dünyanın gereklerinden birini oluşturuyor. Kimileri, artık çok eski geleneklere ve büyük devrimci savaş deneylerine sahiptir. Diğerleri ise, kısa bir süre önce kurulmuş, toplumsal yaşamda ilk adımlarını atıyorlar. Bunlardan kimileri, halkları başarıya ulaştırmış, ve şimdide kendi misyonlarını erk koşullarında gerçekleştiriyorlar. Diğerleri ağır ortamda savaşıyor, koşuşturmalara uğruyor, güçlüklerin üstesinden geliyorlar.

Bu çok çeşitliliği hesaba katarken, önümüzde duran sorunların çözümüne yönelik yaklaşımlardaki farklılıklara şaşmamak gerek. Ama, kimi sorunlarda var olan görüş farklılıkları, barışın ve sosyalizmin varlığını sürdürmesi yararına yönelik dayanışma ve politik işbirliği genel istemine engel olmamalıdır. Ve elbette, komünist partileri arasında ilişkilerin niteliksel güçlenmesinin zorunluluğu ya da olanaklarına karşı tüm tepkiler, nükleer savaşın önlenmesine yönelik eylemlerin ele alınmasının ertelenmez zorunluluğu karşısında geri çekiliyor.

Komünistlerin uyumlu çabaları, ilerici güçlerin daha geniş temelde karşılıklı eylemler sağlamaları için engel değil, teşviktir. M. Gorbaçov'un «Unita» gazetesine verdiği demeçte, Ekim Devriminin 70. yıldönümü şenlikleri sırasında Moskova'da bulunacak olan değişik parti (yalnızca komünist değil) delegasyonlarıyla en önemli dünya sorunlarını tartışmak için resmi görüşmeler düzenlenmesi olanaklarından yararlanılması yollu görüşü, rastgele böylesi umutlar ve olumlu yankılar uyandırmamıştır.

VAROLAN SOSYALİZM

Arjantin komünistleri, uzun yıllar, bir yandan SSCB ve SBKP'nin büyük deneyiminin ilkesel değerlendirilmesi, onu derin öğretisi ve dayanışmasıyla diğer yandan, ilk sosyalist devletin, reel sosyalizmin ulaştıklarının bir tür idealize edilmesi arasında eşitlik işareti koyuyorlardı. Bizim yığınlara aktardığımız yeni topluma böylesi bir bakışın uzun erimli olumlu bir etkisi olamazdı, ona yardım edemezdi, ve sonuçta da saygınlığımızı ve komünistlere olan güvene zarar verdi.

Emekçilerin bilinci ve yüreği, sosyalizm allanıp pullanarak elde edilemez. Gerçi o, böyle bir şeye de gereksinim duymuyor. Onun büyük ve tar-

tışma götürmez başarıları vardır. Kısa tarihsel bir süre içinde o, SSCB'ni büyük ekonomik, bilimsel teknik güce sahip dev bir devlete, ileri kültüre sahip bir ülkeye dönüştürmüştür. Yeni düzen emekçileri yüceltmiş, onların yaşam düzeyini yükseltmiş, onlara sosyal güvenceler sağlamış, yarınlarına güven vermiştir. Yasal olarak sosyalizm, artık 70 yıldır emekçiler için çekici bir örnek hizmeti veriyor, insanlığın en yüce kazanımı olarak eylem gösteriyor.

Sosyalizmle ilgili görüşlerimizin yenilenmesi, onun somut sorunlarını öğrenmemize, yeni dünya kuruculuğunun yığınların dev çabalarının bir ürünü, SBKP'nin de cesur ve ilkesel olarak belirttiği gibi, yalnızca düşmanın eylemlerinin değil, aynı zamanda yönetimdeki kimi kardeş partilerin hatalarının bir sonucu olan ciddi çelişkilerin, büyük güçlüklerin üstesinden gelinmesi olduğunu anlamamıza yol açacaktır.

Örneğin, SSCB'nin ekonomik yaşamında kesin orantısızlıkların ve hatta çelişkilerin ortaya çıktığı biliniyor. Sovyetler Birliği'nin, çoktandır hiçbir ülkeye öncülük tanımadığı kapsamlı çelik üretiminde ve yakıt-enerji kaynaklarında, savurganlık ve bunların etkili kullanılmaması yüzünden artık darlık başgöstermiştir. SSCB'de bilimde elde edilen başarılar herkesçe biliniyor, Sovyet roketleri insanı hayrete düşürecek bir dakiklikle gidip Halley kuyruklu yıldızını buluyorlar ve Venüse kadar gidiyorlar. Bilimsel-teknik düşüncenin bu göz kamaştırıcı başarılarının yanısıra ise, bilimin başarılarının pratik uygulanmasında geri kalma gözleniyor. Bu örnekler, sosyalizmle kapitalizmin kıyaslanmasındaki sırf niceleştirmelerin bir işe yaramadığını gösteriyor. Görünen odur ki, *nitel ölçütlerinin de tam* olarak gözönünde bulundurulması, analizinin toplumsal ilişkilerin toplamına yaygınlaştırılması önemlidir.

Sosyalist dünyada demokrasinin gelişmesi için yeni ufukların açıldığı, yeni toplum hümanizminin daha geniş ve tam olarak ortaya çıktığı, komünistlerin politikasında ise, *genel insani değerlere öncelik tanınmasının* daha açık bir biçimde yer aldığı günümüzde, iki sistem arasındaki yarışmada sosyal-politik ve tinsel alanlar giderek daha büyük bir önem kazanıyor. Ve herşeyden önce yeryüzünde yaşamın var olma, yok olma sorusunun ele alındığı her yerde, sosyalizm gözle görülür bir üstünlüğe sahiptir.

Bununla ilgili olarak şunu da söylemek gerek. Bugün Sovyet komünistlerinin yaygınlaştırdığı yalnızca onun iyi yönlerini değil, aynı zamanda çelişkiler ve sapmalarla ilgili ciddi bir analiz, sosyalizmin etkileme gücünü zayıflatmayacak mı? Bu, komünist hareket açısından güçlüklerin artmasına yol açmayacak mı? Sonuç olarak, sosyalizmin çekiciliği *sözlerle değil, eylemlerle oluşuyor*. Ve öyle görülüyor ki, insanın kendi hatalarını ve eksikliklerini dürüstçe tanınması, bunların ortadan kaldırılması için gösterdiği kararlılık, yalnızca yeni toplumun saygınlığını güçlendirmiş oluyor.

YARATICI LENİNİZM'E DAYANARAK

Sosyalizmin değerlendirilmesinde, gerçeğin olduğu gibi görülmesi zorunluluğu fikri, bizim bildiğimiz kapitalizme de yayılıyor. Çoğu kez biz, burjuva toplumunun korkunç tablosunu çiziyor, onun yalnızca şifa bulmaz çelişkilerini, ona öz yaraları ve eksiklikleri göz önünde bulunduruyoruz. Tek yanlı görüşlere bakılırsa, burjuva düzeninin orada ya da burada, işçi sınıfı daha erke gelmeden düşmesi gerek. Ama reel yaşamın olgularına üstünkörü bakmamak gerek. Önemli olan dünyayı tüm karmaşıklığıyla görmektir, onun gelişme süreçlerini yalnızca siyah ve beyaz boyalarla çizmemektir.

Biz, her adım başında kapitalizmin hatta genel bunalım koşullarında üretim güçlerini geliştirmek için yedeklere sahip olduğunu gösteren kanıtlar buluyoruz. İşsizler ordusunun varlığına karşın kapitalizm, özellikle en gelişmiş kapitalist ülkelerde, emekçilerin büyük bir kesimine yüksek gelir ve sosyal olanaklar sağlayarak, bunları tinsel bakımdan köleleştirecek durumdadır. Burjuva toplumunun geniş yaklaşım açısından değerlendirilmesi, hiçbir zaman devrimci bilinci zayıflatmış olmuyor. Tersine, sosyal-politik bakış açısından devrimci hareket için elverişli olmayan olayların» düşman kampında işler kötü, bizde iyi-görüşünden hareketle ele alınması gereken nedenlerin kavranmasına yardım ettiği için, onu güçlendiriyor.

Bir dünya sistemi olarak kapitalizm, manevra yapma, yeni koşullara adapte olma yeteneğini yitirmemiştir. Ama bu, kendi açısından, onun varlığını baltalayan uzlaşmaz çelişkileri dışalamıyor. Sosyalizmin, gezegenimizin geniş alanlarına yerleşmesi, ulusal kurtuluş hareketlerinin başarıları, emekçilerin sınıf savaşlarının (hatta kısmen de olsa) başarıları, dünya karşı devrimciliğinin zayıfladığını gösteriyor. Ancak bu tarihsel eğilim, tüm bu günlük delilleri tek bir şema çerçevesinde toplamamıza hak tanımıyor. Olayları, gelişmelerinin tüm bütünselliği içinde analiz ederek ancak somut durumda doğru hareket edilmesine yardım eden gerçekçi değerlendirmelere geçilebilir. Biz, çoğu kez, teorinin değerinin, onun tüm çelişkileri tam olarak yansıtmada yattığını unutuyoruz.

Bilimsel sosyalizme yabancı eğilimler de ortaya çıkmıştır, Leninizm'den uzaklaşan yeni teorisyenler de gözlenmiştir. Kanımıza göre, *tarihin ve günümüzün gerçeklerinin de gösterdiği gibi, Leninizm'den uzaklaşarak, dahası, ona karşı çıkararak, komünistlerin partisi olumlu hiçbir şey elde edemez.*

Diğer yandan, teorinin «arıklığını savunma» adı altında dogmatizme, olguları, ileri sürülen şemaya göre uyarlamayı, ülkü ve ilkeleri kurutmayı gerçeklik üzerinde baskıyı öngören düşünce biçimlerinin oluşmasına doğru kaymalar olmuştur.

Bu her iki eğilim de, komünistlerin politikasına – her ikisi de kendine göre – etkide bulunarak, çoğu kez konjonktürel duruma göre kişisel çıkar gütmeye yol açmış, ve gerçekçi başarılar sağlama yönünde pragmatik araştırmalara yönelmiştir.

Sorunların analizinde gerçekten Leninci yaklaşıma dönüş, Leninizmin yaratıcı büyük gücünün giderek geliştirilmesi. SBKP'nin ve diğer kardeş partilerin eylemlerindeki niteliksel değişikliklerdir. Bu temel üzerinde oluşan düşünce ve eylem biçimleri, *devrimci ardıcılığın* bir yansımasıdır. Politikada simgeleşmiş olan o, eski yolun basit bir biçimde izlenmesi değil, ilerlemek için güçlerin sürekli aktifleştirilmesi, yeni realitelerin nesnel olarak analiz edilmesi, eskimiş, kalıplaşmış anlayışlardan kararlı bir biçimde vazgeçilmesi yeteneğine sahip olunması, anlamına geliyor. Tekrar Lenin'e başvuralım: «insan kendisine şu tartışma götürmez gerçeği benimsetmelidir ki, Marksist, eski teorilerin peşinde koşma yerine, canlı yaşamı, gerçekliliği tam delillerle gözönünde bulundurma zorundadır». (3)

Bugün sosyalizm, komünist hareket niteliksel yeni bir aşamaya yükseliyor, çağımızın en canalıcı sorunlarına yanıtlar arıyor, eskiyen herşeyi ortadan kaldırıyor, ilerlemek için yeni olanaklar buluyor. Bunların, insanlığın yazgısı üzerindeki etkisi, tüm dünyadaki ileri, barışsever güçlerin savaşına katkısı, yenilenme sürecinin nasıl gelişeceğine bağlıdır.

---

(3) Bak. Agy, c. 31, s. 134.

Avrupa Solu: İşbirliğini özendirici yeni olgular

İşçi sınıfı hareketinin ve solun değişik akımları arasında etkili bir işbirliği sorununun çözülmesi, Batı Avrupa'da barışın güçlenmesi, demokrasinin ilerlemesi ve sosyalist bir perspektif açısından büyük önem taşıyor. Komünistler, yapıcı çabalarıyla yeni ve atak girişimlerde bulunarak ve geniş-demokratik güçlerle diyaloga girmeye hazır olduklarını göstererek bu amaca ulaşılmasında ana rolü oynamalıydılar. Örneğin, İtalyan Komünist Partisi'nin oluşmasında aktif rol oynadığı Avrupa Solu konsepti çerçevesinde böyle çabalarda bulunuluyor.

Avrupa Solu ne demektir? Avrupa Solu'nu oluşturan güçlerin işbirliği hangi temelde, hangi biçimlerde ve alanlarda gelişebilir? Barış ve Sosyalizm Sorunları Dergisi, Prag'da yapılan, barış savaşımında komünistlerle sosyal demokratların ilişkileri konulu yuvarlak masa toplantısında, İtalyan Komünist Partisi yöneticilerinden ve Avrupa Parlamentosu komünist grup başkanı Ganni Cervetti'ye ve çeşitli Batı Avrupa komünist partilerinden temsilcilere bu soruları yöneltti. Tartışmaya Belçika Komünist Partisi MK PB üyesi Jan Debrouwere, Danimarka KP MK üyesi Gunnar Jorgansen, Alman Komünist Partisi Yürütme Kurulu üyesi Kurt Schacht, Büyük Britanya Komünist Partisi'nin BSS dergisindeki temsilcisi Bert Ramelson ve İsveç Komünistleri-Sol Parti'nin uluslararası Sekreteri Maud Sundquist katıldılar.

Tartışmaya katılanların konuşmaları aşağıdadır.

Başka bir yol yok

GANNI CERVETTI

*İtalyan KP yöneticilerinden ve Avrupa Parlamentosu
Komünist Grup Başkanı*

Avrupa Solu kansepti üzerine değişik yorumlamalar var. Bu konuda İtalyan KP'nin yaklaşımı nedir?

1986 yılının Nisan ayında 17. Kongremizde de belirtildiği gibi, İKP Avrupa Solunun bütünsel parçasıdır. Biz Avrupa Solu'nu en başta işçi sınıfının geleneksel partilerinin, tüm farklılık ve çeşitliliği ile demokratik hareketin ve sendikalar, kooperatifler, barış ve çevre korumacıları, kadın hareketi gibi öteki temel hareketlerin, kültürel örgütlerin oluşturduğu bir varlık olarak görüyoruz.

Bu tutum Avrupa Solu'nun birliğini sağlama çabalarımızı biçimlendiriyor. Bizim bu yaklaşımımızı belirleyen Avrupa ve özellikle Batı Avrupa toplumundaki önemli değişiklikler, güncel sorunlar ve tek tek her sol akımın önünde duran bu sorunları çözme görevleri oldu. Bunun yanısıra, bizim konseptimize göre, sol monolitik bir yapıya sahip değildir ve birlikte hareket ederek Avrupa'da yenilenme sürecine yol açabilecek olan özerk bileşenlerin bir bütünüdür.

Değişik politik konumlardaki Batı Avrupa basını sık sık Avrupa Solu'nun birliğinin gerçekleşip gerçekleşmeyeceği sorusunu ortaya attığını ve genellikle ulusal düzeyde bile, örneğin İtalya'da komünistlerle Sosyal Demokratların arasının iyi olmadığına işaret ettiğini hepimiz biliyoruz.

Evet, biz bu çeşit kuşkuculuğun yabancısı değiliz. Bu bağlamda birkaç noktaya işaret etmek istiyorum. Birincisi, toplumsal gelişmenin hedefleri açısından, İKP geniş bir Avrupa Solu'nun birliği dışında başka bir yol görmemektedir. Daha yakından incelerseniz göreceksiniz ki, Avrupa (G. Cervetti Avrupa derken Batı Avrupa'yı kastedmektedir) çok ilginç bir politik cepheleşme içindedir. Giderek daha açıkça görülmektedir ki, tutucu güçler hala konumlarını ve bağlarını korumakla birlikte, toplumun temel gereksinimlerini karşılayabilmeleri zorlaşmakta ve yönetici rolleri nerdeyse

Ganni Cervetti (d. 1933) ekonomi uzmanlığı eğitimi gördü. 1950 yılında İKP'ye girdi. İtalyan Komünist Gençlik Federasyonu'nda çalıştı ve 1970 de İKP MK üyesi ve MK'nin Ekonomik ve Sosyal Komisyon üyesi, Milano İKP Federasyonu'nun 1. Sekreteri oldu. Ganni Cervetti daha sonra kent konseyine seçildi. 1975 yılından 1979 Temmuzuna kadar İKP Sekreterliği üyesiydi ve 1976 Ekiminde İKP yönetimine katıldı. Haziran 1984'ten beri Avrupa Parlamentosu komünist grup başkanıdır.

sona ermektedir. Bu durumda Avrupa'nın yenilenmesi kaçınılmaz olarak Solun bir misyonu olmaktadır. Bu nedenle biz Avrupa Solu'nun Avrupa Parlamentosu içinde ve dışında, güvenlik, silahsızlanma, çevre korunması gibi global sorunlardan başlayarak işsizlik sorunu, devlet kurumları ve politik yapılar, uluslarüstü yapılar da dahil, belli konularda kararlı ve pratik bir eylem programı yapmasını istiyoruz.

İKP, sol ve ilerici güçlerin bugün karşı karşıya olduğu büyük zorlukların farkındadır. Acı gelişmelerin sadece geleneksel değil, güncel gerçeklerle ilgili farklılıkların ve bölünmelerin çapını görüyoruz. Ama yineliyorum, başka bir yol yoktur.

İkincisi, kavrayabildiğimiz kadarıyla, tek tek ülkelerde olmamakla birlikte bir bütün olarak Avrupa Solu içinde yakınlaşma ve anlayışın gelişmesine olanak veren belli değişiklikler oldu. Bu gelişme, olayları önceden görme ya da birinin kendi ülkesine karşı sorumluluğundan kaçınma çabası olarak sayılmamalıdır. Solun önündeki sorunların ulusal çapta da ele alınmasını ısrarla söylüyoruz ve partiler arasında, söz gelimi, İKP ile İtalyan Sosyalist Partisi arasındaki ilişkilerdeki durgunluğu haklı göstermek için Avrupa örneğini vermiyoruz. Ancak şu da vurgulanmalıdır: Avrupa düzeyinde sol içinde yakınlaşma olanaklarının ortaya çıkması bir rastlantı değildi. Bu yakınlaşmanın ortaya çıkmasının nedeni, birçok sorunun şimdi uluslarötesi bir nitelik alması ve ulusal çerçevede değil, ancak Avrupa düzeyinde çözülebileceğidir. Tek bir ülke ile sınırlı bir yol bu sorunların çözümüne yardımcı olamaz.

Üçüncü nokta, birlik konusunun açıkça tanımlanması sorunuyla ilgili. Bu kolaylıkla politiklardaki farklılıkların giderilmesini indirgenebilir. Bu ise farklı konuların çeşitliliğine sünger çekme yoludur. Ancak bizim çok sayıda bileşenden oluşan toplumun yapısını ve istemlerini olabildiğince tam yansıtan bir birlik konseptine ihtiyacımız var. Biz, farklılıkların, yalıtılma yerine daha çok açıklık getireceğine ve Avrupa Solu'nun tipik bir karmaşık olgusu olan çeşitliliği yansıtmasını ümit ediyoruz. Bizim ihtiyacımız olan çeşitlilik içinde birliktir.

Avrupa Parlamentosu'nun solun işbirliği için umut verici bir arena olduğuna değindiniz. Bu bağlamda sizin başkanı olduğunuz komünist grubun çalışmaları hakkında bilgi verirseniz memnun oluruz.

Avrupa Parlamentosu sadece değişik güçleri temsil eden bir forum olmayıp aynı zamanda İKP'nin, 12 ülkenin oluşturduğu bir topluluk ve Avrupa'nın politik haritası olarak adlandırdığı; değişik güçler arasındaki karşılıklı ilişki ve mevzilenmeyi yansıtmaktadır. Avrupa Parlamentosu'na bu açıdan bakıldığında, bunun solun işbirliğinin uygulamadaki gerekli bir ögesi olduğunu görürüz.

518 üyesi olan parlamentoda komünist grup 48 sandalyeye sahip. Bu sayıya «sempatizanlar» (politik bağlaşıklıkta komünistlere katılmış olan

parlamento üyeleri) da dahildir. Grubun ulusal bileşimi de şöyle: İtalya'dan 26, Fransa'dan 10, Yunanistan'dan 4 (YKP'den 3 ve Yeni Sol'dan 1), Portekiz'den 3, İspanya'dan 3 ve Danimarka'dan, Danimarka Sosyalist Halk Partisini temsilen iki üye.

Öteki gruplar gibi bizim grubumuz da uluslarüstü bir temelde işlev görüyor. Ancak vurgulamak istediğimiz belli karakteristik özellikleri de var. Bunlardan biri, grubu oluşturan ulusal grupların özerkliğe sahip olması ve Avrupa Parlamentosu'nda tartışılan konular üzerine bağımsız karar alabilmeleridir. Buna bağlı olarak bir başka ayırıcı özellik de karar alınmadan önce grupların yoğun bir görüş ve bilgi değiş tokuşunda bulunmalarıdır.

Grubun organları – başkanlık ve daimi sekreterlik – düzenli olarak toplanmakta, bu toplantılarda ulusal bileşenlerin temsilcileri bağ kurarak bilgi değiş tokuşu yapmaktalar. Avrupa Parlamentosu'nun bazı komisyonlarında ortak eylemler yürütmekten sorumlu komünistler var. Grup tüm üyelerinin katıldığı toplantılar da düzenliyor.

Grubumuzda kimi konularda farklı görüşler, hatta bölünmeler bile var. Bunların başında Avrupa'nın rolü ve statüsü, özel olarak da AET konusu geliyor. Bu farklılıkların yanısıra, elbette ulusal bileşenlerin birleştiği alanlar da var. Bunların başında da somut sosyal, ekonomik ve uluslararası konular, örneğin, barış silahsızlanma, güvenlik, kuzey-güney ilişkileri geliyor.

Burada şu noktayı vurgulamak yerinde olacak: Her parlamento grubunda farklı görüşler ve tutumlar, hatta birbirinden ayrı konular oluyor. Bu uluslarüstü karar alma yeteneğinin gelişmekte olduğu uzun bir sürecin bir koludur.

Komünist grubun Avrupa Parlamentosu'nda temsil edilen öteki sol güçlerle ilişkileri nasıl?

Tüm konularda ve tek tek konularda ortak görüşler oluşması için sadece komünist grup içinde ve sempatizanlar arasında değil, aynı zamanda parlamentoda temsil edilen tüm sol güçler, en başta da çeşitli sosyalist, sosyal demokrat ve işçi partilerinin oluşturduğu Sosyalist grup içinde de ortak bir yaklaşım sağlamaya çalışıyoruz. Bu, Solun 230 dan fazla sandalyeye sahip olduğu anlamına geliyor. Bazı durumlarda bu üyeleri, Portekiz Demokratik Yenilenme Partisi gibi öteki ilerici gruplar da destekliyor.

Son zamanlarda Avrupa Parlamentosu'nda bazı durumlarda, belli başlı iki alanda Solun ortak bir yaklaşım gösterdiğine tanık olundu. Bunlardan biri uluslararası ve sosyal-ekonomik alandaki özgül durumu kapsıyor. Avrupa'daki füzeler konusunda «sıfır çözüm»ü destekleyen ve «Yıldız Savaşları» programına karşı çıkan kararların büyük önemini belirtmek isterim. Kısa bir süre önce, AET ile Ekonomik Yardımlaşma Konseyi arasında iliş-

kilerin geliştirilmesini, Doğu ve Batı Avrupa arasında olduğu kadar Kuzey ve Güney arasındaki ilişkilerin de geliştirilmesini savunan girişimlerimiz geniş destek gördü. Demokratik ve temsili bir forum olan Avrupa Parlamentosu açısından bu kararların özel bir önemi vardır.

Görüşlerimizin birleştiği bir başka alan, Avrupa topluluğunun gelişmesine ilişkin ve buradaki kurumsal reformlara ilişkin sorunlardır. Enteresandır ki, Avrupa Parlamentosu'nun birçok sol üyesi bu konularda sık sık ilımlı merkezçiler ve liberaller tarafından da destekleniyor.

Son olarak faaliyetlerimizin şaşmaz bir biçimde tüm demokratik güçler arasında olabildiğince geniş bir birliği, etkin sonuçlar alınmasını sağlayacak daha etkili bir çoğunluğu temsil eden bir birliği oluşturmayı amaçladığımı vurgulamak istiyorum. Bunun için Avrupa Parlamentosu'nun sesinin herkes tarafından işitilmesi için çalışmalıyız. Avrupa Parlamentosunun sadece görüşlerin açıklandığı bir yer değil, politik iradenin biçimlendiği bir forum olduğuna inanıyoruz. Bu politik irade Avrupa topluluğundaki güncel gelişmelere etkiye bulunacak ve olaylara ilerici bir yön verecektir.

AVRUPA SOLU

Jan Debrouwere: Olumsuz bir deneyimimizi hatırlatarak söze başlamak istiyorum. «Avrupa Solu» terimi İtalyan komünistleri tarafından ortaya atıldı. Bu bağlamda akla «Avrupa komünizmi»nin acı durumu geliyor. Ayrıntılarına inmeden şunu söylememe izin verin: Bu olgu komünistlerin yeni gerçekleri daha fazla dikkate almaları gerektiği konusunda tartışma başladığında ortaya çıkmıştı. Çoğu partinin greksinimlerine uygun bir tutumdur. Ancak sonradan tartışma başka bir yöne, sosyalist ülkelerle araya mesafe koyma konusuna kaydı. Başka bir deyişle, partilerin içinde ve partiler arasında çok gerekli olan bu tartışmayı geliştirmek yerine tartışma birçok komünist partisi içinde büyük zorlukların ortaya çıkmasına neden oldu ve hatta parti saflarında çatışma ve bölünmelere yol açtı. Ve tüm dünyanın gözleri önüne farklılıklarımızı sergileyerek önemli ölçüde kayıp verdikten sonra «Avrupa komünizmi» teriminden vazgeçmek zorunda kaldık.

Bu olay, şu ya da bu terimi tanımlamadan önce terimler ve konseptler üzerine bir tartışmaya girmememiz konusunda bir uyarıdır. Ben kişisel olarak eski yolu izleyerek «Avrupa Solu» üzerine tartışmaya girmek istemezdim. Belçika KP, şu ya da bu alanda, gözlerimiz önünde olanları dikkate alarak ne yapılması gerektiğinin derinliğine incelenmesinin zorunlu olduğuna inanıyor.

1986 yılında Brüksel'de birçok komünist partisinin katıldığı bir toplantı yapıldı. Tartışmalar enteresan olmasına rağmen, şu da görüldü ki, yine şu ya da bu terimin bir fetiş haline gelmesi tehlikesine düşülebilir. İşte

bunun için, sorunun özünün incelenmesinden başlamanın, sol derken ne demek istediğimiz ve neden solun birliğinin gerekli olduğu sorusuna açıkça ve dogmatizmden uzak yanıt vermeye çalışmanın gerektiğine inanıyorum.

Şu noktayı belirtmeden edemeyiz. Son yıllarda birçok Batı Avrupa ülkesinde, kapitalist toplumun ağır sorunlarının çözümü için çeşitli alternatifler, hatta sosyalist tipte alternatifler geliştiren güçler ortaya çıktı. Bu girişimler çevre hareketlerinin ve sol sosyalist partiler denen ve çeşitli ülkelerde ortaya çıkan partilerin belli çevreleri tarafından yapıldı. Gerçi Maoist ve Troçkist gruplar Belçika'da en başta Flanderler burda bir rol oynadılar (Maoistler ise hala aktifler) ama, ben burada onları kastedmiyorum.

Sol hareketin içinde çoğunluk özellikle Hollanda'da açıkça görülüyor. Burada sosyalist (İşçi Partisi) ve komünist partilerin yanısıra iki sol örgüt, Pasifist Sosyalist Parti ve Radikal Politik Parti aktif faaliyet yürütüyorlar. Ancak bunlar arasında işbirliği oluşturma yönünde tüm çabalar başarısızlıkla sonuçlandı.

Belçika'da füzelere karşı hareketin örgütlü işçi hareketinin büyük bir bölümü, çok sayıda uluslararası dayanışma grubu solun dışında olarak tanımlanabilir. Bunlar Hristiyan çevrelerin etkisi altındalar. Politik işbirliğinin herhangi bir biçimi, şu ya da bu ilerici amaca ulaşma cabası bu ayırıcı ulusal özelliği dikkate almak zorunda.

Şu kısa inceleme bile birliğin ne denli gerekli olduğunu gösteriyor. Ancak ne uğruna birlik? Bu güçlere ne teklif edebiliriz? Batı Avrupa'nın ABD'den bağımsızlığı konusunda, sosyalist ve kapitalist Avrupa arasında işbirliğinin yeni biçimlerinin bulunması üzerine, bunalıma karşı mücadele, silahlanma yarışının son bulması, Üçüncü Dünya ülkeleriyle işbirliği ve dayanışma üzerine konuşabileceğimizi zannediyorum.

Oteki konular, örneğin, sol grupların, örgütlerin ve hareketlerin bugün ve gelecekte üzerinde görüş birliğine varabilecekleri konular da dikkate değer. Ya da Batı Avrupa'nın özgül özelliklerini yansıtan ama kapitalizmden farklı, daha hakça ve sosyalizme giden yolda gelişen bir çeşit topluma varmak için gerekli politik değişiklikleri (sadece parlamento çoğunluğunun elde edilmesi değil) düşünün. Bunlara daha birçok konu eklenebilir. Ama bu özetlediklerim temelinde bile hayaller kurduracak değil, inancı artıracak fikirler geliştirmek mümkündür.

Bert Ramelson: Sekter politikaların seyrek olarak patlak vermesine rağmen, solun geniş birliğinin her zaman uluslararası komünist hareketin bir amacı olduğunu anımsamak önemlidir. Ancak bizim için söz konusu olan bugün Avrupa Solu'nun birliği sorununun öne çıkarılmasının son derece meşru olduğunu zannediyorum. Bu konseptin yanlış bir yorumlamasına – örneğin tek bir Avrupa devletinin ortaya çıkması ya da AET'nin bir

çeşit federal devlete dönüşmesi gibi – karşı olduğumuz doğrudur. Eğer doğru hatırlıyorsam, bu Avrupa Solu'nun birliğinin «Sol bir Avrupa» kurulmasını olanaklı kılacağına savunan İKP'nin stratejik hedefidir.

Başka yorumlamalar da var. Somutlarsak, kimileri eşitsiz gelişme yasa-sının bugün artık geçerli olmadığını söylüyorlar ve tek bir ülkede toplumsal sistemin değişmesinin olanaksız olduğu sonucuna varıyorlar. Batı Avrupa'da tüm işçi sınıfının birliğine umut bağlanıyor. Bu kabul edilemez. Kuşkusuz, farklı ülkeler farklı hızda gelişiyorlar ve her yerde işçi sınıfı hareketinin aynı olgunluk düzeyine ulaşması durumu beklenemez.

Şunu da kabul etmek gerekir ki, geçen beş on yıl içinde, komünistlerin birçok konuyu yeniden gözden geçirmelerini gerektiren demokratik güçlerin potansiyeli de dahil bir çok değişiklikler oldu. Ayrıntıya kaçmadan sadece özellikle önemli gördüğüm kimi değişiklikleri belirteyim.

Birincisi, bilimsel ve teknolojik devrim işçi sınıfı içinde de değişikliklere neden olmaktadır. Kol emeğine dayanmayan işlerde çalışan ve iş koşulları kol emeğine dayanan işlerde çalışanlardan daha iyi olan işçi kategorisinde artma vardır. İkincisi, çifte baskı, kuşkusuz ki İngiltere'de nüfusun belli kesimlerinin, örneğin, kadınların, gençlerin ve etnik azınlıkların koşullarını daha da ağırlaştırdı. Üçüncüsü, bu temel üzerinde ırkçılığa karşı, kadınlara eşit haklar verilmesi için, gençliğin hakları için savaşıyor, kendi sorunlarını bir bütün olarak toplumun sorunlarına bağlama çabası ile yeni ve değişik hareketler ortaya çıktı. Bu hareketlerden bazıları kendi özgül istemleri düzeyinde kalırken, diğerleri daha yüksek amaçlara yönelmeyi başardılar.

Bu nedenle, solun birliğini ilerletme ve bağlaşıklar oluşturmak için yeni olanakların varlığını gösteren nesnel etmenleri ele alıyoruz. Avrupa Solu'nun birliğinin örgütsel biçimleri konusunda şimdiden planlar yapılmasının gerçekçi olup olmadığı konusunda kuşku var ama barış, insan hakları, kadınların kurtuluşu, Avrupa'nın ABD'den bağımsızlığı vb. konularda ortak anlayış ve işbirliği yapabilmemizin olanaklı olduğunu kabul ediyorum.

Maud Sundquist: Eğer yanılmıyorsam, İKP şimdi «Avrupa Solu» konseptini eskisinden daha geniş bir şekilde yorumluyor. Son kongresinde ABD'deki, Japonya ve Avusturya'daki sol hareketlerle eylem birliği için ilişki kurulması gereği belirtildi.

Önce böyle bir işbirliği yoluna hangi amaçlarla çıkacağımıza karar vermemiz gerekir sanırım. Partimiz, birlikte faaliyet yürüteceğimiz bir çok alan olduğuna inanıyor. Örneğin, nükleer savaşın önlenmesi, doğanın tehdit edilmesine karşı mücadele ya da çeşitli ülkelerde ekonomide uluslararası tekellerin egemenliğinin sınırlandırılması gibi.

Gunnar Jorgensen: Gerçekten de, Batı Avrupa'da çeşitli sol hareketler arasında birliğe gereksinimimiz var. Ancak bizim deneyimiz gösteri-

yor ki, sorunun tüm yanlarını inceledikten sonra bu çabanın örgütsef yanını ele alacak bir gücün olması gerekir. Bu gücün Batı Avrupa komünist partileri arasındaki işbirliğinden doğacağını zannediyorum. Çeşitli konuların da yeterince tartışılmadığına inanıyorum. Bugün öne çıkan daha güncel sorunlar üzerine eylem birliği yapmalıyız.

Jan Debrouwere: Açıkça söyleyeyim, bu konuyu en önemli konulardan biri olarak görüyorum. Komünist partilerin kendi aralarındaki ilişkilerde bile bir sürtüşmenin söz konusu olduğu bir zamanda Avrupa Solu'nun birliğine komünistlerin katkısından söz etmek belki de aşırı bir istek olacaktır. Sıkı işbirliğinin sağlanamayışının bizi nasıl engellediğini göstermek için bir örnek vermek istiyorum.

1986 Temmuzunda Michelin'in Belçika şubesi fabrikayı kapatarak 1.000 işçiyi işten çıkardı. Bu olay tüm ülkeyi sarstı. Parlamentoda tartışma çıktı. Basında eleştirel yazılar yer aldı. Mitingler düzenlendi ve işten atılmakla tehdit edilenler fabrikayı işgal ettiler. Ne ki, Michelin işletmesi kapatıldı. Partimizin burada küçük ama iyi örgütlü bir grubu vardı. Bu grup sanayi-deki tüm sendikalarla ilişki kurdu. Bu yolla fabrikanın kapanması için ne ekonomik ne de mali nedenler olduğunu öğrendik. Fabrika ekonomik olarak tam anlamıyla iyi bir durumda sayılıyordu. Ancak belirleyici karar Clermont-Ferrand'da, uluslararası tekelin Fransa'daki merkezinde alınmıştı. Michelin ABD pazarlarına girmeye çalışmış, savaşı kaybetmiş ve İngiltere, İspanya ve Belçika'da bazı fabrikalarını kapatmak zorunda kalmıştı.

1986 yılının Ağustos ayı başında bir parti göreviyle Paris'e gittim. Fransız yoldaşlar beni Fransa'da Michelin fabrikasında FKP seksiyonu yöneticileriyle yapılan bir toplantıya götürdüler. Orada Belçika'daki fabrikanın kapatılması planlarının, bizim ülkemizdeki fabrika yönetimi ile konuşulmadan çok önce, Fransa'da bilinmekte olduğunu öğrendim. Eğer biz bunu zamanında öğrenmiş olsaydık, Belçika'da geniş bir politik kampanya başlatabilirdik. Fransız yoldaşlar, komünist partileri arasında enformasyon değiş tokuşu geleneğinin ortadan kalktığı ve bunun çalışmalarımızı ters yönde etkilediği yolundaki görüşümüzü desteklediler.

Daha sonra Belçika KP Michelin'in şubelerinin olduğu Avrupa ülkelerinin komünist partilerinin Belçika, Hollanda, Fransa, İspanya ve Avrupa Parlamentosu komünist grubun katıldığı bir toplantı düzenledi. Toplantıya katılanların tümü benzer gelişmelerin yinelenmesinin önlenmesi ve komünist partiler arasında enformasyon değiş tokuşu için daha etkili yollar bulunmasının gereği konusunda görüş birliğine vardılar. Bazı partiler değişik görüşleri savunmasına rağmen ve hatta nesnel ve öznel nedenlerle belli sorunlara katılmasalar dahi, bu gereksinimin sorunların birlikte tartışılması ve çözümü için işbirliği yapılmasına engel oluşturmayacağına eminim.

Brüksel'deki toplantıya katılanlardan birinin dediği gibi, Michelin yö-

netimi şubeleriyle birşey konusunda tartışmak istediği zaman genel direktör uçağa biner ve doğrudan Tokyo'ya ya da Güney Afrika'ya uçar. Ama komünistlerin, aralarında 1.000 km ya da daha az bir mesafe olan partilerin bir toplantısı 6 haftada düzenlendi. Komünistler arasında daha iyi, somut ve daha etkin bir işbirliği kuşku yok ki politik yarar sağlayacak ve Avrupa Solu'nun eylem birliğine katkıda bulunacaktır.

Kurt Schacht: Birlik konusu bizim ülkemiz açısından da önemli. Özellikle sosyal demokrat yönetim de buna ilgi gösteriyor. Almanya Sosyal Demokrat Partisi Federal Sekreteri Peter Glotz Avrupa Solu üzerine bir kitap bile yazdı ve kitabında işbirliği gereksinimini vurguladı (kuşkusuz reformist bir temelde). Marksist-Leninist partilerle eylem birliği daha başından söz konusu edilmiyor. Bu tür konseptlerin Batı Avrupa işçi sınıfı hareketinin önündeki görevleri yerine getirmesine yardımcı olacağına inanmıyoruz. Ama bu sorunun sosyal demokratlar tarafından öne konması, üç nedenle bunun güncel bir sorun olduğunu kanıtlıyor.

Birincisi, uluslararası durumun gerginleşmesi, ikincisi, kapitalist sistemi rahatsız eden bunalımın derinleşmesi ve özellikle emekçi halkın durumu Üçüncüsü ise uluslararası sermayenin işçi sınıfının mücadelesini, komünist hareketi ve öteki ilerici güçleri bastırmak için artan ölçüde uyumlu eylemleri.

Benim görüşüme göre, Avrupa Solu'nun eylem birliği için sadece bir gereksinim değil aynı zamanda artan olanaklar da vardır: En başta geniş barış ve demokratik hareketlerin faaliyetlerindeki yükseliş (ulusal düzeyde sol içinde bu anlamda işbirliği görülüyor), kapitalist ülkelerde emekçi halkın sosyal haklarını savunma çabaları, yığınsal işsizliğe karşı mücadele, sosyalist ve sosyal demokrat partiler içinde varolan çelişiklere rağmen ciddi değişikliklerin olması ve kurtuluş hareketleriyle artan dayanışma buna örnektir.

Sendikalar arasında da ve özellikle uyumlu eylemlerin çeşitli biçimlerinin ortaya çıktığı barış hareketi içinde de işbirliği gelişiyor. Örneğin, FAC'de Hasselbach'da 11 Ekim 1986'da geniş çaplı (200 bin kişi) mitinge iskanınav ülkelerinden, İngiltere, ABD ve Hollanda'dan da temsilciler katıldı. Bunlar beslemeye devam etmemiz gereken birlik filizleridir. Avrupa Parlamentosu içinde sol güçler de bir ölçüde işbirliği yapıyorlar. Alman KP FAC'de politik nedenlerle meslek yasağı uygulamasına karşı çıkan sol üyelerin ortak eylemlerine büyük önem veriyor.

Ancak, bütününde Avrupa Solu'nun eylem birliğinin bugünkü düzeyi yeni olanakların hala gerisinde kalmaktadır. Biz bunu en başta komünist partileri arasındaki ilişkilerin yetersizliğine bağlıyoruz ve burada daha önce söyleneni yineliyorum. Böyle bir işbirliğini geliştirme ve güçlendirmenin zamanıdır sanırım.

Batı Avrupa komünist partileri birçok ortak çalışma grubu ve tartışma

toplantısı düzenlediler ama bu hala ihtiyacımız olandan çok uzaktır. Ben kişisel olarak Batı Avrupa'da ve başka yerlerde sosyal demokratlar ve sosyalistler arasında işbirliğinin komünist partileri arasındaki işbirliğinden daha iyi olmasından rahatsızlık duyuyorum. Sosyalist Enternasyonal'le rakabet edecek hiçbirşeyimiz yok ve bu biçimde bir işbirliği gündemde bile değil. AKP bu durum üzerine şikayet etmenin yeterli olmadığına inanıyor. Bizim bu durumu düzeltmek için her olanağı kullanmaya ve ilerletmeye ihtiyacımız var.

Komünist partileri arasında işbirliğinin temeli son yıllarda nesnel olarak genişliyor. En başta Amerikan füzelerinin yerleştirilmesinin durdurulmasına karşı, varolanların sökülmesi için, Avrupa'daki tüm orta menzilli füzelerin kaldırılması için ve konvansiyonel silah yığınlarının sınırlandırılması üzerine anlaşmaya varılması için birlikte mücadele edebiliriz. İşbirliği, Avrupa'daki kapitalist ve sosyalist ülkeler arasındaki ilişkileri, özellikle ekonomik alanda, kültürel, alanda, çevre koruması alanında ilişkilerinde geliştirilmesi hedeflenmeli, emekçi halkın sosyal hakları için, tutucu güçlere karşı, yığınsal işsizliğe ve yeni yoksulluğa karşı, gençliğin geleceği için mücadeleyi de kapsayacak şekilde genişletilmelidir.

Ancak, eğer işbirliği yapanların tümünün bu işbirliğinde çıkarı varsa, farklılıklar açıkça ve açık yüreklilikle tartışılırsa, ortak hedefler ve çıkarlar öne çıkarılırsa işbirliği gelişebilir. Tartışmamızın böyle bir yaklaşımın olanaklı olduğunu gösterdiğini sanıyorum.

Derginin Notu: Dile getirilen görüşlerden görüldüğü gibi, Avrupa Solu'nun birliği konusu Batı Avrupa komünist hareketi içinde teorik ve en önemlisi pratik açıdan büyük bir ilgi uyandırmaktadır. Önemli yaklaşımlar, değişik öneriler ve yeni görüşler ortaya konuyor ve bunların tartışılması, pratikte denenmesi gerekiyor. BSS Dergisi öteki kardeş komünist partilerinin de bu konularda dergimizdeki tartışmaya katılacağına umuyor.

---

(1) Bak. Yeni Çağ: 1987, Sayı 5, Sayfa 75. «Avrupa evini birlikte kuralım.»

(2) Bak. Yeni Çağ: 1987, Sayı 4, Sayfa 41. «İşçi sınıfı ve uluslarötesi tekel.»

Nükleer çağda komünistler ve Hristiyanlar

NIKOLAY KOVALSKI

Prof. Tarih bilimleri doktoru (SSCB)

Uluslararası duruma istikrar kazandırmak için çok şey yapabilecek olan bütün politik ve toplumsal güçler arasında karşılıklı anlayış sağlanması ve bunların birlikte eylemi, insanoğlunun nükleer savaş tehlikesine karşı yürüttüğü mücadelenin bu döneminde özel bir önem taşıyor. Bu güçler arasında kuşkusuz ki komünistler ve Hristiyanlar da var. Komünistlerle Hristiyanlar arasındaki ilişkilerin gelişmesi günümüzde dünyanın çeşitliliğinin ve içinde bulunduğumuz dönemin karmaşıklığının bir belirtisidir.

Komünistlerle Hristiyanlar, biri materyalist, diğeri idealist iki ayrı ideolojiyi temsil ediyorlar. Marksist-Leninist öğretisi de Hristiyanlık da politik işbirliği için ortak bir temel arıyorlar. Bu süreç basit ya da dümdüz olmayan uzaktır. Ama esas önemli olan *bunun artık bir gerçek olmuş olmasıdır, politik ve toplumsal yaşamın bir ögesi olmuş olmasıdır.*

Karşılıklı anlayış arzusunun birincil kaynağı dünyanın bugün bir dönüm noktasında bulunmasıdır. Atom ve uzay çağı, insanlığın çıkarlarının en öne geçmesi, eski toplumsal ilişkilerin derinleşip bunların yanısıra yenilerinin ortaya çıkması ve insanlığın geleceği konusunda duyulan kaygı yeni düşüncenin oluşmasına yol açtı.

Herşeyden önce, yeryüzünde ve uzayda kullanılan yeni silah tiplerinin gelişmesi farklı toplumsal sistemlere sahip devletler arasında yeni ilişki biçimi ve tarzları aranmasına yol açtı ve barış içinde yanyana yaşamının uluslararası ilişkilerin gerçek temelini oluşturmasını zorunlu kıldı.

Artan nükleer felaket tehlikesi karşısında hem Marksistlerin hem de Hristiyanların dünyanın geleceği konusunda duydukları insancıl kaygı dünya görüşü farklılıklarına rağmen politik konuların birbirlerine yakınlıklaştırılmalarının önkoşullarını yarattı.

Silahlanma yarışından Sovyetler Birliği'nin ciddi bir şekilde kaygı duyduğu, barışa ve bizatihi uygarlığın varlığına tehdidin ABD askersel sanayi kompleksinden ve uluslararası ilişkilerde kaba kuvvetle oynayan politik çevrelerden geldiği gerçeği dindarların zihninde de yer etti. Dindarlar nükleer savaş kıyametle, dünyanın kutsal kitaplarda gösterilen sonuyla bağdaştırma eğilimini gittikçe daha çok gösteriyorlar.

Hristiyanlarla komünistler arasındaki işbirliğinin bundan sonraki gelişmesini halk yığınlarının dünya politikasındaki etkinliğinin ve öneminin artması gibi nesnel bir faktör belirleyecektir. Bu faktörün farkında olmak ve bu faktöre şu ya da bu şekilde cevap vermek dinsel düşüncenin etkisi altında bulunan bütün güçlerin karakteristik özelliğidir. Ama kuşkusuz ki bunların eylemleri toplumsal kökenlerine göre değişmektedir.

Hristiyanlarla komünistler arasındaki işbirliğini olanaklı kılan, özellikle, dünyadaki ekonomik ve toplumsal değişikliklerin ve toplumsal ve ulusal kurtuluş için verilen mücadelenin artmasının sonucunda dinsel düşünen kişilerin farklılaşmalarının ve katmanlaşmalarının gittikçe artmasıdır. Kapitalist ülkelerde devrimci işçi sınıfı hareketinin üyeleriyle Hristiyan emekçilerin çıkarları ortaktır. Ve bunlar tekellerin saldırısı karşısında birleşmiş durumdadırlar. Bunların her ikisi de burjuva devletinin baskısı altındadır ve bilimsel-teknik devrimin olumsuz sonuçlarının yarattığı yüklerden de, ulusal ekonomiyi yeniden yapılandırma ve dünya piyasalarında daha büyük rekabet gücüne sahip olma politikasından da çekmektedirler.

Sanayileşmiş ve az gelişmiş kapitalist ülkelerdeki dindarlar arasında, emperyalist sistemin varlığını, büyük ölçüde üçüncü dünya halklarını yağmalayarak ve insafsızca sömürerek sürdürdüğü gittikçe daha iyi anlaşılıyor. Bu da Hristiyanları oluşmakta olan antiemperyalist cephe içerisinde, tekellere ve ABD'nin yayılmacı dış politikasına karşı verdikleri mücadelede daha aktif kılıyor. Bu kavgalar sırasında Hristiyanların politik düşüncesi keskinleşiyor ve yine bu kavgalar içinde Hristiyanlar emekçilerin birliğine giden yolun üzerine yönetici çevrelerin ve ruhban takımının gericiliğinin çıkarttığı engellerin üstesinden geliyorlar. Hristiyanlar somut eylem ve barış ve sosyal adalet için kavga veren tüm güçlerin birleşmesi ihtiyacını duyuyorlar.

Bu koşullarda yığınların din anlayışlarının ve inancının içeriği değişiyor. Bazı çevrelerde, geleneksel kilisenin kapitalist üretim tarzının cemaat üzerindeki yükünü hatırı sayılır bir şekilde hafifletebileceği konusundaki kuşkular artıyor. Bazı Hristiyan emekçiler kapitalizmi ve kapitalizmin emperyalist politikasını kendi inançları açısından eleştirmeye başlıyorlar. Bazıları ise sosyalist fikirleri ve hatta Marksizmi kabul ediyor. Dinsel anti-komünizmin bunalımı da komünistlerle Hristiyanlar arasındaki işbirliğinin gelişmesinde belirli bir rol oynuyor. Bu süreç çok sayıda kiliseyi kapsıyor ve ruhban takımının çeşitli üyeleri arasındaki çelişkilerin keskinleşmesinde kendini hissettiriyor. Bu süreç, Katolikler ve bazı Protestan çevreler arasında, nüfusun çalışan katmanlarının toplumsal değişiklik ve antiemperyalist güçlerin eylem birliği konusundaki arzularının bilinmezlikten geleneceği görüşünün yayılmasına yardımcı oluyor. Buna bağlı olarak, gerek Batı ülkelerinde, gerekse Üçüncü Dünyada ruhban takımının en tepesinde yer alan bazı kişiler de daha esnek bir tavır takınıyorlar.

Görüldüğü gibi Hristiyanlar ve komünistler arasındaki işbirliği çağımızdaki genel gelişme süreçlerinin tarihsel bir belirtisi ve savaşa karşı ve kurtuluş için verilen mücadelelerinin önemli bir faktörü durumuna geliyor.

Komünistler, Hristiyan dindar emekçilerle ve dinsel örgütlerin içindeki demokratik çevrelerle ilişkilere ve onlarla işbirliğine her zaman büyük önem vermiş, bunu proletaryanın sınıfsal ve politik bağlılıklarını politikasının bir bileşeni olarak görmüştür.

Komünistler bu işbirliğini, düşmanlarımızın çoğu zaman iddia ettiklerinin aksine, geçici bir şey ya da taktik bir manevra olarak görmüyorlar. Çünkü komünistlerin bu tavrı Marksist-Leninist ideolojiden kaynaklanıyor. Lenin bununla ilgili sorunları «diyalektik materyalizmden yapılan dolaysız ve kaçınılmaz bir çıkarsama» olarak görüyordu. Lenin, Marksizmin din konusundaki tavrının «taktik» diye adlandırılan değerlendirmelere dayanılmasının ciddi bir hata olduğunu belirtiyor ve şöyle diyor: «Tersine bu konuda da Marksizmin politik çizgisi Marksizmin felsefi ilkelerine ayrılmaz bir şekilde bağlıdır». (1)

Komünist ideoloji sonul amaçlarını, görüşlerini ve dünya görüşlerini paylaşmadığımız kişilerle bağlaşıklıklar kurulmasına izin vermekle kalmıyor, bazı durumlarda bunu zorunlu da kılıyor. İdeolojik alanda çökeceğimiz korkusuyla politik uzlaşmaları reddetmek pratikte kendi ideolojik silahımıza yeterince güvenmemeye varır ve iflah olmaz bir sekterlikle sonuçlanır. Lenin böylesi «arı» Marksizm taraftarlarını insafsızca eleştiriyor, ama aynı zamanda, bir yandan uzlaşmalar yaparken, bir yandan da Marksizmin öncüsünün, komünist partisinin «korunmasının, güçlendirilmesinin, çeşikleştirilmesinin ve devrimci taktiklerinin ve örgütünün geliştirilmesinin» (2) mümkün olması gerektiğinin altını çiziyordu.

Komünistlerle Hristiyanlar arasındaki ilişkilerin bugün vardığı aşama, temelleri geçmişte atılmış olan bir çizginin sürdürülüp geliştirilmesidir. 1930'larda komünist hareket, dindarlar da içinde, halk yığınlarını faşizme ve savaşa karşı mücadeleye seferber etmek için çalıştı. Savaş patlak verdiğinde Nazi işgali altındaki bölgelerdeki komünist partileri üyelerine direniş hareketi içinde yer alan, Hristiyanlar da içinde, bütün antifaşistlerle ortak eylemlere girişme çağrısında bulundular. Savaş sonrası dönem koşullarında da hareketimiz bütün güçlerin birliği ve uyumu fikrini ve emperyalizme ve tekellere karşı demokrasi ve sosyalizm için mücadelesinin sosyal tabanını genişletmeyi amaçlayan fikirleri geliştirdi. (3)

Biz komünistler, Hristiyanlarla işbirliğini herşeyden önce politik bir sorun ve oluşmakta olan antiemperyalist cepheyi güçlendirmeyi amaçlayan eylemlerin bir bileşeni olarak görüyoruz. Komünistlerin Hristiyanlarla işbirliğine geçici bir taktik değil, stratejik bir çizgi ve uzun erimli bir program gözünü baktıkları fikri bizde gittikçe daha iyi yerleşiyor. (4) Barış mücadelesinin toplumsal ilerleme mücadelesiyle, ya da toplumsal

(1) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, Cilt 15, sayfa 405 (İng.).

(2) Agy, Cilt 30, sayfa 492.

(3) Ayrıntılar için bak: World Marxist Revue. № 2, 1987, sayfa 55-56.

(4) Bu görüşün doğrulanmasına Fidel Castro'nun yapıtlarında, özellikle Fidel y la religion. Conversaciones con Frei Betto (Havana 1985)'de büyük yer verilmiştir. Ayrıntılar için bak: World Marxist Revue'daki Esteban Ona imzalı yazı, Sayı 1, 1987, (Red Notu)

ilerleme mücadelesinin barış mücadelesiyle birleşme eğilimi gösterdiği durumlarda bu işbirliği gerçekleşiyor.

Komünistler, Hristiyanları kişisiz ya da türdeş bir yığın olarak görmüyorlar. Nitekim, dinsel ideolojinin etkisi altındaki farklı toplumsal güçlere farklı yaklaşımlar gösteriyorlar. İşbirliğinin kiminle ve nasıl geliştirileceği, her somut durumda bu işbirliğinin elverişliliğinin değerlendirilmesine bağlıdır.

Yaşam, savaş karşıtı ve antiemperyalist hareketin ve toplumsal ve ulusal kurtuluş için mücadelenin somut sorunlarını çözmek için çaba gösterdiklerinde Hristiyanlarla Marksistlerin en büyük başarıları elde ettiklerini gösteriyor. Deneyim, görüşlerin taban tabana zıt olduğu sorunları tartışmak yerine, görüşleri birbirine yakınlaştırmanın mümkün olduğu sorunları tartışmanın kesinlikle tercih edilmesi gerektiğini gösteriyor. Dolayısıyla buradan da, öğretilere değin ya da ideolojik sorunlar yerine, spekülasyon olmamak ve somut konuşmak şartıyla, politik sorunlar konusunda diyalog kurmanın daha verimli olduğu sonucu çıkıyor.

Kilisenin yönetici çevreleriyle ve onların üyeleriyle temas ve bağlar kurmak, komünistlerin ilkelerine sadık kalıp ortak eylemleri olanaklı kılan konumları aradıkları durumlarda doğru olmaktadır. Sadece ideolojik sorunların tartışılmasını içeren ilişkilerin ancak ortak eyleme doğru bir adım atılmasını sağladıklarında ve birbirlerini daha iyi tanımalarına yardımcı olduklarında yarar getirecekleri kuşku götürmez. İşbirliğinin başarılı bir şekilde gelişmesi için Hristiyan tarafının temsilcilerinin gerçekten diyalog yanlısı olmaları ve emperyalizmin iç ve dış politikalarına karşı barış ve sosyal adalet için kavga vermek istemeleri gerekmektedir. Kilise çevrelerinin, komünistlerle teması, sadece, devrimci güçlere karşı yeni bir ideolojik ya da politik bozgunculuk eylemi yapmak amacıyla kurdukları durumlarda ise, bizce böylesi bir «diyalog» zarardan başka bir şey getirmez.

Komünistler ideolojik görüşlerine sadık kalıyorlar, ideolojik çelişkileri yuvarlatmayı reddediyorlar ve Hristiyanlarla tartışmaları öncelikle nükleer bir savaşın önlenmesi gerekliliği, az gelişmiş ülkelerin sorunlarının çözülmesi ve benzeri güncel kilit sorunlar üzerinde yürütüyorlar. Tartışmada ele alınacak sorunlar yelpazesinin her bir ülkede somut bir şekilde ortaya çıkması gayet doğaldır. Çok sayıda kardeş partinin pratiği bu alanda pek çok yeni ilginç ve yararlı şeyin kazanıldığını gösteriyor. Bu konuda Fransa, İtalya, Belçika, ABD ve bazı Latin Amerika ülkelerinde kazanılan deneyimi hatırlatmak yeterlidir.

Komünistler bir yandan Hristiyanlarla işbirliklerini geliştirirken, bir yandan da kendi inançlarından vazgeçmiyorlar, kendi fikirlerini izah edip Marksist-Leninist öğretisi sayesinde, dünyanın barışçıl geleceğinin güvence altına alınmasındaki ve toplumun sosyal adalet ilkeleri temelinde dönüştürülmesindeki rolleri konusunda Hristiyanların önlerinde ne geniş olanaklar açıldığını kanıtıyorlar,

Hristiyanlarla komünistler arasındaki işbirliğinin nesnel önkoşulları günümüzde dinsel çevrelerde gelişmekte olan karmaşık süreçlerden kaynaklanıyor.

İtalya, Fransa, FAC ve benzerleri gibi sanayileşmiş kapitalist ülkelerdeki dindar emekçiler antitekel ve sınıfsal mücadeleye katıldılar. Bu ülkelerde gerek kent gerekse kırlardaki orta katmanların çöküntüye uğraması ve bunların çeşitli üretim alanlarında yer alması proletaryanın, ücretli emekçilerin büyük ölçüde yeni ve büyük bir müfrezesinin oluşmasına yol açtı. Pek çok açıdan dinsel ideolojinin etkisinde bulunmakla birlikte, bu müf-reze yine de tekellere ve burjuva devletine karşı mücadelede büyük bir rol oynadı ve grev hareketine aktif bir şekilde katıldı. Günümüzde Hristi-yan sendikaları diğer Hristiyan işçi örgütleri, bunların ulusal ve uluslar-arası örgütleri ve birliklerinin bazı Avrupa, Latin Amerika ve Afrika ülke-lerinde oynadıkları rol çok daha arttı. Bunların üyeleri geleneksel dinsel görüşü benimsemekle ve kendilerini dindar olarak kabul etmekle birlikte, gittikçe büyüyen önemli bir politik ve toplumsal güç oluşturuyor.

Dinsel belgiler altında yürütülen kurtuluş mücadelesi Asya ve Afrika ülkelerinde geniş boyutlara ulaştı. Afrika kıtasında ileri görüşlü dinsel güçler ırk ayırımı ve ırkçılığı reddediyor ve emperyalist devletlerin yenisömürgeci politikasına karşı direniyor. Latin Amerika'da ise çok sa- yıda Hristiyanın ABD'nin ve onun yerel uşaklarının egemenliğine karşı çıktığı biliniyor. Nitekim «asi kilise»nin, «kurtuluş teolojisi»nin, «halk kili- sesi»nin ve «taban kilisesi»nin ilk ortaya çıktıkları yer Latin Amerika'-dır. (5)

Kurtuluş teolojisinin ideologlarının genel yöneliminin Paris Komünü'nün 19. yüzyılda aldığı bazı politik kararları hatırlattığı söylenebilir. Nitekim Paris Komünü kilisenin toplumda bir mülk sahibi rolü oynamasını engel-leyecek kararlar çıkartmıştı. Marks'ın belirttiği gibi, «Papazlar sakın bir özel hayat yaşama çekilip, burada tıpkı onlara örnek olan havariler gibi inananların başlılarıyla yaşamaya yollandılar.» (6)

Dinsel çevreler savaş karşıtı hareketlerin ve barış hareketinin önemli bir bileşeni haline geldiler. 1950'lere kıyasla dindarlar ve dindar örgütleri 1980'lerin başında çok daha büyük inisyatif gösterdiler ve politik bilinç-lilik düzeylerinin yükseldiğini ve günümüzde barışa tehdidin nereden gel-diğini çok daha tutarlı ve kararlı bir şekilde sergilediler. Bunların nükleer savaşa karşı yaptıkları eylemler büyük ölçüde Reagan karşıtıdır ve ruh- ban takımının en gerçekçi düşünen üyeleri savaş tehlikesinin ABD em- peryalist güçlerinin militarist çizgisinden geldiğini görmekte ve Sovyetler Birliği'nin barış politikasını ve önerilerini desteklemektedirler. Bunlar

(5) Ayrıntılar için bak: WMR, № 3, 1986, sayfa 83–90 ve WMR, No 2, 1987, sayfa 55–67.

(6) Karl Marks ve Friedrich Engels, Seçme Yapıtlar (Üç ciltlik), Cilt 2, Moskova, 1969, sayfa 220 (İng.)

barış içinde yanyana yaşama ilkesi üzerine kurulu uluslararası ilişkilerden yana olduklarını belirtmişlerdir.

Dinsel çevrelerin savaş karşıtı eylemlere katıldıkları coğrafi alanların sınırları Avrupa'nın dışına taşmakta, ABD'ye, Kanada'ya, Latin Amerika ülkelerine, Asya'ya ve Afrika'ya yayılmaktadır. Farklı ülkelerde ve farklı politik ve toplumsal koşullarda verilen barış mücadelelerinin düzey ve biçimleri arasında da farklar vardır. Bu gerek içerik, gerekse politik ve ideolojik yönelim bakımından son derece çeşitli bir mücadeledir.

Dindarların barışın uğrunda savaşılmaması gerektiği görüşü gittikçe daha büyük ölçüde doğrulanmaktadır. Pasifliğin yerini yığınsal kırım silahlarının kaldırılması, nükleer denemelerin durdurulması ve benzerleri gibi barıştan yana somut hedefler için dinamizm ve savaş karşıtı hareketin öteki müfrezeleriyle işbirliği almaktadır. Dindarlar nükleer savaş tehlikesini artık sadece «ilk günahın cezalandırılması», kıyametin yaklaşması ve Armageddon (7) olarak değil, aynı zamanda belirli toplumsal güçlerin karşı çıkılabilecek ve karşı çıkılması gereken bir eyleminin sonucu olarak görüyorlar.

Çok sayıda dindar ve ruhban takımı üyesi, silahlanma yarışının Hristiyan ahlâkına ters düştüğünün, sosyal programlarda kilisenin de çıkarına dokunan kesintiler yapıldığına yol açtığına gittikçe daha fazla bilincine varıyorlar. Bu, örneğin ABD Katolik piskoposlarının 1986 yılındaki ulusal konferansları tarafından dindarlara yayınlanan mesaj (8) net bir şekilde yansıyor. Bu mesajda ülkede açlığın yaygınlaşması, işsizliğin artması ve fiyatların yükselmesi silahlanma koşullarına bağlıyor.

Kilise çevrelerinin sağ kanadı, dindarların ve ruhban takımının bir kısmının savaş tehlikesine karşı verilen mücadeleye katılmasını engellemek için çok çaba harcadı. Kilisenin en tutucu temsilcileri Hristiyanlarla barış güçleri, özellikle de komünistler arasındaki temasları ve bunların ortak eylemlerini baltalamak için talimatlar çıkardılar.

Saçıcı papazlar dindar kadın ve erkeklerin barıştan yana tavırlarına, emperyalizmin militarist politikasının ve yürüttüğü silahlanma yarışının desteklenmesini haklı göstermeye ve dindarların dikkatini nükleer savaş tehlikesine karşı mücadeleden uzaklaştırmaya yönelik görüşlerle karşı çıktılar. Bu amaçla savaş tehlikesinin «şeytani güçler»den, yani somut olarak Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerden kaynaklandığını söyleyen eskatoloji'yi (9) öne çıkarttılar. Aynı mantığa göre, ABD'de «iyilik ve ada-

(7) Armageddon, Kitab-ı Mukaddes'e göre »dünyanın sonu« sırasında meydana gelecek ve dünyadaki bütün hükümdarların katılacağı, iyilik güçleriyle şeytan güçleri arasındaki son muharebenin yapılacağı yerin adıdır (Red. Notu).

(8) Ayrıntılar için bak: WMR, № 5, 1987, sayfa 100.

(9) Eskatoloji, Yunanca son anlamına gelen eskatos sözcüğünden kaynaklanmaktadır ve Tanrıbilimin insanlığın ve dünyanın sonuyla ilgilenen bir dalıdır. (Derginin Notu)

let» güçlerinin somut biçimidir. Böylece uluslararası alandaki gerginlikler ateizmle, inançsızlıkla Tanrı fikri arasındaki çelişkiye indirgenmiş oldu.

Bazı tutucu kilise ideologları, barış içinde yanyana yaşama ilkesini uluslararası bir olgudan ziyade bir iç politika ve hatta aile içi bir olgu gibi göstermekte ısrar ediyorlar, emekle sermaye, burjuva devletiyle yurttaşlar arasında, kuşaklar arasında, vs. barışı dillerinden düşürüyorlar.

Aşırı sağ papazlar ise, yeryüzünde barış içinde yanyana yaşama olabileceğini bütünüyle inkar ediyorlar ve savaşların insan yaşamının kaçınılmaz bir parçası olduğunu öne sürüyorlar, emperyalizmin nükleer yıldırma politikasının haklı olduğu ve nükleer silahlanma yarışının dinsel ahlâka uyduğu sonucuna yanyanıyorlar.

Gerici papazlar cemaatlerinin içinde komünistlere karşı nefret, hoşgörüsüzlük ve hatta kin duyguları yaymaya çalışıyorlar ve komünistleri dindarlara «iktidara el koyma» niyetlerinin üstünü işbirliği çağrılılarıyla örtmeye çalışan «sinsi dümanlar» olarak gösteriyorlar. Komünistlerin iktidara gelmesiyle her türlü vicdan özgürlüğünün ortadan kalkacağını, Tanrıya inanmanın idari yoldan yasaklanacağını iddia ediyorlar. Bu ilkel ve yapay iddialardan yola çıkılarak, çoğu zaman dindarlarla komünistler arasındaki bir diyalogun zararlı olduğu sonucuna varılıyor.

Sağcı papazlar hem Marksist hem de ateist olan komünistlerin böylesi bir diyalogu öğretileri yüzünden yürekten benimseyemeyeceklerini, komünistlerin böylesi bir şey yapmalarının «yasak» olduğunu ve bu diyalogun komünistlerin bir «dalavera»sından ibaret olduğunu iddia ediyorlar. Gerici papazların propogandasında öne sürülen bir diğer yanlış tez de, dindarları komünistlerle temas kurmakla ve onlarla işbirliği yapmakla kendi inançlarına ve Tanrıya ihanet etmiş olacaklarına, böylece «şeytani güçlerin» bir aleti durumuna geleceklere inandırmaya çalışıyor.

Vatikan, diyalog konusunda çelişkili bir tavır takındı. Bir yandan böylesi bir diyalogun doğal ve yararlı olduğunu kabul eder gözüküyor, bir yandansa dürüst bir görüş alışverişini engelleyen istemler ve koşullar öne sürüyor. Papalık kuruluşu, temsil etmekte olduğu Katoliklerle ilişkileri kolaylaştırıyor. Vatikan yöneticileri de yürürlükte tuttıkları terminoloji uyarınca «totaliter ve ateist rejimler» etiketini yapıştırdıkları, «zamanımızın utancı» olarak ilân edilen ülkeler hakkında aşırıya kaçan açıklamalar yapıyorlar.

Diyalog, diyalog düşmanlarının ne öğretisi düzeyinde, ne de pratik düzeyinde durduramayacakları bir süreçtir. Uluslararası Barış Enstitüsü ve Viyana Üniversitesi Barış Araştırmaları Merkezi tarafından 1971'den beri düzenli bir şekilde düzenlenen toplantılar bunun bir kanıtıdır. Barış sorunlarının iki farklı ideoloji açısından tartışılması tanınmış bilim adamlarına, üniversite profesörlerine ve toplumsal kuruluş ve yöneticilerine, günümüzün kilit sorunları konusundaki görüşleri kıyaslamada, birbirlerini daha iyi an-

lamada ve pratik sonuçlar çıkarmada yardımcı oluyor. Bu toplantıların sonuçlarına gerek Hristiyan dergi ve gazetelerinde, gerekse komünist basında yer veriliyor. (10)

Macaristan Bilimler Akademisi ve Vatikan İnançsızlar İşleri Sekreterliği tarafından düzenlenen ve 1986 Ekiminde Budapeşte’de yapılan, Marksistlerle Katolikler arasındaki toplantının yararlı olduğu kanısındayız. Bu toplantıda «Toplum ve Ahlâksal Değerler» başlığı çerçevesi içerisinde, dinsel güçlerle komünistler arasındaki işbirliğinin temelinde yatan barış, adalet ve dayanışma sorunları incelendi.

Diyalog pratikte savaş karşıtı Paskalya yürüyüşleri ve barış için yapılan diğer ortak eylemler şeklinde genişliyor. Toplumsal alanda diyalog, farklı yönelimdeki sendikalar arasında, bazı Batı ülkelerinde halen iktidarda bulunan sağ güçlerin ve tekellerin saldırısı karşısında emekçilerin çıkarlarını savunmak için yapılan işbirliği şeklinde dile geliyor.

Moskova’da 1987 Şubatında yapılan toplumsal güçler forumuna yaklaşık 60 ülkeden 200’ü aşkın dinsel lider katıldı. Bu forumun dinsel seksiyonunda «Nükleer Silahlardan Arınmış bir Dünya İçin, İnsanlığın Hayatta Kalması İçin» ortak çaba gösterilmesini isteyen bir çağrı oy birliğiyle kabul edildi.

SBKP 27. Kongresinde belirtildiği gibi, Sovyet kamuoyu, savaşa karşı olan dinsel örgütlerde içinde olmak üzere, komünist olmayan hareket ve örgütlerle bağları geliştirmeye devam etmeye hazırdır. (11)

Hristiyanlarla Marksistler arasındaki diyalog bütün potansiyelini ortaya çıkarmış olmaktan uzaktır. *Bu diyalogun ardıcıl bir şekilde gelişmesi, kuşkusuzki, iki tarafında çıkarlarına ve bir bütün olarak barış ve toplumsal ilerlemenin çıkarlarına uygun düşmektedir.*

---

(10) Bak. örneğin, WMR, № 1, 1985, sayfa 66–69.

(11) Bak. Mihail Gorbaçov, SBKP Merkez Komitesi’nin 27. Parti Kongresi’ne sunduğu Politik Rapor, Novosti Press Agency Publishing House, Moskova, 1986, sayfa 83–84 (İng.).

Lübnan'da ve Arap ülkelerinde verilen barış savaşı

REFİK SAMHUN

Lübnan Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi

Benim ülkem artık 12 yıldır savaş koşullarında yaşıyor. İsrail'in arka arkası kesilmeyen saldırıları iç çatışmaların keskinleşmesine yol açıyor. Lübnan, aslında, emperyalizmin bölgeyle ilgili planlarının gerçekleştirildiği savaş alanına, «klasik» silahların (Amerikan zırhlısı New Jersey'in topları) yetkinleştirildiği ve en yeni bombaların (sınır bozucu, felce uğratici gazlarla dolu mermiler, vakumlu bombalar) denendiği bir atış alanına dönüştürüldü.

Ülkemin yurttaşlarından 150 bin kişi ya kurşunlandı ya enkazlar altında kaldı ya da aldığı ağır yaralar sonucu öldü. Beyrut'un ve diğer kentlerin koskoca mahalleleri, çok sayıda köy yerle bir oldu. Aktif nüfusun yaklaşık yarısı ülkeyi terketti, ülkenin altyapısı tamamen bozuldu. Binlerce aile açlıktan ölmek için savaşım veriyor. Ulusal para biriminin değeri yaklaşık 100 kat düştü.

Dehşet verici istatistikler ... Ama kan dökülmeye devam ediyor. Lübnan'a karşı hazırlanan komplo genişliyor. Üste üste yığılan ve yeni yeni düğümler oluşturan bu kadar çok sorun, nasıl bir barış istiyoruz ve bunun için nasıl savaşım vermeliyiz sorusunu hemen yanıtlama olanağı veriyor. Ülkemiz içinde bulunduğu acıklı durum üzerinde düşünerek, bunu açıklamaya çalışacağım.

İKİ YAKLAŞIM

Barışın korunması sorunu Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarına dışardan dayatılmamıştır, bunun için de bu sorun onlara yabancı, onlar için ikincil bir sorun değildir. Bu sorun Arap halklarının temel çıkarlarıyla da sıkı sıkıya bağlıdır, hem de doğrudan onların savaşımının özünü taşır. Neden? *Birincisi*, nükleer tehlikenin genel bir nitelik kazanması, her halkın, hatta her kişinin bu tehlikeyi ortadan kaldırma hareketine katılmasına yol açıyor. *İkincisi*, bölgesel çatışmalar (kanlı İran–Irak savaşı ya da Arap–İsrail çatışması) savaşan devletlere ve onların komşularına çok büyük zarar veriyor ve dünya çapında bir yangına dönüşme tehlikesi taşıyor. *Üçüncüsü*, gerginlik ocaklarının oluşması, militarizmin güçlenmesi ulusal kurtuluş hareketlerine yıkıcı etki yapıyor. *Dördüncüsü*, savaşlar, silahlanma yarışı, en önemli sosyal-ekonomik sorunların çözümünü, gerilemişliğin aşılmasını engelliyor.

Bugün sivil olanların zararına silahlanmaya muazzam kaynaklar ayrılıyor. Dünya silah ithalatının dörtte üçü gelişmekte olan ülkelere düşüyor. Yalnız Basra Körfezi Bölgesi Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi (!) üyesi ülkeler son 15 yıl içinde silah alımı için yaklaşık 400 milyar dolar harcadılar. Mali kaynakların bu tür amaçlar için kullanılması, «üçüncü dünya»da (ki kişi başına düşen ortalama gelir sanayice gelişmiş ülkelere kıyasla 13 kat daha azdır ve 1 milyardan fazla insan açlık çekmektedir) zaten son derece acıklı olan durumu daha da kötüleştirmektedir.

Yeni yeni silah satın alımı dış borçların hızla artmasına yol açıyor. Böylece, son 10 yıl içinde gelişmekte olan ülkelerin trilyonu bulan dış borçları ile ABD'nin aynı miktarda artan askersel harcamaları arasında doğrudan bir bağ olduğu ortaya çıkıyor. Başka bir deyişle, emperyalizmin, her şeyden önce Amerikan emperyalizminin militarist harcamalarını halklarımız karşıyor.

Washington dünyanın değişik bölgelerinde (Lübnan ve Libya'ya karşı, Grenada ve Nikaragua'ya karşı) açık askersel müdahalelerde bulunduğu için son zamanlarda barış sorunu bizim için yeni boyutlar kazanıyor. Reagan yönetimi neoglobalist planlarını askersel, politik, ekonomik, ideolojik alanlarda aynı anda gerçekleştiriyor ve NATO'lu bağlaşıklarını da bu sürece çekmeye çalışıyor.

Bu politikaya, Sovyetler Birliği'nin, bütün sosyalist ülkelerin uluslararası ilişkilerin yeni düşünce tarzı ruhunda normalleşmesi, yenilenmesi yönündeki sorumluluk dolu ve etkili girişimlerinde simgelenen barış politikası karşı koymaktadır.

Bu iki çizgi bölgemizde de açık bir biçimde görülmektedir. Sovyetler Birliği, sosyalist topluluk ülkeleri ilkesel bir çizgi izliyorlar: Ortadoğu konusunda Filistin Kurtuluş Örgütü de dahil bütün ilgili tarafların katılımıyla yetkili bir uluslararası konferansın toplanmasını öneriyorlar; Filistin halkının kendi bağımsız, egemen devletini kurması da dahil, yasal ulusal haklarının tanınmasını istiyorlar; İsrail birliklerinin işgal ettikleri bütün bölgelerden, bu arada Güney Lübnan'dan da geri çekilmesini istiyorlar.

ABD ise İsrail'i işgali sürdürmesi için kışkırtıyor ve konferansla ilgili olarak ancak Tel Aviv'le ayrı görüşmelere gitmeye bir örtü hizmeti görecek bir görüş ileri sürüyor. Bunun amacı yüzkarası Camp David Anlaşması türünden teslimiyetçi anlaşmaları yeniden Araplara dayatmaktır.

Büyük bir devlet olan Mısır Arap dünyasının dışına çıktıktan sonra dünyanın bu kesiminde güçler dengesinde tehlikeli bir gelişme oldu. Lübnan'da iç savaş patlak verdi, İran ile Irak arasında savaş başladı. Ortadoğu'

(!) Basra Körfezi Bölgesi Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi 1981'de kuruldu. Buna altı devlet katılıyor: Suudi Arabistan, Kuveyt, Bahreyn, Umman, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri. (*Derginin Notu*)

da yeni politik ve askersel-paramiliter bloklar oluştu, onlarca askeri üs kuruldu, silah satın alınmasında çıkarı olan sosyal kesimlerin konumları güçlendi. Birçok ülkenin ekonomisi yıkıma uğradı.

Bütün bunlar İsrail saldırılarının sürdüğü, Suriye, Filistin ve Lübnan'ın topraklarının bir bölümünü işgal etmeye devam ettiği bir ortamda oldu. Bütün bunlar eğer Tel Aviv ile okyanus ötesindeki destekçisi ABD arasında «stratejik birlik» çerçevesinde askersel-politik işbirliği genişlemeydi elbette olamazdı.

Bu tür eylemler Reagan yönetimin uyguladığı ve sözümona «Sovyet tehdidi»ne «karşı koyma» gerekliliğine dayanan neoglobalizm politikasıyla tam bir uyum içindedir. Washington'a göre bu tehlike halkların sömürgecilik kalıntılarına karşı, bağımsızlık, toplumsal ilerleme ve barış koşullarında yaşama için verdikleri savaşımında ifadesini bulmaktadır.

ABD'nin Ortadoğu'da uyguladığı saldırgan politika çok tehlikeli bir nitelik taşıyor. Bu, her şeyden önce *emperyalizmin bölgedeki ileri karakolu olarak İsrail'in jeopolitik öneminin artmasıyla izah edilebilir*. İsrail atom bombası üreterek, *nükleer silaha sahip bir devlet oluyor*. Öte yandan *İsrail Stratejik Savunma Girişimi Programına katılıyor*, hem bu alanda yapılan araştırmalara hem de bu programın gerçekleştirilmesi için özel merkezlerin kurulmasına katılıyor.

Başka bir neden de Washington'un Basra Körfezi'ni Amerikan-NATO «gölü» haline getirmeye çalışmasıdır. Washington bundan ötürü İran-Irak savaşını körüklüyor, bunun uzamasını istiyor. Bu durum ona bölgenin iç işlerine karışmayı genişletme, bölgedeki askersel varlığını artırma olanağı veriyor. Amerikan emperyalizmi Akdeniz'i de böyle bir «göl» haline getirmeye çalışıyor. Onu karada kurulu ya da seyyar nükleer roket üsleri ağıyla sarmak istiyor. (2) Bütün bunlar dünyanın içinde yaşadığımız bu bölgesini büyük bir tehlike ve gerginlik ocağına dönüştürüyor, kendi hakları için, işgal edilmiş topraklarını geri almak için savaşım veren Arap halklarını ise nükleer şantajın ve en yeni silahlarla silahlanma yarışının kurbanı haline getiriyor.

ULUSAL ÖZELLİKLERİ HESABA KATARAK

Partimiz, artık herkes tarafından kabul edilen bu gerçekleri öteden beri belirtiyordu. Biz bunu, 70'li yıllarda uluslararası durumda yumuşamanın,

(2) Sovyetler Birliği, Varşova Antlaşması Örgütü üyesi bütün ülkeler Akdeniz bölgesinin barış, iyi komşuluk ve işbirliği bölgesi haline getirilmesi için Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'na benzer özel bir konferans yapılmasını öneriyorlar. Onlar aynı zamanda Sovyet ve Amerikan askeri gemilerinin aynı zamanda Akdeniz'den çekilmesini, Akdeniz'in nükleer silahlardan arındırılmasını sağlamaya çalışıyorlar. Sosyalist topluluk ülkeleri Basra Körfezi'yle ilgili de yapıcı önerilerde bulunuyorlar.

iki süper devlet arasında kurtuluş hareketinin çıkarlarının zararına varılan bir anlaşmadan başka bir şey olmadığını ileri sürenlere hatırlatıyoruz. Gelişmeler, yaptığımız başka bir değerlendirmenin de doğru olduğunu gösteriyor: ABD, nükleer silahların ortadan kaldırılması sorununu bölgesel sorunlarla bağlayarak, bölgesel sorunların köklü ve adil bir çözümünü istemediğini ortaya koyuyor. ABD, silahlanmanın sınırlandırılması alanında verdiği kimi ödünlerin çok daha pahalı ödenmesini istiyor, üstelik de bunun halkların egemenliğinin, özgürlük ve ilerlemesinin zararına olmasını istiyor. Görülüyor ki, ABD'nin günümüzün en yakıcı, kilit sorunlarına yapıcı bir çözüm bulunmasını istememesi bölgesel çelişkileri daha tehlikeli hale getiriyor.

İşte bundan ötürü barışı korumaya ve askersel çatışmaları ortadan kaldırmaya çalışırken *nasıl bir yaklaşım göstermek gerektiği*; ulusal özellikler gözönünde bulundurularak *hangi savaşım biçimlerini kullanmak gerektiği* sorunları çok daha yakıcı bir biçimde karşımıza dikiliyor.

Şu açıktır ki, savaş karşıtı faaliyetler yalnız bir doğrultuda ya da bir biçimde sürdürelemez; savaş tehlikesini ortadan kaldırmak için her zaman ve her durumda kullanılacak hazır reçeteler de yoktur. Dolayısıyla barışın savunulması ile antiemperyalist savaşım, emekçi yığınların politik ve sosyal-ekonomik çıkarları için savaşım arasında ne bir «Çin duvarı» ne de bir çelişki vardır. Olamaz da. Bu sorunlar diyalektik biçimde biriyle bağlıdır ve bunlardan birinin çözümü alanında sağlanan başarı diğer alanda da başarıya yol açmaktadır.

Barışı savunurken, ülkemizin ve bölgemizin özelliklerini gözönünde bulundurarak nasıl hareket edilmelidir? Ülkemizdeki durumu bu görüş açısından ele alalım.

İnsanların katledildiği, öz topraklarından kovulduğu, yetiştirdiği ürünün ellerinden alındığı, ekonominin, ticaretin baltalandığı, binlerce evsiz barksız ve aç insanın sokaklarda dolaştığı bir ortamda *barış için nasıl savaşım vermek gerektiği* ve bu savaşımın Lübnan'da iç sosyal-ekonomik ve politik sorunların çözümüyle, her yerde her an baskısını hissettiğimiz emperyalizme karşı koyuşla neden *doğrudan bağlı olduğu sorusunun yanıtı kendiliğinden anlaşılmaktadır.*

Biz Lübnanlı komünistler için dünyanın nükleer silahlardan arındırılması ve bölgesel savaşlara son verilmesi soyut amaçlar değildir. Biz somut koşullarda barış savaşımı veriyoruz. Bu savaşım insanlığın dünyada kalıcı bir barış sağlama hareketinin kopmaz bir parçasıdır. Bizim koşullarımızda bu savaşım sadece dilek ve çağrılara indirgenemez. Biz saldırı ve zorbalığa karşı kayıtsız kalamayız. Terörle karşı karşıya kaldığımız için mutlaka buna karşı koymalıyız. Bu da barış davasına bir katkı olacaktır.

Direnmezsek, pasif tutum takınırsak, kendimizi İsrail'in ve ABD'nin hegemonyasının pekişmesi anlamına gelen Camp David ya da «Pakt

Americana» türü anlaşmalar imzalamaya mahkum etmiş oluruz. Böyle bir tutum bölge halklarının kurtuluş savaşına ihanet etmek olur. Böyle adil olmayan, hak eşitliğine dayanmayan, yalnız emperyalizmin yararına olan bir barışın diğer ülkelere de dayatılması tehlikesini yaratacaktır.

Çetin, zorlu, kanlı olmasına rağmen, eğer biz savaşı sürdürmezsek yalnız devletimizin varlığı değil, aynı zamanda Arap dünyasındaki kardeşlerimizin güvenliği yeni darbeler hedef olacaktır. Çünkü Washington'un planları yalnız Lübnan'a karşı değil, istisnasız bütün Arap ülkelerine karşı yöneliktir. Washington bütün bu ülkeleri neoglobalizm politikasını uygulamak için üs haline getirmeye çalışmaktadır. Savaşım sürdürülmezse, sosyalist ülkeler için tehlike artacaktır. Kısacası, burada aynı zamanda *Lübnan yurtseverlerinin enternasyonal görevini yerine getirmeleri, onların bölgede ve bütün dünyada barışın korunması için duydukları sorumluluk sözkonusudur.*

ESNEK BİR POLİTİK ÇİZGİ

Bu nedenle Lübnan Komünist Partisi ve ülkemizin bütün yurtsever güçleri yıllardan beri emperyalizmin, siyonizmin ve gericiliğin saldırılarına karşı koyuyorlar. ABD ve NATO'nun «çokuluslu güçleri»nin Beyrut'tan çekilmek zorunda kalması; Tel Aviv'le 17 Mayıs 1983'te bağlanmış olan ve ülkemiz üzerinde İsrail'in ve onu destekleyenlerin hakimiyetini kutsallaştıran anlaşmanın iptal edilmesi; saldırganı Lübnan topraklarının büyük bölümünden geri çekilmek zorunda bırakan silahlı direniş, bütün bunlar bizim barışı korumak ve anlaşmazlığın adil bir çözüme bağlanması için yaptığımız pratik çalışmalarımız kapsamına girmektedir.

Silahlı savaşım koşullarında Lübnan Komünist Partisi kendini savunarak üyelerini koruma⁽¹⁾ ve aynı zamanda bir soykırım niteliği alan ulusal barışma isteyen güçlerin katledilmesini önleme göreviyle karşı karşıya kaldı. Partimiz sürekli saldırıya karşı çıkan bütün güçlerle bağlarını güçlendirmeye çalışıyor, ülkede iç savaşa son vermek için her türlü işbirliğine hazır olduğunu belirtiyor. Böyle bir işbirliği, Lübnan'ın günündeki kent ve köylere, Filistin kamplarına saldırılarını artıran İsrail'den gelen tehlikenin arttığı koşullarda son derece önemlidir. İsrail militaristleri yeni bir saldırı için zemin hazırlıyorlar ve sürekli olarak 1982 saldırısını övüyorlar. Lübnan Komünist Partisi büyük bir kaygıyla şunu belirtiyor: Ülkede İsrail ve ABD'nin ajanları rolü oynayan aşırı sağcı unsurlar aktifleşiyor. Öte yandan dine fanatik biçimde bağlı olan kesimler de daha geniş faali-

---

(1) İç savaşın başlamasından bu yana LKP'nin binden fazla üyesi öldürülmüştür. (*Derginin Notu*)

yete başladılar. Bu koyu gericiilerin Lübnan'daki bütün sağlıklı, demokratik güçlere karşı eylemleri emperyalizmin, siyonizmin ve gericiliğin işine yarıyor.

Benim ülkemde barış ancak başlıca görevi askeri müdahalede bulunanların ve iç gericiliğin planlarına karşı koymak olan bütün Lübnanlı yurtseverlerin eylemleri arasında sağlam bir koordinasyon kurulursa sağlanacaktır. Öte yandan barışı sağlamak ve derin sosyal-ekonomik bunalımı dizginlemek ancak Lübnan yurtseverleri ve Filistin güçleri ile Suriye arasında birlik sağlanarak mümkün olacaktır. Birlikten yana olan biz komünistler antiemperyalist Arap birliğinin güçlenmesine, bütün bölge için büyük bir tehlike oluşturan savaş ocağının ortadan kaldırılmasına katkıda bulunuyoruz.

Lübnan Komünist Partisi bu hedeflere ulaşmak için hemen ilerici demokratik reform yapılmasını önermiyor. Komünistler Şubat 1987'de yapılan 5. Kongrelerinde şunu belirttiler: Her şeyden önce demokrasi garanti altına alınmalıdır. *İç sorunları çözmek için silaha başvurmamak, bunun temelini oluşturacaktır. Bu, politik savaşımı sürdürme ve bunalımı aşmak için gerçekçi bir program hazırlama olanağı verecektir. Bu program bütün Lübnanlıların işbirliği yapmaları için bir temel oluşturabilir.*

Lübnan Komünist Partisi ilkelerinden ödün vermeden, ülkedeki durumu ve güçlerin yerallımını göz önünde bulundurarak, esnek bir politik çizgi uyguluyor. Bizim kanımıza göre, durumu düzeltmeyi amaçlayan bir demokratik ve nonkonfesionalist (4) program etrafında bütün yurtseverleri birleştirmek olanaklıdır. Komünistler, herkesten önce, Güney Lübnan'ın İsrail işgalinden kurtarılmasını, ulusun din ve mezhep temelinde bölünmesine son verilerek ülkenin bunalımdan çıkarılmasını öngören bir ulusal demokratik program tasarısı önerdiler.

Lübnan Komünist Partisi, 1982'de kurulan Ulusal Kurtuluş Cephesi gibi ulusal cephelerin kurulması için elinden geleni yapmaktadır. Bir süre önce bizim girişimimizle Lübnan'ın Birliği ve Kurtuluşu Cephesi (5) kuruldu. Cephenin programında, işgal altındaki toprakların kurtarılması için, ülkenin ne biçimde olursa olsun bölünmesine karşı, göçmenlerin baba ocağına dönebilmeleri için, politik ve sosyal-ekonomik reformlar yapılması, Lübnan'da yaşayan 500 bin Filistinlinin güvenliğinin sağlanması ve Filistin devriminin sürmesinin güvence altına alınması için savaşım verileceği belirtiliyor. Biz, cephenin, ülkede durumun düzelmesine yardım edeceği, iç politik gelişmeleri yeni bir düzeye yükselteceği kanısındayız.

---

(4) Yani nüfusun din ve mezheplere göre bölünmemesi; çünkü Lübnan'da yaşayanlar 17 din ve mezhebe bağlıdır.

(5) Cepheye LKP, İlerici Sosyalist Parti, Baas Partisi, Nasırcılar, Suriye Sosyalist Partisi, «Emel» Hareketi vb. girmektedir. (Derginin Notu)

DIYALEKTİK KARŞILIKLI BAĞIMLILIK

Savaş, saldırıya karşı savaşım ile emperyalizme, siyonizme karşı, toplumsal ilerleme için savaşım birbirine kopmaz biçimde bağlıdır. Ülke-mizin bütün deneyimi bunu kanıtıyor. Kanımca, barış savaşımının içeriği nasıl olmalıdır sorusunun yanıtı bunda yatmaktadır. Sorunların çözümünde hangisine öncelik tanınacağını değil, *hem sorunları hem de bunların çözümünün sıkı bir diyalektik karşılıklı bağımlılık içinde olduğunu vurgulamak gerekiyor*. O zaman şu anlaşılacaktır: *Lübnan'da barışın sağlanması, onun hem Arap dünyasında hem de bütün dünyada komununun güçlenmesine yardımcı olacaktır*.

İşte bundan ötürü barış savaşımının yalnız eski, alışlagelmiş biçim ve yöntemlerini değil, yenilerini de kullanarak, halka bu karşılıklı bağımlılığı daha açık olarak kavrama olanağı sağlanmalıdır.

Bugün Lübnan'daki bütün yurtsever, barışsever güçlerin önünde yığınları seferber etme, politik-eğitim çalışması yapma görevi duruyor. Emperyalizmin ve gericiliğin denetimindeki yığınsal iletişim araçlarının olanaklarını ve büyük deneyimini gözönünde bulundurursak, bu görevin ne denli zor bir görev olduğu anlaşılacaktır. Ama bu görevi mutlaka yerine getirmek gerekiyor.

Geniş halk yığınlarının bilincinde şu görüş yer etmelidir: *Savaş tehlikesini önlemek, ancak buna karşı verilen savaşıma ideolojik, politik görüşüne, sınıf bağına bakmaksızın herkesin katıldığı ve bu savaşım çağın gerçeklerine yanıt veren bir düzeye ulaştığı zaman olanaklı olacaktır*. Biz Lübnanlı komünistlerle birlikte yeryüzündeki bütün barışsever güçler, insanlığın varlığının sürmesini isteyen herkes barış davasına bir katkıda daha bulunabilir.

«Gerçek bir devrim gördüm»

BELÇİKALI BİR KOMÜNİST SSCB GEZİSİNİ ANLATIYOR

JEF TURF

Belçika Komünist Partisi Merkez Komitesi Politik Büro üyesi BSS, Sovyet gazetecisi Vitaly Dymarsky'den, Jef Turf ile Moskova'da temas kurmasını ve kendisinden Sovyetler Birliği'ndeki gezisine ilişkin izlenimlerini ve perestroyka ile uluslararası anlamına ilişkin değerlendirmelerini sormasını rica etti.

Sovyetler Birliği'nde 10 günlük bir turu yeni bitirdiniz. İlk izlenimlerinizi öğrenebilir miyiz?

«İlk nitelmesi tamamen yerinde, çünkü toplu değerlendirmeyi daha sonra yapabileceğim. Not defterim, yaptığım görüşmelere ilişkin notlarla ve Sovyet basınından kestiğim kupürlerle dolu. İzlenimlerimi deyim yerindeyse düzene sokmam daha zaman alacak. Yine de şu anda perestroykanın özüne ilişkin olduğunu düşündüğüm birkaç söz söyleyebileceğimi zannediyorum.

Sovyetler Birliği, yirminci yüzyılın ikinci yarısının en büyük teorik buluşu olarak gördüğüm bir buluştan pratik sonuçlar çıkarmaktadır. SBKP'nin sözünü ettiğim teorik buluşu dünyanın karşılıklı bağımlı ve bir bütün olduğuna ilişkin tezidir. Bu tez, yalnızca değişik türden silahların yığılmasının yarattığı askersel tehlikeye değil, aynı zamanda bu yığınağın öteki sonuçlarına da dikkatimi çekiyor. Özellikle, devasa teknolojik ve mali kaynakları yutmasının, entellektüel ve bilimsel potansiyeli israf etmesinin yanı sıra, silahlanma yarışı, çevre üzerinde de son derece ters etkilerde bulunuyor – havanın ve suyun kirlenmesi, ozon tabakasının tahrip edilmesi, bilerek ya da kaza eseri radioaktivitenin yayılması.

Bu tehditler yeni değildir, komünist hareket de bunları dile getirmiştir. Ne ki ilk olarak mevcut ortamdan böylesine net ve özgül sonuçları çıkararak ve geleceğe ilişkin yeni bir açı sunan dünyanın yine ilk sosyalist ülkesi olmuştur.

Jef Turf, 1932 yılında Katolik bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Fizik doktoru olan Turf, 1963 yılına kadar araştırmacı olarak çalıştı, daha sonra parti çalışanı oldu. 1960 yılından beri BKP MK, 1963 yılından bu yana da Politik Büro üyesidir. 1969 ile 1986 yılları arasında BKP başkan yardımcılığı ve partinin Flaman Bölgesi Konseyi'nin başkanlığını yaptı. Jef Turf, 1971 yılından bu yana partinin Flaman dilinde merkez organı De Rode Vaan'ın politik yöneticiliğini yapmaktadır.

SBKP, silah yığınağının artışı durdurmanın, güvenlik konularına nicel yaklaşım denen yaklaşımı terketmenin ve bu konuların üzerine tamamen farklı bir yoldan-karşılıklı anlayış ve güven temelinde gidilmesi gibi ivedi pratik adımlar atmanın gerekliliğini vurgulamaktadır. Bugün artık iki sistemin eski yöntemlerle mücadele etmesi düşünülemez – ya anlaşma olur, ya da dünyanın sonu gelir – Sovyetler Birliği'nin bütünsel silahsızlanma programını, ısrarlı girişimlerini ve somut adımlarını işte böyle değerlendiriyorum.

Şunu belirtmeyi de önemli görüyorum: Anladığım kadarıyla, karşılıklı bağımlı ve bütünsel bir dünya kavramı, yalnızca sosyalist ülkelerin, uluslararası komünist hareketin savaş tehditine karşı birliğini değil, ama aynı zamanda, tüm sağduyu güçlerinin, – hatte kapitalist tekelleri temsil et-seler bile – işbirliğini ve ortak eylemini içeriyor.

Sovyet dış ve iç politikası arasındaki karşılıklı bağı nasıl değerlendiri-yorsunuz?

Bunları birbirinden ayıramazsınız. Biraz önce uluslararası konulara ilişkin olarak söylediklerimin Sovyetler Birliği'ndeki perestroyka ile doğrudan bağı vardır. Yaptığım gezi sırasında gördüklerime dayanarak söyleyebilirim ki, içeride de görev, niceliksel çözümlerden niteliksel çözümlere dönüşü kapsıyor. Mesleğim açısından bana yakın olan bir örneği aktaracağım. (Esas mesleğim nükleer fizikçiliktir.) Bu, son zamanlarda ateşli tartışmaların konusunu oluşturan nükleer enerji üretimi konusudur.

Şu görüş hâlâ geçerlidir: Enerji tüketimi düzeyinin üst bir sınırı yoktur ve teknoloji sayesinde şu anda varolan tüm zorlukların üstesinden gelinebilecektir. Ben, şahsen, teknolojiye olan bu kör inancın, eski, zamanını doldurmuş bir düşüncenin bir ürünü olduğuna inanıyorum. Kuşkusuz, şu anda nükleer enerji üretiminin olmaması düşünülemez, ne ki, gelecekte bu tür enerjiye son verilmesi olasılığına tümenden göz kapayamazsınız. Sovyet basınında çıkan makalelerden bu konunun Sovyetler Birliği'nde, özellikle akademik çevrelerde geniş biçimde tartışıldığını öğrendim. Ve bu tartışma, özgül, pratik kararlarla da sonuçlanmaktadır: Bu şekilde, Çernobil'de ek üretim birimlerinin yapılıp yapılmaması üzerindeki tartışma sonucunda böyle bir projeden vazgeçilmesi kararı alınmıştır. Bu örneğin, saf teknolojik çözümler yerine, enerji üretimi ve tüketiminin sonsuza giden doğrusal yükselişi karşısında geçerli alternatiflerin aranmakta olduğunu gösterdiğini düşünüyorum.

Kıscacası, perestroykanın, onun devrimci niteliğinin ve Sovyet dış politikası ve barış girişimleri ile karşılıklı ilişkinin özü, nicelikselden niteliksel yaklaşıma dönüşür.

İlk başta, sosyalist bir ülkedeki değişimler için «devrim» kavramının kullanılması, kulağıma batıyordu. Ne de olsa diye düşünüyordum, sınıflar arası ilişkiler ve üretim ilişkileri değişmektedir. Ancak on gün süreyle

perestroykayı kendi gözlerimle gördükten sonra, bu kelimenin tamamen yerinde olarak seçildiğini düşünüyorum. Gerçek bir devrime, ama toplumsal temeli değil, düşünceleri, yaklaşımları ve çalışma yöntemlerini etkileyen bir devrime tanık oldum. Bu tüm bir Sovyet yaşam tarzında yeni bir niteliği getirecek bir devrimdir.

Bu sizin Sovyetler Birliği'ne ilk geziniz değil. Özellikle çarpıcı bulduğunuz ne oldu?

Evet Sovyetler Birliği'ni birçok kereler gördüm, ancak en son gelişim on yıl önceydi. Neden bu kadar uzun bir ara oldu? Açık konuşmak gerekirse, çünkü SBKP'nin de durgun olarak nitelediği bu dönemde, zamanın durmuş olduğuna ilişkin bir izlenimim vardı. Gezim sırasında uğradığım Tallin'de, yeni türden bir emek örgütlenmesi ve ücretlendirilmesi biçimi uygulayan küçük bir kahvede çalışan bir kadın, hizmet sektöründe ve başka alanlarda böylesi bir perestroykanın yirmi yıl önce başlatılmış olması gerektiğini söyledi. Geçen zamanı telafi etme, toplumsal gelişmeye güçlü bir itki verme yönündeki kararlı çabayı SSCB'de her yerde görmek olanaklı.

Günlük yaşamda gerçekleşen somut değişimleri gördüm, ancak beni en çok etkileyen canlalıcı konulardaki tartışmaların cesaret ve açık yüreklilikle yürütülmesi oldu. Nedir bu konular? Örneğin, demokrasinin mükemmelleştirilmesinin yolları, bürokrasiye karşı mücadele, ulusal sorun vb. Çatışan görüşlerden ve kaçınılmaz olarak şu yüzüne çıkan çelişkilere korkulmuyor. Görebildiğim kadarıyla insanlar şu ya da bu konuda kendi görüşlerini, yorumlarını sunmak için neredeyse yarışıyorlar. Farklı, kimi zamanda birbirini tamamen dışlayan çözümler öne sürüyorlar. Adeta, uzun zamandan beri kapalı bir yerde kalmış düşüncelerini ortaya salıyorlar.

Ancak bu süreç, kendiliğinden, körlemesine gelişen bir süreç değildir. SBKP tarafından başlatılmıştır ve onun tarafından yönetilmektedir. SBKP parlak bir şekilde perestroykanın ana hattını çizmiş ve halka sunmuştur; bu yoldaki özgül adımlar tartışmaya açılmıştır. Her zaman en önce harekete geçen parti, yalnızca durgunluğa yol açan etmenleri tanımlama ve analiz etme değil, aynı zamanda bu durgunluğun sonuçlarını giderme yönünde, yenilenmenin ana yönlerini belirleme ve Sovyet toplumunun ilerlemesine yeni bir itki verme cesaret ve gücünü de bulmuştur.

Gördüklerime dayanarak söylersem, glasnost, perestroykanın en başlıca kazanımıdır. Glasnostu, herşeyden önce konuların açıklıkla ve cesaretle tartışılmasında, ama aynı zamanda da yığınsal iletişim araçlarının çalışmasındaki belirgin değişimde, edebiyat, sinema ve tiyatrodaki gözle görülür canlanmada hissedebilirsiniz.

Ekonomiye gelince, henüz perestroykanın partik sonuçları üzerine konuşmak için erken olduğunu düşünüyorum; çünkü genel olarak ekono-

mide yeni bir yaklaşımın sonuçlarını hemen alamazsınız. Yeni yaklaşımın meyvalarını toplamak için sabırla beklemeniz gerekir. Yine de, SSCB'nin işletmelerin ekonomik özerkliğini ve otofinansmanını, ulusal ekonominin yönetim sisteminin demokratikleştirilmesini ve üretim alanında özyönetimi amaçlayan politikayı kararlılıkla izlemesinin etkin sonuçlar doğuracağı görüşündeyim. Ama, bir bilanço çıkarmak, başarılar ve hataların bir dökümünü yapmak için erken olsa bile, herşeyin yolunda gideceğine eminim ve sovyet dostlarıma içtenlikle başarılar diliyorum.

Gezim sırasında hizmet sektörünün durumunu özel bir dikkatle izledim. Biliniyor, Sovyetler Birliği'nde parti ve hükümet liderleri ve aynı zamanda kamuoyu, bu alanda gecikmenin özellikle çarpıcı olduğunu belirtiyorlar. Ben, bu gecikmenin, meta-para ilişkilerini aşağılayan görüşün ve uzun bir dönemdir etkin olan pazarı kapitalistlerin şeytani bir icadı olarak gören önyargının sonucu olduğunu belirten Sovyet ekonomistlerine katılıyorum.

Pazar, kapitalizm ortaya çıkmadan önce de vardı ve bugün hala bizimledir. Bana göre sosyalizmde pazar, insanlar arasında ilişkilerin onların çalışmaları sonucunda ortaya çıkan ürünlerin dağıtımının (hem nicel hem de nitel anlamda) bir biçimidir. Bu nedenle, sosyalist olan pazarı geliştirme yönünde Sovyetler Birliği'nde gösterilen çabaları özel bir ilgi ile izliyorum.

Öyleyse, «Jet Turf'ü sarsan ongün»den söz edilebilir mi?

Böylesi bir ifadeye katılıyorum. Yine de daha kesin ifade etmek gerekirse, «sarılmaya» daha gezimden önce başlamıştım, partimizin tüm üyeleri gibi Sovyetler Birliği ve SBKP'den gelen tüm haberleri yakından takip ettim. Bu nedenle de, bir gazeteci olarak en ilginç olayların meydana geldiği bir ülkeyi gezmeye karar verdim.

Gördüklerim, beni gerçekten sarstı – ancak «sarsma» ifadesini olumlu anlamda kullanıyorum. Kimi komünistler, hala, Sovyetler Birliği'nde olan herşeyin mutlaka iyi olduğuna inanıyorlar. Bu anlayışla hiçbir zaman ortak bir yanım olmadı, ancak şu anda Sovyetler Birliği'nde gerçekleşmekte olan süreçleri son derece coşkuyla izliyorum. Bu gelişmeler biz Batı Avrupalı Marksistler arasında büyük umutlar doğuruyor.

Sorum da aynı konuya ilişkin olacak. Perestroikanın kapitalist dünyadaki emekçilerin, ilerici güçlerin mücadelesi üzerindeki etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Komünist harekette, tüm partilerin eşitliği, bağımsızlığı üzerine uzun bir dönemdir yerleşmiş olan bir anlayış birliği vardır. Ancak, SBKP'nin özel bir yeri olduğu da açıktır. SBKP 2. Dünya Savaşı'nda demokratik değerlerin korunmasına unutulmaz katkılar yapan ve dünya işlerinin belirlenmesinde başlıca bir rol oynayan büyük bir güç haline gelmiş, dünyanın ilk sosyalist devletinin başındadır.

Ancak, açık konuşmak gerekirse, durgun olarak nitelenen geçmiş dönemde SSCB'nden gelen itkiler, başka ülkelerdeki komünistleri yeterince harekete geçirici olmaktan uzaktı. Bununla, açık ki, kopye çekilmek üzere herhangi bir model sunma çabasını falan kastetmiyorum. Her parti ülkesinin ayırdedici ulusal özellikleri, kendi tarihi ve güncel mücadele koşulları tarafından yönlendirilen politikasını kendisi belirler. Aynı zamanda, SBKP'nin ülke içinde ve uluslararası alandaki girişimleri de, uluslararası komünist hareket içinde geniş yankılar uyandırır. Bu etkinin, nisan 1985'ten önceki dönemde yeterince güçlü olmadığı kanısındayım. Ayrıca, burjuvazi, sosyalist toplumdaki olumsuz olguları, antikomünist ve antisovyetik kampanyaları için ustaca kullanmıştır.

Bugün, durum gözle görülür şekilde ve hızla değişmektedir. Sovyetler Birliği'nde meydana gelen değişimler, ülkelerimizde kamuoyunu etkilemektedir. Komünizmden oldukça uzak konularda olan gözlemciler bile ilgisiz kalamamaktadır. Perestroykanın etkisi, BKP'nin çalışmalarında da kendisini hissettirmektedir.

Tipik olduğunu düşündüğüm bir örneği anlatayım. Bu yılın başında her zaman olduğu gibi, BKP'nin Flaman dilindeki haftalık organı *De Rode Vaan*'ın abone kampanyasını başlattık. Kampanya nedeniyle çıkardığımız afişlerde Mihail Gorbaçov'un resmi bulunuyordu. Sonuç beklenenden fazla oldu, planladığımızın üzerinde 500 abone daha yaptık. Bu görünüşte küçük olan olgu, gerçekte Sovyet liderinin ve politikasının muazzam popüleritesini yansıtıyor.

Bu herşeyden önce, Sovyetler Birliği'nin SBKP'de içinde olmak üzere tüm komünist partilerin başlıca hedeflerinden biri olan silahsızlanma ve barış için verdiği ısrarlı ve tutarlı mücadele için geçerlidir. Sovyetler Birliği'nin bu alandaki öneri ve adımları Belçika'da hem içinde komünistlerin de aktif yer aldığı savaşı karşıtı harekete, hem de BKP'nin kendisine yardımcı oluyor. Partimiz, Belçika'nın askersel harcamalarını kısmasını ve buradan elde edilecek fonların toplumsal programlar için harcanmasını talep ediyor.

Elbette, perestroykanın etkileri bununla sınırlı değildir. Belçika hükümeti, ülkemize ABD modeli bir neoliberalizm dayatmak istiyor. Son zamanlara kadar, çıkarlarına ters olmasına karşın insanlar bu politikayı kabul eder gibi görünüyordular. Bunun nedeni, Belçikalıların hükümetin çizgisi karşısında geçerli herhangi bir alternatif, sorunları için başka bir çözüm, toplumsal ilerleme için net bir perspektif görememeleriydi. Ama, eğer insanlar SSCB'nde demokrasinin mükemmelleştirildiğini görürlerse (ve gezim bu konuda beni ikna etmiştir), eğer temel özgürlüklerin (ve bunlar ülkemizde olanın tersine, biçimsel değil, gerçek özgürlüklerdir) – basın ve ifade özgürlüğü, kararların alınmasına ve uygulanmasına kişisel olarak etkiye bulunma, çevre korumayı savunma, bürokrasiye karşı mücadele etme, talimatları körükörüne uygulamayı reddetme özgürlük-

leri – geliştiğini görürlerse; bütün bunlar, bir de ek olarak sosyalizmin sağlam temelleri, kapitalist ülkelerdeki kamuoyunu baştan aşağı etkileyecektir. Biz komünistler, perestroykayı sıcak duygularla selamlıyoruz ve Sovyetler Birliği'nin saygınlığını, sosyalizmin çekiciliğini artırmada başarisini diliyoruz.

İki sistemi karşıla tırır ve aralarındaki yanışı tartışırken, bir gözlemimim aktarmak istiyorum. İster sosyalist, ister kapitalist olsun, gelişmiş ülkeler benzer görünen birçok sorunla yüz yüze geliyor. Bu düşüncem, SSCB'ndeki son gezimde de doğrulandı: konuştuğum insanlar Beçika'da tanış olduğum zorluklardan söz ettiler, oysa ki, ülkemizdeki toplumsal yapılar Sovyetler Birliği'ndekilerden kökten farklıdır.

Bürokrasi sorununu ele alalım, bu hem Belçika'da, hem de Sovyetler Birliği'nde yakıcı bir konudur ve ateşli tartışmaların merkezini oluşturmaktadır. Bürokrasi, her ülkeye özgü olan değişik biçimlerde mevcuttur ancak her iki ülkede de bürokratları elde ettikleri muazzam güçten yoksun bırakma gerekliliği vardır. Kendi gözlerimle gördüğüm kadarıyla, Sovyet basınında açık tartışmalar yürütölmektedir ve herkes bu tartışmalara serbestçe katılabilmektedir. Bizim ülkemizde, gazeteler, radyo ve televizyon artan ölçüde büyük kapitalist gruplara bağılı hale gelmektedir. İlerici güçler yığınsal iletişim araçlarından yararlanamamaktadır, çünkü buralarda «pazar kuralları» herşeyi belirlemektedir. Komünistlerin «istemeyen adam» ilan edilmiş olduğu radyo ve televizyon bir yana, bir gazete ya da dergi yayınlamak için çok miktarda paranız olması gerekmektedir.

Şimdi konumuzun başka bir yönünü ele alalım. Perestroyka, öz yönetim daha fazla demokrasi, insanların ulusal çaptaki konulara ve kendilerini çalışma kolektiflerinin birer üyesi olarak etkileyen sorunlara ilişkin kararların alınmasında daha fazla söz hakkına sahip olması anlamına geliyor. SBKP'nin çizdiği hat budur. Bu sırada ülkemdeki yönetici çevrelerin önerdikleri «reçete»ler tamamen aksi yönde, demokratik kuruluşların ortadan kaldırılması, yürütmeye aşırı yetkiler tanınması ve toplumsal hakların kısıtlanması yönünde olmaktadır. SSCB'nde, işçileri teşvik amacıyla ücretler yükseltilmektedir. Kapitalist dünyada işçilerle işverenlerin gelirleri arasındaki uçurum her yıl biraz daha açılmaktadır-elbette işçilerin aleyhine olarak. Sosyalizmde, üretim ve dağıtımın örgütlenmesinin temelinde yatan ilke «herkese emeğine göre» iken, kapitalizmde geçerli ilke «herkese yumruğuna göre»dir.

Bu nedenle, sorunlar benzeş görünmekle birlikte, sorunun özü iyi ayır-dedilmelidir. Sovyetler Birliği'nde öne sürölen çözümler, kapitalizmin, dayatmayı amaçladıklarından kökten farklıdır. Ve farklılık, yalnızca çözümlerde değil, aynı zamanda pratik sonuçlarındadır. Perestroykanın başarısı, sonuca ulaştırılması ayları değil, yılları alacak bu amaç, benim görüşüme göre, şimdiye kadar varolandan tamamen farklı bir durum ortaya çıkacaktır. Bu başarı, Sovyetler Birliği'ndeki toplumsal dokuda önemli değı-

şimler yaratmakla kalmayacak, bizim gibi ülkelerdeki insanların düşüncelerinde de güçlü bir etkide bulunacaktır. Gerçekte, bu etki şimdiden görülmektedir.

Bize bir örnek verebilir misiniz?

Birçok örnek verebilirim, ama birini anlatacağım. Kısa bir zaman süresi içinde, Rusça kelimeler olan glasnost ve perestroyka, dilimize yerleşti. Bunları artık tercüme etmeniz gerekmiyor. Bu kelimeler, Belçikalılar tarafından günlük konuşmalarda kullanılıyor ve bu durum salt Belçika ile sınırlı, da değil. Geçenlerde bir Flaman gazetesi Belçika sendika hareketindeki durum ve hareketteki demokrasi eksikliği üzerine bir makale yayınladı. Yazar «glasnost uygulama zamanının gelip gelmediği»ni soruyordu.

Aynı zamanda, kamuoyu, Amerikan kelime dağarcığından ödünç aldığı kelimelerin ne türden kelimeler olduğunu görüyor: «star wars», «overkill». Bu çarpıcı bir çelişkidir ve insanlar gereken sonuçları çıkarmaktadır.

Bir sorun da, perestroyka ve teorinin gelişimi üzerine. Sovyetler Birliği'ndeki yenilenmenin pratik sonuçları ve bu sürecin uluslararası arena-daki rolü hakkında edindiğiniz izlenimler üzerinde ayrıntılı olarak durdunuz. Bu sürecin teorik planda taşıdığı anlam üzerine ne söyleyeceksiniz?

Bunun kimi yönleri, örneğin dünyamızın karşılıklı bağımlılığı ve bir bütün oluşturduğu gibi SBKP'nin öne koyduğu son derece önemli teorik tez üzerine daha önce düşüncelerimi dile getirdim. Ancak, Sovyetler Birliği'nde daha başka birçok teorik sorunun şiddetli, içten ve açık tartışmalara konu olduğunu gördüm. Bu, doğal olarak hepimizin ortak bilgi hazinesine bir şeyler ekleyen yeni ve ilginç sonuçlar ortaya koymaktadır.

Ortodoksluk, dar kafalı hareketsizlik, nihai gerçeği temsil iddiaları, «dokunulmaz seçkin»lere yapılan göndermeler; tüm bunlar öğretimize yabancıdır. Bu «ilke»lerin reddedilmesi, SBKP'nin benimsediği teorik çalışmaya yeni yaklaşımın tipik bir özelliğidir. Birkaç yıl önce, bir Sovyet uzmanı ile o günlerde yeni yayınlamış olduğum bir kitap (1) üzerine tartışıyorduk ve bugün tartışma çıkmayacağına emin olduğum birçok konuda anlaşamamıştık.

Genel olarak, komünistler arasındaki sürekli görüş ve bilgi alışverişinin – biçimsel değil, ürün veren görüşmeler – taşıdığı değer ve önemi reddedecek bir kimse bulmak olanaksızdır. Böylesi tartışmalara katılacak olan herkes bundan yarar görecektir. Örneğin dünyamızın karşılıklı bağımlı yapısı hakkındaki düşünce, nerede çalışılırsa çalışsınlar, komünistlerin benzer ödevlerle karşı karşıya olduğu sonucuna varılmasına hizmet etmektedir. Öyleyse bu ödevlerin üzerine hep birlikte gidilmelidir.

---

(1) Jef Turf, L'identité politique des communistes, Anvers, 1977.

Bu tartışmaların ne gibi biçimler alabileceğini düşünüyorsunuz?

Elbette böylesi biçimleri bulmak o kadar kolay değildir. Biz, Batı Avrupalı komünistler örneğinin, herkesin kabul edebileceği bağ ve ilişki biçimlerini, hepimizin karşı karşıya geldiği sorunlar üzerine tartışmaların hangi biçimler altında örgütlenebileceğini henüz bulabilmiş değiliz. Ama bu tür biçimleri aramalıyız. Nihayet, geleneksel, bilinen biçimler vardır – makaleler kaleme almak, bunları yanıtlamak ve ciddi bir tartışma yürütmek. *Barış ve Sosyalizm Sorunları* da bu türden tartışmaların örgütlenmesinde rol oynayabilir.

Komintern dönemine dönmeyi değil, komünist partileri arasında sürekli bağlar örgütlenmesi yönünde çaba harcanmasını savunuyorum. Örneğinin, sosyalistleri ele alalım. Birçok konuda anlaşamıyorlar, kimi zaman anlaşmazlıklar oldukça keskin oluyor. İsrail'li bir sosyalist ile İskandinavyalı bir sosyalist, ya da İspanyalı bir sosyalist ile Belçikalı bir sosyalist arasında gerçekte herhangi bir paralellik kuramazsınız. Yine de sosyalistler bir konuyu tartışmak için bir araya geliyorlar ve bilgi alışverişinde bulunuyorlar. Ama bu arada, komünist hareket gerçekte bu uygulamayı terketmiştir. Ve uluslararası konferans sorunu ortaya atılsa bile, herkesin kabul edebileceği ama kimsenin da hoşnut kalmayacağı bir taslak belgeyi çıkarmak bile on yıl alır. Mutlaka üzerinde anlaşılacak bir yazılı metinle sonuçlanması gerekmeyen, ama belirli bir konunun analiz edilmesine, şu ya da bu konu üzerindeki farklılıkların tanımlanmasına olanak tanıyan ve konularımızı yakınlaştırmada binlere yardımcı olan kolektif tartışmalar pratiğini yeniden canlandırmamızın zamanının geldiği kanısındayım.

Meksika sol güçleri birlik arayışı içinde

Meksika'da sol partilerden birçoğu Kasım 1987'de bir birlik kongresi toplamayı planlıyorlar. Meksika'da sosyalist toplumu kurmayı amaçlayan yeni bir partinin hangi somut koşullarda oluşturulduğu konusu okuyucular arasında ilgi uyandırıyor. BSS Dergisi bu ilgiyi gözönüne alarak, Meksika Birleşik Sosyalist Partisi'nin (MBSP) yöneticilerinden ikisine, ülkedeki sol güçlerin durumu üzerine kişisel görüşlerini sordu. MBSP Merkez Komitesi Politik Komisyon üyesi Raymundo Cardenas Hernandez ve MBSP Merkez Komitesi üyesi Arnaldo Cordova birleşme sürecinin çeşitli yanları üzerine sorularımızı yanıtladılar.

Aşağıda yoldaşların söylediklerinin özeti yer alıyor.

Raymundo Cardenas Hernandez

Birleşme süreci nasıl gelişiyor?

Önce bazı genel bilgiler verelim. Meksika'da sol partiler arasında güçleri birleştirme, sekterliği ve içe kapanıklığı bırakma konuları 1970'lerin sonlarında tartışılmıştı. Meksika Komünist Partisi ve öteki bazı örgütler 1981 yılında birleşmeye ve şimdi adı Meksika Birleşik Sosyalist Partisi olan partiyi oluşturmaya karar verdiler. Bu parti resmen kuruldu, parlamentoda önemli sayıda milletvekiliyle temsil edildi ve tüm ülke çapında örgütsel yapısını kurdu ve pekiştirdi. Geçen yılın ortasında beş parti birlik sürecinin ikinci aşamasına geçti. Bu partiler MBSP, Meksika Emekçi Halk Partisi (MEHP), Sol Komünist Birlik (SKB), Devrimci Halk Hareketi (DHH) ve Devrimci Yurtsever Parti (DYP). Bütün bu partiler devrimci, sol örgütlerdir ve hiçbiri sosyal demokrat değildir. Bu partilerin yönetim organları, MBSP'nin ve MEHP'nin sendikal harekette ve parlamentodaki işbirliği deneyiminin ışığında, birleşme koşullarını inceleyecek çalışma grupları kurdular. Çalışma grupları tüzük ve program tasarımlarını hazırladılar ve birlik sürecine katılan her bir partinin güvencelerini belirlediler.

Beş parti bu belgeleri ele alan ve birlik doğrultusunu onaylayan kongrelerini yaptılar. Mart ayında birleşme anlaşması imzalandı ve Ulusal Koordinasyon Komisyonu oluşturuldu. Bu 35'ler Komisyonu olarak bilinir ve beş partinin 7'şer yöneticisinden oluşur. Temel örgütler tüzük ve program tasarımlarını tartışmaya başladılar ve bunlar Kasım ayında yapılacak ilk kongrede düzeltilebilir.

Yeni partinin ismi Meksika Sosyalist Partisi (MSP) olarak saptandı ve parti bu ulusal konsey tarafından yönetilecek. Ulusal konsey ilk altı yıl boyunca birleşen partilerin birer yöneticisinin katılımıyla oluşacak ve

gelecekteki parlamento grubunda her birinden en az birer milletvekili bulunacak. MSP (1) Ulusal Konseyi'ne bağlı komisyonlarda ve kurullarda bütün grupların temsilcilerinin yeralaması güvence altına alınacak.

Birleşme anlaşması, örgütlerin eyaletlerde birleşmelerinin temeli olarak, yerel bölgelerde de imzalanacak. Meksika'nın 31 eyaletinden 25'inde bu sürecin tamamlanmasından sonra Kasım ayında kongre yapılacak.

Sol güçlerin Meksika'nın içinde bulunduğu derin bunalımdan çıkış yolu üzerine görüşü nedir?

Her şeyden önce, daha yığınsal olan, önde gelen sendikalarda ve üniversite çevrelerinde ve kent nüfusu içinde etkili kesimlerde daha geniş olarak temsil edilen bir partinin ortaya çıkması sözkonusudur ve bu çok önemlidir. 1985 yılında yapılan son seçimlerde sol muhalefet Federal Bölge'de (2) oyların yaklaşık %20'sini aldı. Öyle görülüyor ki, kısa bir süre önce yapılan, ön saflarında solcuların yer aldığı öğrenci eylemlerinin sonucu olarak daha popüler olduk. Birlik için çalışırken, aynı zamanda çeşitli nedenlerle MSP'ne girmeyi kabul etmeyen örgütlerle ve güçlerle geniş bir cephe kurulmasından yanayız. Şimdi iktidardaki Kurumsal Devrimci Parti (KDP) içinde, bir zamanlar destekledikleri hükümetin politikasından zarar gören – çoğunluğu emekçi halk ve sayıları oldukça fazla – bazı çevreler bulunmaktadır. Şayet geniş bir alternatif cephe olursa bu insanların birçoğu bu cepheye katılabilir. Kuşkusuz onların MSP'ne katılmalarında ısrar etmek, ya da onlara partimizin öncü rolünü kabul ettirmek doğru olmaz, çünkü onlar artık sol güçlerin bir bileşeni değildir.

Başkanlık, milletvekili ve senato seçimlerinde ortak aday göstermek için politik bir cepheye gereklilik vardır. Öte yandan biz aynı zamanda olası bir koalisyonla ülkenin öncelikli sorunlarını (nüfusun bir bölümünün yetersiz beslenmesi, konut yetersizliği ve güvencesizlik) çözmeyi amaçlayan bir ekonomik strateji önerdik. Stratejimiz kooperatiflere ve kamu sektörüne önemli mali yardımı öngörüyor. Ayrıca hükümetin yürüttüğü modernleştirimin işten atmaları ve emekçi halkın tarihsel kazanımlarını yoketmeyi getirmemesi gerektiği düşüncesindeyiz. Ekonominin kesinlikle modernleştirilmesi gerekiyor. Meksika dünyada günümüzde yer alan değişikliklere ayak uydurmak zorundadır, ama emekçi halk bundan zarar görmemelidir.

Varolan sorunlar devletin ve toplumsal yaşamın en geniş biçimde demokratikleştirilmesini gerektiriyor. Haklar ve özgürlükler için mücadeleyi sendikalara, köylü örgütlerine ve eğitim kuruluşlarına dayanarak sürdürüceğiz. Bu süreç içerisinde, orantılı temsil sistemi gibi zamanı çoktan gelmiş değişiklik istemlerini öne süreceğiz. Kanımızca bunlar, iktidar tekelinin Kurumsal Devrimci Parti ve sağcı Ulusal Eylem Partisi tarafından payla-

(1) MSP Haziran 1987'de resmen kuruldu (*Derginin Notu*).

(2) Başkent Meksiko Federal bölge olarak bilinen özel bir yönetim birimidir. (*Derginin Notu*)

şıldığı, Birleşik Amerika'daki gibi iki partili sistemin kurulmasını önlemeye yardımcı olacaktır.

Kanımızca sol güçler en kısa zamanda bir alternatif güce dönüşmelidir. Ve bunun yapılabilmesi, demokratik bir parti kurmamızı, azınlıkta olanların, bu partinin yönetim organlarında temsil edilebilmesini ve çoğunluğu kendi görüşlerinin doğruluğunda, kuşkusuz eylem birliğine zarar vermeden, ikna etme olanağına sahip olabilmelerini gerektiriyor. Oluşturmaya çalıştığımız, böylesi bir örgüt tipidir.

Arnaldo Cordova

Yeni bir birliğe neden gerek oldu? Hangi partiler Meksika Sosyalist Partisi'ni (MSP) kurmak istiyor?

Lombardo Telodano'nun ⁽³⁾ söylediği gibi, Meksika'da sağcılar için uygun bir ortam yoktur ve ülke kaçınılmazlıkla sola gitmektedir. Meksikalılar yurttaş olarak olgunluğa ulaşmışlardır ve kendileri çeşitli politik eğilimler arasında bir seçim yapabilmektedirler. Halk artık kimlerin merkezci, kimlerin sağcı olduklarını biliyor.

Solun bölünmüş durumda bulunması uzun süre bizim başlıca sorumuz oldu. Meksika'da şöyle bir deyiş vardır: «İki solcu beş parti kurabilir». Biz bu durumdan bir çıkış yolu bulmaya çalışıyoruz.

Yeni bir birlik gereği neden ortaya çıktı? MSP'nin kurulmasından bir yıl sonra Devrimci Sosyalist Parti ve üç yıl sonra da Meksika Halk Partisi bu partiden ayrıldı. Böylece birlik süreci başarısızlıkla sonuçlandı. O zamanlar deneyimimiz yoktu ve birçok hata yaptık. Şimdi de farkında olmadan yanlışlar yapıyor olabiliriz. Ama yanlışlar kesinlikle azalmıştır. Şimdi egemen olan, birliğin ve kaynaşmanın öneminin kavranmasıdır.

Ülkede yeralan politik değişiklikler bu görevin yerine getirilmesini daha da zorunlu kılıyor. Seçmenler böyle bir zamanda bölünmüş olan güçleri desteklemezler ve sol bu yüzden oy kaybediyor.

Hangi örgütler birleşiyor? MBSP herhalde bunların en büyüğüdür. MBSP Marksist bir partidir ve saflarında çok sayıda Marksist-Leninist bulunmaktadır.

İkincisi, Meksika Emekçi Halk Partisi (MEHP), Sol radikal, milliyetçi ve ideoloji olarak Marksizmi benimsemeyen, popülist denebilecek bir örgüttür. MBSP ve MEHP yeni birliğin iki ana direğidir.

Devrimci Yurtsever Parti (DYP), bir zamanlar şiddet kullanmaktan yana olup gerilla hareketine katılan, daha sonra da sol politik grupların legal-

---

(3) Vincente Lombardo Toledano (1895–1968), Meksika ve uluslararası sendikal hareketin seçkin önderlerinden biri, tanınmış bir politikacı, aktif bir barışsever ve hukuk ve felsefe doktoruydu (*Derginin Notu*)

leşmesine katılanlardan oluşmaktadır. DYP'nin son iki parlamentoda, – ki üç yılda bir seçilir – birer milletvekili vardı.

Devrimci Halk Hareketi (DHH), liderleri 1970'lerde Maoçu olan bir başka partidir. Onlar şimdi demokrasiyi pekiştirmenin gerektiğine ikna olmuşlardır ve legal mücadelenin önemini anlamışlardır. DHH büyük kentlerin kenarlarındaki yoksul bölgelerde çok aktif olarak çalışmaktadır. Bu parti halkın tam içinde doğrudan faaliyet göstermeye çalışıyor ve yığınlarla çalışma konusunda ilginç görüşlere sahiptir.

Nihayet, Çekoslovakya'da 1968'deki olaylarda Sovyetler Birliği'nin eleştirilmesine katılmadığı için Meksika Komünist Partisi'nden ayrıлып Sol Komünist Birlik'i kuran grup. Bu partinin bir milletvekili vardır.

M BSP'nin deneyimi birlik kurulabileceğini göstermiştir. Son altı yılın dersleri, kaynaşma ne ölçüde güçlü olursa, gücümüzün de o kadar fazla olacağını doğruluyor. Şimdi gelişmekte olan birlik süreci gibi hiçbir şey yaşanmadı. Şimdi farklı bir dilde konuşmayı öğreniyoruz. Kuşkusuz kimi güçlükler var. Örneğin bir komünist, bir milliyetçi ile bir radikalın aynı örgütün üyesi olması görüşünü zor kabul ediyor. Bu doğal olarak yeni bir düşünüş gerektiriyor.

Daha önemlisi, bizi bölen herşeyi bir kenara bıraktık, ortak yanlarımızı vurguladık: çalışma stili, deneyim ve anlayış. Yeni partide, farklı düşünenlerin varlığının farkında olarak, herkesin kendi düşüncesini dile getirebileceği bir atmosfer gereklidir.

Bu yeni, partinin açık, kesin bir ideolojik görüşünün olmayacağı anlamına mı geliyor?

Anlaşmaya varmak için büyük çaba sarfediyoruz. Kilit sorunlarda hâlâ kimi ayrılıklar var: Meksika devriminin karakteri ve devrimin banışçı yolla mı, yoksul zor kullanarak mı olacağı.

Yeni örgütün temel görüşü sosyalizm, Meksika toplumunun sosyalist dönüşümüdür ve bu beş parti tarafından da kabul edilmektedir. Partilerin herbiri halinde geleceğe ilişkin kendi görüşlerini kılavuz ediniyor, ama biz aslında tartışma yapabilmek için, düşünüşümüzün çoğulcu olmasına çalışıyoruz. Örgütlerin farklı kökenlerine ve sosyalizme varma yollarındaki farklı anlayışlarına rağmen, esas olan, hepimizin Meksika'da sosyalizmi istememizdir. Sorun, görüşlerimizi halka nasıl anlatacağımızdır. Bu, somut sorunlar üzerine tartışmalar yoluyla yapılıyor: dış borçlar, ekonomik politika, devlet işletmelerinin rolü vb. Halkın çoğunluğunun desteğiyle iktidarı aldığımızda, herkesin çalışmasına göre ücret alacağı, imtiyazların kaldırılacağı ve öteki sosyalist ilkelerin uygulanacağı bir toplum kurmaya başlayacağımızı açıkladık.

Bunun ne tip bir sosyalizm olduğunu belirtir misiniz? Bu bilimsel sosyalizm midir, yoksul başka çeşit bir sosyalizm mi?

Bu konu üzerinde tartışma hâlâ sürüyor. Kimileri yeni partinin Marksist-Leninist parti olmasını istiyor, ama MBSP yeni örgütün ideolojisinin Marksizm-Leninizm olmasını önermedi. Biz, daha geniş bir politik kültür özümsememiz gerektiği kanısındayız.

«Kültür» ile neyi kastediyorsunuz?

Alman sosyoloğu Max Weber'i⁽⁴⁾ duymuşsunuzdur herhalde. Zannedirim onun eserlerinin incelenmesi, en iyi unsurlarının alınması ve pratiğe uygulanabilecek deneyime ve bilgiye çevrilmesi gerekir. Gerçek bilimsel politik bilinç, başkalarının yaptığı herşeyin incelenmesinin ve sonuçlarından yararlanılmasının gerekliliğini ifade eder.

Bu ideolojik platformun eklektik olmasına neden olmaz mı?

Hayır, çünkü eklektizm dogmatizmin bir türüdür. Kanımızca, toplum, toplumsal gerçeklik çok karmaşık bir şeydir ve farklı bakış açılarıyla incelenmelidir. Örneğin Marksizm bazı sorunlara el atmamıştır. Weber, bazıları din ve din tarihi üzerine olan eserlerini, Marksistlerin ihmal ettikleri bakış açısıyla yazmıştır. Bu nedenle ekonomide, sosyolojide, yaşam tarzında vs., çok çeşitli somut incelemelerden yararlanmak görevimizdir.

Marks ve Lenin'in teorik düşüncüsü, kuşkusuz, yeni parti için önemini korumaktadır, ama partiye Marksist-Leninist denmeyecektir. Marksizm, aha ideolojik kaynak olmaya devam edecektir. Biz içinde faaliyet göstermek zorunda olduğumuz toplumu öğrenerek bir bilim geliştirmeye çalışıyoruz. Biz yöntem Marksistleriyiz, dogma Marksistleri değil. Tüm konular, Sovyetler Birliği'nde de olduğu gibi tartışmaya açılıyor. Önemli olan, kitapları ve dipnotları ezberleyen dogmatikler yerine, yenilikçi Marksistler olmaktır. Biz yeni olan şeyleri keşfetmek ve tartışmak ve ülkemizin gerçeklerini analiz etmek istiyoruz.

---

(4) Max Weber (1864–1920) Alman filozof, tarihçi ve sosyolog, Max Weber Marksizmin, toplumsal gruplar arasındaki iktidara, mevkiye ve prestije karşı çeşitli tutumların, mülkiyete karşı farklı tutumlar kadar önemli olduğuna ilişkin anlayışına karşı çıktı. Max Weber, burjuva devlette ana çelişkinin, siyasi partiler ve bürokrasi arasındaki mücadelede yattığı görüşünü savundu ve sosyalist üretim ilişkilerinin kurulmasının olanaksız olduğuna inanmıştı. (*Derginin Notu*)

Filistinliler Safları sıklaştırıyor

MAHMOUD SHUKEİR

Filistin Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi

Cezayir'de yapılan Filistin Ulusal Konseyi (1) 18. oturumunun üzerinden birkaç ay geçti. Ne ki, onun sonuçları, herşeyden önce bölgemizde şiddetli ve karışık tepkiler uyandırmaya devam ediyor. Bu olayın uzun erimli ve bölgeyi aşan önemi artan ölçüde açığa çıkıyor.

Toplantı, yaklaşık dört yıllık ayrılıklar ve kimi zaman silahlı çatışmalara tırmanan zıtlıklardan sonra Filistin ulusal birliğinin yeniden kurulmasıyla belirleniyor. Bu kavgalar, ciddi zararlar getirdi ve hatta FKO'nün (Filistin Kurtuluş Örgütü'nün) Filistinliler arasındaki, Arap dünyasındaki ve dünya çapındaki prestij ve saygınlığını tehdit etti. ABD ve İsrail, örgütü, ABD'nin Ortadoğu çözümü için planlarına zorlamak için çabaları artırdılar. Nihai amaç, FKO'yü safdışı etmek ve Filistin sorununun uluslararası topluluğun karşısındaki birincil önemdeki konular listesinden tümüyle silmekti. Kimi Arap ülkeleri, özellikle de gerici rejim altındakiler, FKO'yü kontrol etmekte yarışarak ve Filistinlileri bağımsız karar verme hakkından yoksun bırakmak için örgüt üzerindeki baskılarını artırdılar.

Filistin Ulusal Konseyi'nin son oturumunun, FKO içindeki durum için ağırlıklı olarak tipik sayılan kavga ve çatışma dönemine son verdiği söylenebilir. O dönemde örgüt içinde ağırlık kazanan politik çizgi, Amerikan stili düşsel çözüme ulaşmak temeline dayanmaktaydı. Bu doğrultu, 11 Şubat 1985 Amman Anlaşmasıyla (2) biçimlenmişti.

Şimdi yepyeni bir aşama başlamıştır. Bu dönemin öne çıkan özelliği, tutarlı bir antiemperyalist platform üzerinde Filistin hareketinin birliğinin sağlanması ve Ortadoğu sorunun çözümü için tam yetkili bir uluslararası konferans fikrinin desteklenmesidir. Bu demektir ki, Filistin sorunu geniş bir uluslararası forum tarafından ele alınacak ve Birleşmiş Milletler kararları temelinde çözülecektir. Bu değişiklikler karşısında saf Filistinlilerin iç

Mahmoud Shukeir 1941'de Kudüs'te doğdu. 1965'den beri Ürdün Komünist Partisi üyesi olan Shukeir, birçok kez İsrail yetkililerince tutuklandı. 1977'de Ürdün Komünist Partisi MK üyeliğine seçildi. 1982'de Filistin KP'nin yeniden kurulmasıyla, Mahmoud Shukeir Filistin KP MK üyesi oldu. Shukeir, aynı zamanda Filistin Ulusal Konseyi ve Filistin Yazarlar ve Gazeteciler Birliği Genel Sekreterliği üyeliği yapmaktadır.

(1) Filistin Ulusal Konseyi, FKO'nün en üst organıdır ve sürgündeki bir parlamento işlevini görmektedir. (*Derginin Notu*)

(2) Bu anlaşma, FKO liderliği ile Ürdün Kralı Hüseyin arasında imzalanmıştır. (*Derginin Notu*)

sorunu olarak görülen noktaların derhal kimi çevrelerin olumsuz tepkilerine yolçması bir raslantı değildir. Filistin Ulusal Konseyi'nin ardından İsrail Lübnan'daki Filistin göçmen kamplarına yoğun saldırılar düzenledi. Fas ve Mısır'daki FKÖ büroları kapatıldı. Ürdün yetkilileri, FKÖ'nün «yeline geçecek» bir Filistin «önderliği» çatıştırmak umuduyla yeni bir seçim yasaı ilan ettiler. Lübnan Parlamentosu, Kahire Anlaşmasını (3) iptal ederek, Filistinli göçmenlere yönelik yeni kıyım tehlikelerine yolu açtı.

Bu ani düşmanca tepkiler nedendir? Bizce bunun tek nedeni, emperyalizmi ve İsrail işgalini geri püskürtme politikasını onaylayan Filistin Ulusal Konseyi'nin birleşme oturumunun Washington'un Ortadoğu bunalımının çözümlenmesinde iddia ettiği tekel olma konumunu ve ABD ile onun bölgedeki bağlaşıklarının Camp David'den bu yana oynamaya çalıştıkları rolü ciddi biçimde tehdit etmesidir. Ya da daha kesin koymak gerekirse, son Filistin forumu, Sedat'ın kullandığı, Ortadoğu gemisindeki kartların yüzde 99'unun ABD'nin elinde bulunduğu yolundaki hikayeyi dağıtmıştır. Emperyalist güçler, en başta ABD, İsrail ve onların uşakları, Filistin devriminin bölgemizde devrimci kabarmanın bir kaynağı olarak kaldığının farkındadırlar. Bu devrimin müfrezeleri arasındaki antiemperyalist temeldeki birliğin yeniden kurulması büyük ölçüde durağan olan bölgedeki durumu altüst etme tehlikesi taşıyor.

Arap dünyasında sağcı, gerici çevrelerin üstünlüğü ele geçirdiği ve devrimci güçlerin büyük ölçüde savunmada olduğu şimdiki durumda Filistin ulusal birliğini yeniden kurmak nasıl mümkün oldu? Bu tarihsel başarı, bir dizi nesnel ve öznel nedenlerle açıklanabilir.

En başta belirtmek gerekir ki, özellikle Filistin silahlı birliklerinin Beyrut'tan (1982) çekilmesinden ve bunu ciddi güçlüklerin izlemesinden sonra, ulusal burjuvazinin çıkarlarını dile getiren FKÖ liderliğinin belirli umutlar bağladığı Amerikan usulü çözümün bir düş olduğunun ortaya çıkmasıdır. FKÖ liderliği rahatlama eğilimi gösterdi ve bir dizi ödün verdi. Ne ki, düşman tam teslimiyet ya da FKÖ'nün tümüyle imhasını amaçlıyordu. Liderliğin tereddüt etmesi üzerine derhal baskılar başladı. 30 Eylül 1985'de İsrail hava kuvvetleri FKÖ'nün Tunus'daki karargahına saldırdı.

Aynı anda Filistinli yığınlar aşağıdan FKÖ liderliğine baskı yapıyordu. Onlar birliğin pekişmesini ve önemsiz ayrılıkların aşılmasını istiyorlardı, çünkü baş çelişki, İsrail işgalcileri ile ABD emperyalizminin kurtuluş hareketinin amaçlarına karşı stratejisi devam ediyordu. İşgal altındaki top-

(3) FKÖ liderliği ile Lübnan yetkilileri arasında 2 Kasım 1969'da imzalandı. Cemal Abdül Nasır'ın aracılığıyla meydana gelen anlaşma, Filistinlilerin Lübnan'daki sivil ve askeri varlığını düzenlemektedir. Mayıs 1987'de Lübnan parlamentosu tarafından iptal edildi. (Derginin Notu)

raklardaki yığınlar birbirlerine karşı olan düşmanlıkları bir kenara bırakarak tek bir cephe olarak davrandılar. Burada başlıca anti-İsrail eylemler, özellikle de 1986 sonbaharındakiler, olayların akışına köklü bir yenilenme getirdi. Benzer gelişmeler, Şii Emel hareketinin yoketmeyi amaçlayarak saldırmakta olduğu Lübnan'daki Filistin göçmen kamplarında da gerçekleşti. Ortak savaşım, farklı partilere ve örgütlere mensup olmaktan ileri gelen ayrılıkları tümüyle sildi. Yaşamları uğruna savaşımında, insanlar, güçlerini birleştirdiler.

Birçok uluslararası etmen, Filistin birliğinin sağlanmasında başlıca rolü oynamıştır. Burada, Filistin devriminin farklı müfrezelerini Cezayir'de diyalog yapmaları için davet eden Cezayir Devlet Başkanı Chadli Bendjedid'in girişimini belirtmek gerekir. Komünist partilerinin, özellikle de sosyalist ülkeler komünist partilerinin (Sovyetler Birliği, Çekoslovakya ve başkaları) belli başlı Filistin örgütlerinin diyalog kurmasına ve aralarındaki ayrılıkları gidermelerine yardım eden büyük çabalarını da belirtmek gerekir.

Benzer girişimler Filistin direniş hareketinde de gösterilmektedir. Filistin Komünist Partisi'nin bu çabaların öncülüğünü yaptığını övünerek belirteyim. İsrail'in FKÖ karargahına yaptığı hava saldırısının dersleri, bizim, ABD-İsrail bağlaşıklığının yalnızca ya FKÖ'nün tümüyle teslim olmasıyla ya da tümüyle yokolmasıyla tatmin olacağı sonucunu çıkarmamıza yardım etti. Bu arada ABD tarafından düzenlenen bir çözümde rol oynayabileceği umudunu taşımasına rağmen, FKÖ liderliği teslim olmayı reddetti. Karargahın bombalandığı gece, Filistin politik örgütleri içinde bir tek partimiz önderlikle temas kurdu. Bunu birliğin yeniden kurulmasıyla taçlanan bir dizi toplantı izlemiştir.

Cezayir toplantısının en önemli politik sonuçları üzerine de konuşmak gerekir. Birincisi, Amman Anlaşmasının feshedilmesidir. İkincisi, Filistin Ulusal Konseyi'nin 14. Oturumunda oybirliğiyle onaylanan ve Aden-Cezayir Anlaşmasında⁽⁴⁾ formüle edilen ilkelere bağlılığın yinelenmesidir. Üçüncüsü, Cezayir toplantısına katılanların Sovyetlerin girişimi olan formülü, Ortadoğu çözümü için bir uluslararası konferansın toplanmasını kabul etmesidir.

Bu son noktanın özel olarak üzerinde durmak gerekiyor. FKÖ böylesi bir geniş ve temsili forumun hazırlanmasını şu anda merkezi görevi sayıyor. Birleşme oturumu kararlarında belirtildiği gibi, «Filistin Ulusal Konseyi, Güvenlik Konseyi daimi üyelerinin ve FKÖ de içinde, tüm ilgili tarafların eşit haklı katılımıyla Birleşmiş Milletler çerçevesinde ve gözetiminde bir uluslararası konferansın toplanmasını destekler ... Konferansa tam yetki verilmesi ihtiyacını vurgular, bir hazırlık (destek) komitesinin kurul-

---

(4) El Fetih, Filistin KP de içinde bir çok Filistin örgütünün liderleri arasında 1984'de imzalandı. (*Derginin Notu*)

ması önerilerini destekler ve bunun en kısa zamanda oluşturulmasında ve toplanmasında ısrar eder.»

Ortadoğu konusunda bir uluslararası konferansın toplanması fikrinin daha önce olduğu gibi, Sovyetler Birliği tarafından getirildiğini vurgulamakta yarar vardır. Fakat şimdi bu girişim nesnel bir desteğe sahiptir: Filistin ulusal hareketi. Bizim devrimimiz, onu tüm yoketme çabalarına karşın, yaşamaya devam ediyor. Konferans fikrinin dünya kamuoyunda artan ölçüde benimsenmesinin nedeni de işte budur.

Ortadoğu konusunda bir uluslararası konferansın toplantıya çağırılması olasılığı üzerine mücadelede yeni bir aşamaya giriyoruz. Çatışma, büyük ölçüde, iki yaklaşım arasındadır. *Birincisi*, ABD-İsrail görüşüdür, değişen ölçülerde Washington'un çizgisine teslim olmuş Mısır ve Ürdün gibi kimi Arap ülkelerinin yönetici çevreleri tarafından da paylaşılmaktadır. Bu konunun savunucuları, konferansın, ABD'ye ödünler veren ikili anlaşmalara bir tür «şemsiye» ya da örtü olmasını, kimin görüşmelere katılacağını belirleme yetkisine sahip olmamasını ya da bağlayıcı kararlar almamasını savunuyorlar. Filistin Ulusal Konseyi tarafından açıkça desteklenen öteki yaklaşım, tam yetkili bir uluslararası konferansın toplanmasını, buna BM Güvenlik Konseyi beş daimi üyesi ile Filistin halkının tek yasal temsilcisi olan FKO de içinde, sorunla ilgili tüm tarafların eşit haklı katılımını öngörmektedir.

Biz Filistinli yurtseverler açısından bu yaklaşımın önemi, uluslararası konferans fikrinin Amerikan önerileri karşısında bir alternatif olması ve bunların uygulanmasını engellemesidir. Bu, ABD ve bağlaşıklarına «eğer çözüm istiyorsanız, bunun yolu uluslararası konferanstan geçer» demenin bir biçimidir. Bunun yanı sıra, bu türden bir forum, birliği de teşvik edecek ve uluslararası planda ilerici güçleri, ABD-İsrail bağlaşıklığı üzerinde geri adım atmaları ve Filistinlilerin ulusal istemlerinin en azından asgarisine uygun düşen bir çözümü kabul etmeleri için baskı yapmak yolunda hareketlendirecektir.

Ne yazık ki, Ortadoğu'daki güçler oranı şu anda düşmanlarımızdan yanadır. Bu bölgesel dengesizliği gidermek, yakın bir gelecekte, ancak Ortadoğu'daki durumu dünya platformu üzerinden etkilemekle mümkün olabilir. BM Güvenlik Konseyi daimi üyelerinin, en başta Sovyetler Birliği'nin yer aldıkları bir uluslararası konferans, bunun tek yoludur.

Şimdi Filistin Ulusal Konseyi'nin 18. oturumunun önemli bir başka konusu da, Filistin-Suriye ilişkilerine geçelim. Bizce, Filistin Ulusal Konseyi'nin 18. oturumundan ve onun net politik kararlarından sonra bu ilişkileri eski düzeyine getirmek için nesnel bir temel yaratılmıştır. Son Filistin forumunun kararlarında, «FKO-Suriye ilişkilerinin eşitlik ve karşılıklı saygı ... antiemperyalist ve antisyonist mücadele temelinde iyileştirmek için çalışma» zorunluluğuna işaret edildi.

Filistin devrimi ile Suriye ve Lübnan ulusal yurtsever güçleri arasındaki bağılıkların bozulmasıyla bölgedeki antiemperyalist hareketin ciddi bir darbe yediğinin çok iyi farkındayız. Partimiz, bu bağılıkların tüm bileşenlerini yeniden biraraya getirmek için elinden geleni yapıyor. Son iki yıl içinde, bu ilişkilerin iyileşmesinin Filistin ulusal birliğini yeniden kurmaya yardım edeceği düşüncesiyle Filistin-Suriye ilişkilerinin normalleşmesini sağlamak için çalışıyoruz. Ne yazık ki, o zamanlar başarı henüz çok uzaktı. Komünist Partisi, bu konuya bir başka açıdan yaklaşmaya, en azından Suriye ile ilişkileri iyileştirebilmek ve güçlü bağılıklarını yeniden kurabilmek için başlıca Filistin örgütlerinin dağılıklarını gidermeye yöneldi. Bu çabaların henüz meyva vermemiş olmasına karşın, bunlardan vazgeçmeyi reddediyoruz ve gelecek hakkında iyimseriz.

Filistin Ulusal Konseyi, aynı zamanda Lübnan ulusal yurtsever güçleri ile ilişkilerin de normalleşmesini savundu. Burada da kimi gelişmeler olmuştur ve biz bu doğrultuda çalışmayı sürdürüyoruz.

Filistin Komünist Partisi'nin şimdi bağımsız bir örgüt olarak FKO'nün üyesi olması, Cezayir toplantısının önemli bir sonucudur. Filistin Komünist Partisi, şimdi, FKO Yürütme Komitesi'nde temsil ediliyor. Bu, Filistin ulusal birliğinin, FKO içindeki birliğin yeniden kurulmasının son adımıdır. Komünistlerin yakın zamana kadar bağımsız bir örgüt olarak temsil edilmeşi FKO yapısı içinde bir boşluk yaratıyordu. Bu konudaki karar, partimizin Filistin mücadelesinde oynadığı role, özellikle de işgal altındaki topraklarda oynadığı role biçilen değeri yansıtır ve Filistin Komünist Partisi'nin Filistin ulusal birliğinin yeniden kurulmasına somut katkıları temsil ediyor.

Komünist Partisi, FKO'ye devrimci bir temel verdi. Filistin KP FKO'ye, 1920'lerden beri büyük kurbanlar pahasına yorulmaksızın verdiği yurtsever savaşında büyük deneylere sahip bir güç olarak katıldı. Karmaşık ve kemikleşmiş Filistin sorununa yaklaşımlarıyla komünistler, her zaman devrimci sorumluluk duygusuyla belirlenen istikrarlı bir politik doğrultuda yürüdüler. Partinin yerel topraklarımızda, halkımızın bağrında derin kök saldığı bir dönem başladı. Aynı zamanda onun Arap bölgesindeki ve dünyadaki devrimci güçlerle enternasyonalist bağları güçlendi. Şimdi komünistlerin FKO'ye katılmalarından sonra bizim deneyimlerimiz Filistin halkının haklı davası uğrunda savaşımında daha tam olarak kullanılabilir. Bu tarihsel karar, kuşkusuz ki, Filistin demokrasisine de yeni boyutlar katacaktır ve Filistinlilerin bu denli kararlılıkla uğrunda savaşmışları ulusal devletlerinin geleceğini de etkileyecektir.

Filistin Ulusal Konseyi'nin 18. oturumu, sonuçları incelenecek olursa, onun geçmişte söz konusu olan bir dizi yanlıcı yaklaşım ve konseptlerin tutarsızlığını ortaya koyduğu da görülür.

Birincisi, oturum, Filistin devrimi saflarında, silah arkadaşları arasında,

ayrılıklar ne denli ciddi olursa olsun, silahlı çatışmalar olmaması gerektiğini onaylamıştır. Böylesi farklılıklar, FKÖ içinde demokratik bir diyalog aracılığıyla çözümlenmelidir. Çünkü birliğin bozulduğu dönemde bile tüm gerçek yurtsever Filistin örgütleri tümüyle ve kategorik olarak FKÖ'ye karşı herhangi bir alternatifi reddettiler ve onun yok edilmesine karşı kararlılıkla mücadele ettiler. Onlar, FKÖ'nün bugün yalnızca basit bir geniş cephe olmadığı, aynı zamanda büyük bir bölümü sürgünde yaşayan bir ulusu temsil eden özgül bir hükümet biçimi olduğu inancından hareket ettiler. FKÖ'nün bu özelliği, özellikle onun uluslararası topluluk ve Birleşmiş Milletler tarafından tanınmasından sonra büyük destek görmüştür. Gerçek bir yurtsever, kendi ulusal benliğinden, devletinden vazgeçemez, onun ayaklar altına alınmasına ve çiğnenmesine izin veremez. Buna göre, diyalog, tartışma ve ayrılıkları giderme çabaları, kimi ilerici, sol eğilimli demokratik Filistin örgütlerinin FKÖ'den vazgeçmek ciddi yanlısını yaptıkları zamanda görüldüğü gibi, örgüt dışında değil, örgüt içinde yapılmalıdır.

İkincisi, oturum, kimi sağ eğilimli Filistinli politikacıları ve teorisyenlerinin izledikleri hareketi bölme çizgisinin yanlıcılığını ortaya koymuştur. Gerçekte bu çabalar, burjuva parlamenter oyunlarının Filistin devrimine uygulanması denemesidir. Bu çizginin savunucuları, devrimin sıralarında bir çoğunluğun ve azınlığın varolmasının mümkün olduğunu öne sürdüler. Biz, bu görüşün çok tehlikeli olduğu fikrindeyiz. Amerikalıların, planlarını uygulamaya sokmak istedikleri her anda FKÖ üzerindeki baskıyı artırmaları, «aşırıları» olmadan «ılımlılar»la uzlaşmayı talep etmeleri, bir raslantı değildir. Bunun «ılımlılıkla» ya da «aşırılıkla» bir ilişkisi yoktur. Bu, bal gibi, örgütü bölme çabasıdır.

Filistin halkının verdiği savaşımın şu andaki tarihsel aşamasında, ulusal kurtuluş devrimi, ulusal topraklar için, bir ulusal devlet ve ulusal benlik için savaş aşamasında, halkın davasına olan bağlılığın ölçütü, sağ görüşlü, sol görüşlü ya da ılımlı olmak değil, yurtsever olmaktır.

Kimileri, Filistin birliği sağlandığı halde, bunun tamamlanmadığı görüşündedir. Biz, tersini savunuyoruz. Bunun nedeni, biz Marksistlerin, birincil önem taşıyan şeyin birleşik bloklar değil, *birleşik politika* olduğunu kavramamızdır. Filistin Ulusal Konseyi'nin son oturumunda belirlenen politik platform 16. oturumla karşılaştırıldığında, istisnasız, tüm Filistin örgütleri tarafından onaylanmıştır. Eğer hala bunu kabul etmemiş olan birileri varsa, onları bu birliğe çekmek için elimizden geleni yapmamıza karşın, onların bileceği iştir.

Birliğin henüz olmadığını öne sürmenin niçin yanlış olduğuna ilişkin başka nedenler de vardır. En başta ve en önemlisi, Cezayir oturumunun, davamızın geleceğinin oluşturulması için çığınca çabalara sahne olan işgal altındaki topraklarda, davamızın belirleneceği yerde faaliyet gösteren başlıca Filistin örgütlerini birleştirmiş olmasıdır. En başta, El Fetih'e,

Komünist Partisi'ne, ve Filistin kurtuluşu için Halk ve Demokratik Cephe-lerine atıfta bulunuyorum.

Halkımızın ve onun yurtsever güçlerinin Filistin Ulusal Konseyi'nin birleşme oturumundan sonraki en önemli görevi, tarihsel kazanımlarını yükseltmek ve korumak ve ABD'nin, İsrail'in ve Arap gericiliğinin son zamanlarda tırmandırdıkları yıkıcı faaliyetler karşısında bunların aşınmasını ya da zayıflamasını önlemektir. Bu kazanımları pekiştirmek, Arap antiemperyalist güçleri ve ülkeleriyle bağlaşıklık bağlarını güçlendirmek, Kararlılık ve Mücadele Cephesi ile emperyalizmle ve İsrail işgalciliğiyle mücadeleyi amaçlayan öteki bağlaşıklık biçimlerini yeniden canlandırmak ve aktifleştirmek için herşeyi yapmak zorunludur. Uluslararası plandaki dostlarımızla, en başta da Filistinlilerin haklı davasına her zaman özveriyle yardım eden ve onu kararlılıkla destekleyen Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle kardeşçe ilişkileri geliştirmeyi sürdürmek önemlidir.

Büyük Britanya'da Marksizmin dünü ve bugünü

Bariş ve Sosyalizm Sorunları dergisi, Büyük Britanya Komünist Partisi Yürütme ve Politik Komite üyesi, «Marxism Today» dergisi Genel Yayın Müdürü Martin Jacques; Londra'daki South Bank Politeknik Okulu Yerel Ekonomik Politika Birimi Müdürü, Büyük Britanya Komünist Partisi Ekonomik Komite üyesi Dr. Sam Aaronovitch ve Londra yakınında Milton Keynes'teki Açık Üniversite'nin Ekonomi Kürsüsü Profesörü Lawrence Harris'ten Büyük Britanya'da Marksist araştırmaların gelişmesi konusunda görüşlerini sordu.

Martin Jacques: Bu soruya, tarihsel bir perspektif içinde bakmak önem taşıyor. 1960'lı yılların sonları ve 1970'lerde, Britanya Marksistlerin saflarına yeni bir aydınlar kuşağı katıldı. Marksistlerin safları hızla birkaç kat arttı. Bu gelişme, büyük ölçüde Marksizmin teorik yanına ilginin artmasıyla bağlantılıdır. Bu incelemelerin belirgin yönlerini ortaya koyan, parametrelerini belirleyen bir teorisyenler grubu vardı. Althusser ile Poulantzas'ın başlangıçta büyük etkileri oldu. (!) 1970'li yılların ortalarında ağırlık merkezi Gramsci'ye kaydı. Çünkü yeni sosyal hareketlerin deneyimlerine, öyle gözüküyor ki, Gramsci yanıt verecekti. Marksizme olan ilgiyi yalnız düşünce dünyasındaki bazı soyut gelişmeler özendirmele kalmadı, politika dünyasında olup bitenlere de bir yanıttı bu. Britanya'da Marksist düşüncenin gelişmesinde en canlı dönemdi. Yalnızca bir tek düşünce ekolü yoktu, değişik düşünce ekolleri vardı. Canlı, cıvı cıvı bir yaşamdı.

1970'li yılların sonunda bu evrenin sonuna gelindi. Artık Marksist aydınlar kuşağının sayısı artmaz oldu. Ülkede ve uluslararası alanda politik durum, insanların ufuk ve beklentilerini hızla karartan biçimde kötüye gitti. 1970'li yıllara, teoriye ilginin arttığı yıllar dersek, 1980'li yıllarda politik analiz ağır bastı. 1970'li yıllarda klasik sorunlar analiz konusu oldu. Devletle toplum arasındaki ilişkiler, sınıfsal hegemonya kavramı, bunalım teorisi gibi. 1980'li yıllarda, insanlar daha çok somut politik sorunlarla meşgul olmaya başladı. Sağ radikalizm ve Thatcherizm'in yapısı, nedenleri, yönelimleri, sosyal temeli gibi. Niye sol güçler geriliyor? Soldaki bunalımın nedenleri nelerdir? Bu bağlamda, işçi sınıfındaki değişikliklerin özünü ve anlamını kavrayabildik mi?

Marksistler arasında, Thatcherizm konusunda dikkate değer bir çalışma yapmış olan belki de tek yazar, Stuart Hall'dür. Thatcherizm'in yeni bir

(!) Lous Althusser, hümanizm, teori-pratik ilişkileri, ideoloji oluşturmada devletin rolü konusunda yapıtları olan bir Fransız filozofudur. Althusser, 1960'lı yıllarda Antonio Gramsci'nin görüşlerini eleştirdi. Nicos Poulantzas, bir Yunan toplumbilimcisidir. Devlet, temel ve üstyapı ilişkileri konusunda kitaplar yazmıştır. (*Derginin açıklaması*)

politik olgu olduğunda ısrar etmiş, bu konunun teorisini oluşturmuştur. Hall'e göre, Thatcherizm, eski muhafazakârlığın sırf değişik bir biçimi değil, Britanya toplumundaki bunalımın çok daha temelden, köklü bir ürünüdür. Sağ radikalizmin savaş sonrası sosyal demokrat devleti ve toplumsal odayaşmayı (konsensus) yıkarak bunalıma çözüm bulma anlayışıdır. Hall, Thatcherizm'i, sağ radikal düşüncelere geniş bir destek sağlamaya çalışan «otoriter popülizm» diye niteliyor. Thatcherizm'i belirleyen, devletin kullanımının ağır bastığı, disipline, asayişe seslenen, yeni bir otoriter değerler yelpazesidir.

Eric Hobsbawm, bir başka tanınmış yazarımızdır. Britanya'nın en tanınmış tarihçilerinden biridir. Komünisttir. 1978 yılında «*Marxism Today*» dergisinde «İşçilerin İleri Doğru Yürüyüşü Durdu» başlıklı yazısıyla solun bunalımı konusundaki tartışmayı başlatan o olmuştur. Hobsbawm ve bir dizi yazar, bu sorunun değişik yönleri üzerinde durmuşlardır: İşçilerin ileri yürüyüşünün duruşu, işçi sınıfının yapısındaki değişikliklerin, toplumun yeni coğrafi yapısının mı sonucudur? Yoksa halk kültürünün özündeki, yığınsal iletişim araçlarındaki değişikliklerle ilgili bir şey midir?

Bu tür çalışmalar, sadece Komünist Partisi ve solcu aydınlar arasında değil, daha geniş bir işçi hareketindeki tartışmaların yönünü belirlemeye başladı. Bu, belki de, Britanya politik kültüründe hiç alışılmadık biçimde, solcu aydınların politik bakımdan aktifliğinin artışını simgeleyen yeni bir evre, yeni bir olguydu.

Marksist iktisatçılarımız arasında ne olup bitiyor? Olguların yeni boyutunu yeterince kavrayabildiklerini sanmıyorum. Yeni bir ekonomik çağa giriyoruz. Sağcı neoliberalizm, yalnızca politik ve ideolojik bir olgu değil, aynı zamanda, ekonomik bir olgudur. Ulusal enternasyonale doğru kritik bir kaymaya tanık oluyoruz. Sağ radikalizmin yükselişinin kökleri, değişik yeni maddi koşullara uzanıyor: Örneğin uluslararası işletmelerin gelişmesi, mali pazarlarda durumun değişmesi gibi. Yeni bir bilgisayar ve enformasyon- teknolojsi temelinde yeni bir enternasyonalleşme ortaya çıkıyor. Bu, solun bugüne kadar gördüğü ulusal ekonomik gelişmenin geleneksel çerçevesini bütünüyle değiştirmiş bulunuyor. Uzun yıllar, ekonomik program açısından solun vurgusu, ulusal konumların korunması oldu. Şimdi ise, yeni uluslararası koşullar gitgide daha çok tanınıyor. Britanya'nın tek başına hareket edemeyeceği, Avrupa ile olan ilişkilerimizin yeniden bir değerlendirilmesi gereği daha çok kabul görüyor.

Marksist incelemeler, hayalleri dağıttı, insanların günümüzün katı gerçekleriyle yüzyüze gelmelerini sağladı. Ancak şimdi solun 1990'lı yıllara, 2.000 yılına doğru kendini tanımlama güven ve yeteneğini kuşkusuz etkileyen çıkış yolu konusunda bir belirsizlik var. Birinci sorun, geleceğe ilişkin sosyalizm modeli konusunda net bir anlayışın olmamasıdır. İkincisi, toplumsal dönüşümlerin sürükleyici güçlerinin kimler olacağı konusunda bir netlik bulunmamasıdır. Eski anlayışla işçi sınıfı sayıca azaldı.

Yakın bir gelecekte durumun değişmesi de olası gözüküyor. Sanayi sonrası toplum kavramı ve benzeri moda klişeler de buradan kaynaklanıyor. 1970'li yıllarda, doğrudan ya da dolaylı olarak, işçi sınıfıyla, toplumsal değişimin geleneksel güçleriyle birlikte faaliyet gösteren yeni sosyal gruplar oldu. Kadın hareketini, öğrencileri kastediyorum. 1980'li yıllarda bu ilişkiler daha bir silikleşir duruma geldi.

Bazı Batı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi, ülkemizde de, «üçte ikilik – üçte birlik toplum» diye bir tartışma yürütülmeye başlandı. Buna göre, Thatcher ve sağcı radikaller, toplumda bir dizi yeni bölünmeler yaratmaya, yeni bir hiyerarşi kurmaya koyulmuşlardı. Burada üçte bir, işsizlerden, arasıra iş bulabilenlerden, devlet yardımına muhtaç olanlardan, yaşlılar ve siyah azınlıklardan oluşuyor. Çoğunluk, durumu gayet iyi olan zenginlerden, onlar kadar müreffeh olmamakla birlikte, bu sistemde çıkarını görenlere kadar uzanıyor. Toplumun üçte bir ise böyle değil. Burada önemli olan, radikal sağcıların toplumda kendileri için yeni bir sosyal çoğunluk çekip çıkarmaya çalışmalarıdır.

Gelecek açısından, sol güçler, Batı'da sosyalizm kavramında bir yenilenmeye gereksinim duyuyorlar. Söz konusu olan, elbette gelecekteki sosyalist toplumun neye benzeyip benzemeyeceği değildir. Bu, yıllardır tartıştığımız, nerdeyse kıyamet günü sorusu gibi bir şeydir. Hayır, bununla refah devletinin bunalımına en azından bir yanıt bulmayı kastediyorum. (Örneğin, 20 yıl içinde nasıl bir sağlık sistemimiz olsun isterdik? Ne tür gelirlerden yanayız? Bunun darboğazları nelerdir? Pazarın rolü nedir? Kavramlarımızı oluşturmamız için gereken yeni öğeler hangileridir? gibi.) Şimdiye kadar, bu sorulara yanıt vermede sol güçler tam anlamıyla pasif kaldılar.

Ana sorun budur. Yeni bir eylem programı, toplumun yeniden bölünmesinin üstesinden gelmeye, eşitsizliğin yeni biçimlerine karşı yeni eşitlik biçimleri yaratmaya yardımcı olabilecek bir dizi politika gereklidir. Başka bir deyişle, «üçte ikilik – üçte birlik» toplum anlayışı tasfiye edilmeye başlanmalıdır. İkinci bir sorun, hangi yeni sosyal bağlaşıklıkların kurulması gerektiğidir. «Üçte ikilik – üçte birlik» toplum anlayışının yerini ne tür bir politik projenin, ne tür yeni bir sosyal önerinin alacağıdır.

Lawrence Harris: 1970'li yılların başlarında Britanya, Marksist ekonomik düşüncenin fırtınalı bir gelişmesine tanık oldu. Oysa onyıllardır bu konu ne öğretiliyor, ne de tartışılıyordu. Yeni tartışmaların önemli bölümü «yüksek» teorik konularda geçiyordu: Değer yasasının rolü, kâr haddinin düşme eğilimi yasası, devlet tekelci kapitalizminin niteliği gibi.

Bu tartışmalardan sonra bir sükûnet dönemi geldi. Mücadeleler, daha çok sendikaların ekonomik konularda rolü üzerinde odaklaştı. Sendikaların politik rolünün geliştirilmesi ve bunun ekonomik rolün karşısına konulmasını savunan oldukça güçlü bir akım ortaya çıktı. Ücretler için, işten

atmalara ve uluslarötesi sermayeye karşı mücadele, belirli/bir yer tutmaya devam etmeliydi. Ancak öncelik, daha geniş politik konulara verilmeliydi.

1980'li yılların başlarında, bu savlar daha da büyük bir güçle öne sürüldü ve işçi hareketinin ne tür bir ekonomik politika için mücadele edeceği konusunda yeni bir anlayışa varıldı. Önce Komünist Parti'nin formüle ettiği, daha sonra sendikalar tarafından desteklenen «Ekonomik Strateji» adlı belgede, geleneksel ekonomik politikalar sert biçimde eleştirildi.

«Ekonomik Strateji»deki en güçlü düşünce, sırf sermayenin mülkiyetinde, gelir dağılımında bir değişiklik, millileştirme, vergileme, vb. yoluyla zenginlikte değişim istemekle kalmıyor, aynı zamanda ekonomiye aktif olarak müdahaleyi, uluslarötesi sermaye ve mali sermayenin içinde faaliyet gösterdiği pazar güçlerini denetim altına almayı öngörüyor. Yeni yaklaşım, önemli ölçüde «*Marxism Today*» dergisinin yazı kurulundan kaynaklandı. Dergi; işçiler ve bağlaşıklarının bu pazar güçlerine gerçekten müdahale edemeyeceklerini, onları cepheden karşıya almamalarını, bunun yerine, pazar güçlerinin içinde faaliyet gösteren daha küçük yerel girişimler için çalışmalarını gerektiğini savunuyordu.

Bir bakıma, bu tutum, dönemin bir yansımasıydı. Çünkü hükümet, Britanya burjuvazisi içinde belirli bir grubun denetimi altındaydı ve hâlâ da öyledir. Bu grup, pazar güçlerini kendi çıkarları için canla başla kullanıyor, uluslarötesi mali sermayeyle içiçe geçiyor ve ulusal sanayi sermayesinin çıkarlarına karşı faaliyet yürütüyor. Bu grubun ana stratejisi, ulusal ekonomik stratejilerin özel bir önem taşımadığı, uluslararası ve mali sorunları belirlemeye yöneliktir. Burjuvazinin bu kesiminin egemenliği sonucu, işçi hareketinin belirli bölümlerinin dikkatlerini yerel düzeyde yoğunlaştırmaları anlaşılabilir bir şeydir. Çünkü ekonomik yaşama ulusal düzeyde müdahale şimdilik söz konusu değildir. Ancak yalnızca emeklilik fonlarını, belediyeleri denetim altına alarak yerel düzeyde iktidarı ya da küçük iktidar parçalarını elde etme olanakları vardır.

Ama bu görüş, bunalımdan genel ülke ve devlet düzeyinde çıkış yolları arayan parti üyelerinin isteklerini yansıtmıyor. Bazı araştırmacılarımız şunu vurguluyor: İşçi hareketi; uluslararası ticaret ve sermaye hareketlerinin planlı biçimde denetimini öngören yeni bir sistem gereğini göz önüne alarak, yeni bir sanayi stratejisi de dahil, ulusal bir ekonomik strateji oluşturmalıdır. Oxford Üniversitesi'nden Andrew Glyn, Londra Politik Enstitüsü'nden Jerry Coakley gibi araştırmacıların çalışmalarında vurgu, ulusal planlama ve bunun yöntemleri üzerinedir. Benim çalışmalarım da, ana hatlarıyla bu konularda yoğunlaşıyor.

Bu yönde bir başka grup, ulusal stratejide sendikaların rolü üzerinde çalışmalar yapıyor. Burada söz konusu olan, en başta, gelirler politika-

sına ve emek üretkenliğinin artırılmasına ilişkin düzenlemeler karşısında tutumumuzun işlenip geliştirilmesidir. Londra Ekonomi Okulu'ndan John Kelly, bu konuda güçlü bir perspektif oluşturuyor. Kelly, sanayi demokrasisi kavramını eleştiriyor, bu kavramın sendikaları, ücretlerin azaltılması ve işten atmalar gibi ana mücadele alanlarından kaydırıldığını belirtiyor, militan eylemler ve ulusal çapta grevlerin işe yarayıp yaramadığı konusunda kuşkularını dile getiriyor.

«Üçüncü Dünya» ülkelerinin gelişmesi konularında da, Britanya'daki Marksist iktisatçılar çalışmalar yapıyorlar. Üniversitelerin ekonomi bölümlerinde Marksistler üzerinde oldukça ağır baskılar vardır ve buralarda çalışmak epey güçtür. Kalkınma sorunlarıyla ilgili bölümlerde durum daha esnekler.

Sam Aaronovitch: Birleşik Krallık'ta kent sorunlarının, kentlerin bunalarının derinleştiği konusunda şimdi herkes aynı kanıda. Britanya ekonomisinin geniş alanları, yapısal değişikliklerden, üretimin coğrafi olarak kaydırılmasından, teknolojik değişimlerden büyük ölçüde etkileniyor. Yerel yönetimlerin, gönüllü kuruluşların, yerel grupların üzerinde düşündükleri bellibaşlı şey, gerilemenin üstesinden gelebilmek, yeni durumu karşılayabilmek, ona yanıtlar bulabilmektir. 1983 yılında South Bank Politik Okulu'nda yerel ekonomik sorunların tartışılmasını düzenli biçimde örgütleyecek; belediyelerde, gönüllü kuruluşlarda ve sendikalarda çalışanlara gerekli teknik eğitimi sağlayabilecek özel bir birim kurduk.

Yerel ekonomik politika konuları, Britanya'da ciddi bir tartışma alanı durumuna geldi. Sol güçlerin yönettiği birçok belediye, ekonomik değişim için kamu kesimini itici güç olarak görüyor, planlama eksikliğini ekonomik gerilemenin en önemli nedeni sayıyor, halkın katılım ve desteğiyle sanayi ve sektör planlamasının yeni biçimlerini geliştirmeye çalışıyor. Belediyeler, varolan sanayi alanlarını, teknolojileri, işyerlerini koruma ve geliştirmeye öncelik veriyorlar.

Ancak yerel yönetimlerin ekonomik girişimleri, yerel ekonomik sorunlara serbest pazar anlayışıyla yaklaşan muhafazakâr hükümetin sert saldırılarına uğruyor. Muhafazakâr hükümet, yerel düzeyde 28 İşletme Bölgesi kurdu. Altı serbest liman ve iki kent gelişme merkezi oluşturdu. Burada özel sektör, ekonomik gelişmenin motor gücü olarak görülüyor, yerel planlamanın önce azaltılıp sonra bütünüyle tasfiyesi amaçlanıyor, dışarıdan yeni sermaye çekilmesine öncelik tanınıyor.

Böylece iki zıt yaklaşım birbiriyle çatışıyor. Bölgelerin, yerel halkın çıkarları için hangisi daha geçerli? Söz götürmez: Elbette ilki.

Liverpool'deki Merseyside İşletme Yönetimi'ni ele alalım. Merseyside İşletme Yönetimi, bölge ekonomisine 1,2 milyon sterlini aşkın yatırım yaptı. Bu yatırım, 1.100 kişinin işyerini korumasına yardımcı oldu. İşletme Yönetimi, özel kuruluşlara destek olurken, bu kuruluşların oradaki sendikayı

tanımasını sağlama bağıyor, istihdam koşullarına uyulmasını, sözleşmede öngörülen hükümlerin karşılanmasını güvence altına alıyor. Ayrıca, işçi kooperatiflerine, ulusal azınlıkların kurduğu küçük işletmelere yol gösteriyor, mali yardım sağlıyor.

Başka bir örnek, işsizliğin hem sürekli, hem de yüksek olduğu, İskoçya'nın en büyük bölgesi Strathclyde'dir. Burada yaşayanlar çok iyi biliyorlar ki, ne özel sektör bir şey yapar buraya, ne de devletten bir umut var. Gerek özel şirketler, gerekse devlet, bu bölgeye fabrika da kurmuyor, yeni işyeri de açmıyor. Bundan ötürü, bölge halkı, kendi yerel özyönetim yapılarını kurmaya koyuldu. Bu «üçüncü sektör», sayıları şimdiden 35'i bulan yerel işletmeleri, konut, yiyecek maddeleri ve işçi kooperatiflerini, kredi kurumlarını kapsıyor. Herhangi bir bölge sakini, kişi başına 1 sterlin ödeyerek, topluluk işletmesinin üyesi olabilir. Üyeler, yönetim kurulunu seçer, işçileri, işletmenin yönetimine katılmaya özendirir. İşletmenin kârı, yeniden yatırım için işletmeye döner, işçilere ikramiye olarak dağıtılır, yeni topluluk projelerinin kurulmasına yardımda kullanılır. Burada ana amaç, taşrada yaşayanlar için en yüksek ölçüde istihdam olanakları yaratmaktır. En başta, uzun süredir işsiz olanlara iş sağlayabilmektir. Bu işletmeler; ürünlerin işlenmesini, inşaat, dizi, el zanaatları, berberlik ve benzeri yerel hizmetleri içine alıyor. Bunun sonucu, yaklaşık 1.800 kişiye bölgede istihdam olanağı yaratılmış bulunuyor.

1986'dan bu yana «*Local Economy*» (Yerel Ekonomi) adlı üç aylık bir dergi çıkarıyoruz. Bu dergide, yerel ekonomik politikanın teorik temelleri üzerine bir tartışma açtık. Değişik biçimde belediye işletmelerinin ne gibi bir geleceği var? Yerel yönetim müdahalesinin en ileri biçimleri nelerdir? Bu kararlar, işsizleri ve öteki grupları nasıl etkiliyor? Bu alanın, Marksist ekonomik çözümler için oldukça verimli, umut verici ve çok da pratik bir alan olduğunu sanıyoruz.

«Dünya vatandaşı olmak» adlı yazı üzerine

Dimitri Lihaçev'in yukardaki başlığı taşıyan ve dergimizin Mayıs 1987 sayısında yayımlanan yazısı küçümsenmeyecek sayıda okuyucudan cevap aldı. Bu cevaplar arasında yazıdaki görüşleri onaylayanlar da var, sert bir şekilde eleştirenler de. Aşağıda kısaltılarak yayımlanan üç mektupta (bu mektuplar Avusturya, İngiltere ve Sovyetler Birliği'nden geliyor) çok çeşitli cevapların bütünü dile getirilmiş oluyor.

Dimitri Lihaçev'in «Dünya Vatandaşı Olmak» adlı yazısı «yeni düşünce tarzı»nın çelişkilerini açıkça gözler önüne serdi. Alışlagelmiş düşünce kalıplarının çoğu zaman yeni düşünce tarzı başlığı altında gizlendikleri söylenebilir. Kanımca Lihaçev'in konumu tarihe aykırı düşmektedir. Bu konumu olsa olsa yığınları hor gören burjuva genetik teorisine uygun düşebilir. Lihaçev'in görüşü somut yaşam deneyimiyle çelişmektedir. Kanıtlarının gerçekle bağlantısı yoktur. Bununla birlikte kuşkusuz ki bu kanıtlar da bazı geçerli noktaları içermektedir.

Yüksek bir sorumluluk duygusuna sahip olan aydınların az çocuk yaptıklarını söyleyen akademisyen Lihaçev buradan kültürün genel olarak bütün ülkelerde düşüş halinde olduğu sonucunu çıkarıyor.

Dünyada yaklaşık 1 milyar kişi okuma yazma bilmiyor. Ama bunların zihinsel gelişmelerini engelleyen şey hiçbir şekilde aydınların kendilerini kapitalizmin dışında tutmaları değildir. Üçüncü dünyada çocukların % 70'i az besleniyor ve bunlar zihinsel olarak gelişme şansına sahip değildir. Kapitalist kültür koşullarında dünya nüfusunun % 20'sinden daha büyük bir kısmı korkunç bir yoksulluk içinde yaşıyor. Bunların hiçbir türlü kültürle hiçbir ilişkileri yoktur. İnsanların kültüre ulaşmaları için belirli bir maddi temele ihtiyaçları vardır. Akademisyen Lihaçev ise hayvan haklarının korunması için bir yasa çıkarılmasını düşünüyor.

Kültürün düşüş halinde olduğunu söylerken akademisyen Lihaçev ne tür bir genel kültür düzeyini kastediyor? 2. Dünya Savaşından bu yana 60 ülkede 100'ü aşkın askersel çatışma çıkmış olması, bu çatışmaların tam 10 milyon cana mal olmuş olması, Güney Afrika, Nikaragua ve Filistin'de hergün çocukların öldürülüyor olması tarihsel kültür olgularıdır.

Hür dünya diye adlandırılan sanayileşmiş ülkelerde tekelci sermayenin ücret karşılığı çalıştırdığı aydınlar tarafından hazırlanan televizyon programlarının insanları okur yazarlıktan uzaklaştırmakta geçmişte benzeri görülmedik bir etkisi olduğu da kültürel bir olgudur. Ama emperyalizme özgü bu kültürel olgular akademisyen Lihaçev'i hiç rahatsız etmiyor. Kendisi sınıflar üstü bir kültür enternasyonalinin kültürel düşüş döneminden çıkış yolu olacağını düşünüyor.

Akademisyen Lihaçev kolektif çalışmaya inanmıyor. Sistin Madonna'-

nın bir sanatçılar ekibi tarafından üretilebileceğine inanmıyor. Bence bu yüzeysel bir kanıttır.

Rafael ve Mikelanj'ın o muazzam yapıtlarının bedeli «hristiyanlığı kabul edenlerin» kanlarıyla ödenmiştir. Bunlar kilise hiyerarşisine, kilisenin baskı sistemine hizmet etmişlerdir. Ustaların eserlerinin güzelliğine bakıp da bu olguları unutmamak gerekir.

Sovyet akademisyeni işçi sınıfının o dayanılmaz kolektif gücünden tek bir satırla olsun bahsetmemiştir. Oysa Ekim Devrimi insanlığın en önemli kültürel kazanımını bu güçle elde etmiştir. Bu kültürel kazanım, *bütün* üyelerinin gerek zihinsel, gerekse fiziksel yeteneklerini çokyanlı geliştirme olanağına sahip buldukları toplumun, «her bir kişinin özgür gelişmesinin, herkesin özgür gelişmesinin koşulu olduğu» (Karl Marks, Friedrich Engels, *Collected Works*, cilt 6, sayfa 506) toplumun kurulmasıdır.

İnsanın doğanın ürünlerini değiştirmesini görmek akademisyen Lihaçev'in hoşuna gitmiyor olsa gerek. Onca doğa olağanüstü bir zekâyla donanmıştır. Bu ise kişi, toplum ve doğa arasında karşılıklı etkileşime yer bırakmıyor.

Böylesi «yeni düşüncelerin» daha fazla yayımlanmasını engellemek yararlı olacaktır. Böylesi düşüncelerin komünist ve işçi partilerinin dergisinde yayımlanmasını esefle karşılıyorum.

Dostça selamlarla.

Profesör GERHARD OBERKOFER
Innsbruck

Barış ve Sosyalizm Sorunları'nı her ay büyük ilgiyle okuyorum ve dergiyi gerçekten de çok değerli buluyorum. Derginin Mayıs 1987 sayısında çıkan Dimitri Lihaçev'in «Dünya Vatandaşı Olmak» başlıklı yazısının içeriğinin beni nasıl şaşkınlığa uğrattığını söylemek için size ilk defa yazmaktan üzüntü duyuyorum. Lihaçev'in bazı fikirleri Marksist değilmiş gibi geliyor. Örneğin «aydınlara özgü olan bazı ahlâksal özelliklerin sadece bir eğitim ve öğretim sorunu olmayıp aynı zamanda bir genetik soya çekim sorunu olması» gibi. Yazar aydınların çocuklarına genetiğın neler sağladığını düşünüyor?

Aynı şekilde yazar «doğada her şey, milyonlarca yıldan beri çalışan olağanüstü bir zekânın varlığına kuşku bırakmayacak bir şekilde düzenlenmiştir» diyor. Darwin böylesi fikirleri öldürelı 100 yıldan fazla oldu! Dergiyi paha biçilmez bulduğumu tekrar ediyorum. Bu bana gerici gibi gelen ilk yazıdır.

Saygılarımla.

ALAN TAIT
Cambridge

Dimitri Lihaçev'in canlı ve heyecan verici yazısını severek okudum. Herşeyden önce dünya çapındaki silâhlanma yarışını, bu yarışın psikolojisini ve insanlığa getirdiği korkunç sonuçları şiddetle mahkum etmesinki ve bu ateşli yarış daha da körükleyen milliyetçiliğin bulaşıcılığını açık etmesini güncel ve anlaşılır buluyorum. Dimitri Lihaçev gibi tutarlı bir hümanistin komünist ve işçi partilerinin uluslararası dergisine yazı yazmasını, bütün ulusların değerlerinin korunmasına yardımcı olmak amacıyla bir kültür enternasyonalı kurulması çağrısını zamanımızın önemli bir belirtisi olarak görüyorum.

Lihaçev'in ulusların bir araya gelme çağrısının ve her bir kişinin «dünya vatandaşı» olmayı öğrenmesi gerekliliğini vurgulamasının, politik pratikle insanlığın ahlâksal ölçütleri arasındaki kopukluğu gidermeğe çalışan yeni düşünce tarzıyla uyum içinde olduğunu söyleyebilirim. Mihail Gorbaçov da geçtiğimiz Şubat ayında Moskova'da yapılan uluslararası forumda bundan bahsetmişti.

Ben dikkati ilerlemeyle, insanlık dışına çıkma tehlikesinin artması arasındaki bağdaşmazlığa çekmek istiyorum. Nitekim bizim kuşağımız hem en önde gelen bilimsel ve teknolojik başarılarla hem de en canavarca, soykırımcı faşist-totaliter rejimlere tanık olmadı mı, ve bunların nesnesi olmadı mı? Gerek sosyalizmin gelişmesinin gerekse sınıf mücadelesinin öğretisinin ve pratiğinin kıyas kabul etmez olduklarını kanıtladıkları gerçektir. Sosyalizm sayesinde emekçilerin geleceğe güvenememekten kurtuldukları, bir kültür devrimi yapıldığı ve eskiden ezilen ulusların olabildiğince gelişme yoluna girdikleri bir gerçektir. Sovyet halkının, Batıda kullanılan terimle, iki «süper devlet»den birini, ekonomik, askersel ve politik olanakları bakımından güçlü bir devlet kurduğu gerçektir. Fakat sanayinin gelişmesinin ve sınıf mücadelesinin mutlaklaştırılması ve sosyalizm zafer kazandığı ölçüde sınıf mücadelesinin de artacağı konusundaki Stalinci anlayış moral değerlerin ve bizzat insan bilincinin erozyona uğramasına yol açtı. Yazıda ise haklı olarak moral değerlerin ve insan bilincinin belirleyici önemi belirtiliyor.

Sovyet edebiyat ve kültürünün saygıdeğer ve önde gelen kişileri, ki akademisyen Lihaçev de bunlardan biridir, dikkatimizi ve dünya kamuoyunun dikkatini bu karmaşık koşullara çektiler. Bu kişiler, eleştirel bir yaklaşıma sahip olan Rus aydınlarının büyük hümanist geleneklerini sürdürüyorlar. Bugün aydınlar haklı olarak toplumumuzun gelişmesinde, gerçekten devrimci yenilenmemizde önemli bir yer tutuyorlar. Bugün, açık konuşmak gerekirse, politik yöneticilikle ilerici aydınlar arasında öncelik taşıyan bir bağlaşıklıkımız var. Ve bu bağlaşıklık bence perestroyka'nın başta gelen güvencesidir.

Ben yazıya bazı okuyucuların, özellikle sınıf mücadelesini fetişleştirmeye devam eden okuyucuların gösterdiği olumsuz tepkiyi görmezlikten gelmiyorum. Ama Lenin, hepimizin bildiği gibi, bir bütün olarak toplumun ge-

lişmesinin çıkarlarını proletaryanın sınıf çıkarlarının önüne koymuştu. Bugün bütün dünya insanlığın çıkarlarına öncelik verilmesi gereken bir durumda bulunuyor. Bizim yeni düşünce tarzımızın özü buradadır.

Kuşkusuz ki bazı yerlerde Marksizm bu şekilde görülüyor. Tamamlanmış bir teori, «temiz olanla» «temiz olmayanı» birbirinden ayıran mutlak bir sınır olarak görülüyor. Ama yaşama bu yabancılaşma, Marks'ın ve Lenin'in öğretisini sürekli zenginleştiren yaşamın yaratıcı ruhunu zedelemekten daha öteye şeyler yapıyor. Komünistlerin kendi kendilerini yalıtılmaya, «onurlu yalnızlığa», «arı» modellerin laboratuvar artıklarına mahkum etmeleri tehlikesini getiriyor.

Bazı kişiler, dünyada bu kadar çok sayıda insanın insafsızca sömürüldüğü ve açlıktan öldüğü, savunulmaya muhtaç olduğu bir sırada Lihaçev'in hayvanları ve genel olarak doğayı savunmasına şaşırabilir, hatta bundan şoke olabilir. Ama gerçek bize bugün insanoğlunun kendisini ancak doğayla birlikte koruyabileceğini, ancak doğanın başına insanın getirdiği belâların üstesinden gelmede doğaya yardım ettiği taktirde kendisini de koruyabileceğini gösteriyor. Bu da, ya insanlığın baskı ve şiddetten kurtarılması, ya da yaşayan herşeyin savunulması arasında bir tercih yapılmasını kabul edilmez kılıyor. Bunların her ikisi de gereklidir ve üstelik biri ötekine yardımcı olmaktadır.

İnsanlığın büyük moral geleneklerine saygı göstermenin, ya da Marks'ın sözleriyle söylersek ahlâkın ve insanlığın ebedi yasalarına saygı göstermenin Marksizme ters düşen bir yanı yoktur. Marks'ın ve Engels'in zamanında çevre sorunu bugün olduğu gibi dünya çapında vahim bir sorun değildi, insanlığın hayatta kalıp kalmamasının bir unsuru değildi. Ve çözüm yolu da kendini öne çıkartmamıştı. Buna rağmen Marks ve Engels ustalıklarını göstererek, geleceğin sosyalist toplumunda doğayla uyumlu ilişkilerin önemini öngördüler ve insanların «doğayla özdeşliklerini duyarak kalmayıp, aynı zamanda bileceklerini» (Marks ve Engels, Selected Works, 1969, cilt 3, sayfa 75) umdular.

Kuşkusuz ki, hata arayan bir eleştiri yazarın fikirlerinin bazılarıyla anlaşmazlığa düşebilir ve bu hiç de sebepsiz olmaz. Buna örnek olarak toplumsal-genetik faktörün aydınların büyük aile istememelerine yol açtığı görüşü alınabilir. Nüfusbilimciler ve sosyologlar bu olayı açıklamakta, nükleer savaş kaygısından daha ağırlıklı başka sebepler bulmakta güçlük çekmeyeceklerdir. Nükleer savaş kaygısı bizim günlük tavırlarımızı belirler duruma gelmiş değildir. Bunun sevinilecek bir şey mi, yoksa üzülmeyecek bir şey mi olduğu ise ayrı bir konudur. Büyüdüğünde tanınmış bir hümanist, gerçek bir aydın olan bir çocuk pekala büyük bir işçi ya da köylü ailesinde de doğmuş olabilir. Bununla birlikte akademisyen Lihaçev aydın olmanın aynı zamanda genetik bir soya çekim sorunu olduğunu söylerken haklıdır. Ne yazık ki geçmişte bunun üzerinde hiç durulmamıştır.

Ama bütün bunlar ayrıntıdır. Esas olan yazının ister komünist olsun, ister olmasın dünyaya yeni bir görüş açısından bakan herkesin önemini göstermesi, hepimizi günümüz sorunları üzerinde, düşünce aygıtımızın bu sorunların üstesinden gelip gelemeyeceğini ve gereklilik halinde bu aygıtın eleştirel bir şekilde yeniden gözden geçirilmesini düşünmeye yönlendirmesidir.

YEVGENİ AMBARTSUMOV
tarihçi-sosyolog
Moskova

Yeni Çağ, dergide yayımlanan yazılara okuyucuların yolladığı yanıtları yayımlamağa devam edecektir.

TKP MK Genel Sekreteri H. Kutlu yoldaşın TKP'nin 67. kuruluş yıldönümü nedeniyle TKP'nin Sesi raayosunda yaptığı konuşma

Yoldaşlar, işçi ve emekçi kardeşlerim, genç arkadaşlar ...

Partimizin 67. kuruluş yıldönümünde sizlere seslenmekten büyük sevinç duyuyorum. Merkez Komitemiz adına hepinizi en içten duygularla selamlarım.

Bu yıl 10 Eylül'ü önemli gelişmelerin eşliğinde kutluyoruz. Komünist hareketimizin 67 yıllık tarihinin önemli bir dönüm noktasındayız. Önümüzde Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin 70. yıldönümü var. Bildiğiniz gibi işçi sınıfımızın iki devrimci partisinin, Türkiye Komünist Partisi ile Türkiye İşçi Partisi'nin tek bir komünist partisi olarak birleşmeleri, tamamlanma sürecine girmiş bulunuyor.

Yoldaşlar,

Güçlü bir komünist partisi! Hedef budur. Türkiye'nin, halkımızın güçlü bir komünist partisine ihtiyacı var. Baştan beri çabalarımız bu hedefe yöneliktir. Şimdi TIP ile birlik sürecinin tamamlanmasıyla bu hedefe doğru çok büyük bir adım atılmış olacak. Bu birlik iki partinin ilkeli, ısrarlı ve sabırlı çabalarının ürünüdür. Komünist Partisi'nin güçlenmesi ve komünistlerin birliği için çabalar bundan böyle de aralıksız sürecektir. Ülkemizdeki her bir gelişme tekrar tekrar gösteriyor ki, güçlü bir komünist parti olmadan ülkemizin ve halkımızın kaderini değiştirmek, toplumsal ilerlemenin yolunu açmak olanaksızdır.

Şimdi 10 Eylül'de, komünist hareketimizin başlangıç yıldönümünde bütün yoldaşlarımıza sesleniyorum, birlik sürecini tamamlamak, komünist hareketimizi daha da güçlendirmek için her çabayı gösterin! İki partinin birliğinin önemine yalnız bugünün dar çerçevesi içinden değil, geleceğin geniş ufkundan bakın!

Dostlarım,

Biz komünist partisinin güçlenmesini ve komünistlerin birliğini, genel olarak devrimci solun güçlenmesi ve birlikteliği, ortak mücadelesi dışında, ondan ayrı bir süreç olarak düşünmüyoruz. Şimdi bütün devrimci sol parti, örgüt ve gruplarla diyaloga girmek, kalıcı dostluk ilişkileri kurabilmek için çaba gösteriyoruz. Bütün devrimci sol güçler arasında karşılıklı saygı ve anlayışa dayalı, somut işbirliği ve somut tartışma üreten bir ilişki sistemi oluşturulabilirse, ortaya işçi sınıfı ve öteki emekçilerin, aydınların mücadelesi açısından büyük olanaklar çıkacaktır. Biz bu çaba-

larımızın öteki devrimci güçler tarafından yanıtız bırakılmayacağına inanıyoruz. Ayrı ayrı durduğumuzda, birbirimizin zararına güçlenmeye çalıştıkça, halkın güvenini kazanmanın olanaklı olmadığını, inanıyorum ki, hepimiz görüyoruz. Şimdi sorun subjektif engelleri aşmayı, yeni bir anlayışla birbirimize yaklaşmayı başarabilmektir.

Komünistler buldukları her yerde çevrelerindeki sol güçlerin dostluğu, diyalog ve işbirliği için aralıksız çalışmalıdır. Bu, günlük parti çalışmasının ayrılmaz bir parçası olmalıdır. Ortak olan noktaları öne çıkarmak, bu noktalarda yoğunlaşmak, öteki noktalardaki tartışmaları işbirliğine zarar vermeden yürütmek, pratikte sonuç alıcılığı sınanmış bu ilkeyi ısrarla uygulamalıyız.

Türkiye'nin yeni, kendini yenilemeyi başarmış bir sol harekete ihtiyacı var. Ülkemizde ve dünyada koşullar değişti. 10 yıl, 20 yıl öncesinin koşullarında yaşamıyoruz. 10 yıl, 20 yıl önce oluşturduğumuz stratejilerle, uygulayageldiğimiz taktiklerle örgüt ve çalışma anlayışlarıyla bir adım olsun ilerleyemeyiz artık.

6 Eylül referandumunun sonuçları ve şimdi seçimler öncesinde karşı karşıya bulunduğumuz koşullar bunu hepimize göstermiş olmalıdır.

Devrimci solun ve genel olarak solun bu önemli politik olaydaki rolü ne olmuştur? Ne kadar aktif bir rol oynayabildik? Sol birikim ne kadar seferber edilebildi? Bu sorular üzerinde çok ciddi durmalıyız. Sol çözümleri, sosyalizmi bir ütopya olmaktan çıkarıp, Türkiye topraklarında yaşama geçirmek istiyorsak, milyonlarca emekçinin gerçekten umudu olacak bir politik mücadeleyi, bunu kökleştirecek bir sol politik kültürü bütün boyutlarıyla ortaya koymayı başarabilmeliyiz.

Sol güçler bugün politik yaşamda oynayabilecekleri rolün çok altında bir rol oynuyorlar, oysa sol birikim, sol potansiyel sol güçlerin kat kat daha etkili bir rol oynamasına elverişlidir. Sol güçler günün ihtiyaçlarına yanıt verebilen pozitif bir programla ortaya çıkmayı ve kendi aralarında kalıcı dostluk ve işbirliği ilişkileri geliştirmeyi başaramazlarsa, mevcut potansiyel heba olup gidecektir. Referandum sonuçları böyle ciddi bir tehlike ile karşı karşıya olduğumuzu çok somut gösterdi.

Her birimiz öteki devrimci sol güçleri, sosyal demokratları eleştirebiliriz. Bunu yapmalıyız da. Ama sol birikim nasıl aktif bir politik güce dönüşecek, şimdi canlanan işçi eylemleri, gençliğin mücadeleleri, genel olarak demokratik hareketler nasıl sonuç alıcı bir rol oynayacak? Bu sorunların çözüme kavuşmasına katkıda bulunmadan yapılacak eleştirilerin hiçbir anlamı olmayacaktır. Her birimiz kendi eylemimizi, tutumumuzu savunabiliriz. Savunmalıyız da. Ama eylemimiz, tutumumuz güçlerimizi birleştirmeye böylece halkın eylemini yükseltmeye yaramıyorsa, ne kadar önemli eylemler yapsak da, bunun halkın davası açısından hiçbir anlamı olmayacaktır.

TIP ve TKP tarafından hazırlanan ve şimdi parti örgütlerinin tartışmasına açılan Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin Program Tasarısı bütün devrimci sol güçlerin ilgisini şimdiden çekmeye başladığını görüyoruz ve biz bu tasarı üzerinde herkesle tartışmayı istiyoruz. Bütün yoldaşlarımız burada yeni bir sınavla karşı karşıyadır. Öteki devrimci güçlerle aktif ve yapıcı bir tartışma içine girmeyi başarmalıyız. Yeni görüşlerimizin tartışılması mutlaka sol güçlerin diyalogunun gelişmesine hizmet etmelidir. Biz tutumumuzla bu amacımızda ciddi ve içten olduğumuzu ne kadar kanıt-larsak, öteki devrimci parti, örgüt, grup ve kişilerin program tasarısına yaklaşımı da o kadar ciddi ve içten olacaktır.

Bütün yoldaşlarımız şunu görmelidir. TBKP Program Tasarısını biz de tartışıyoruz, elbette tasarı üzerine çok şey söylenecektir, ama, bu tasarı-nın yaklaşımları, işçi sınıfımızın ve genel olarak sol güçlerin toplumsal ve politik yaşamdaki ağırlığını artırmaya, solun kendisini yenileyerek potan-siyellerini seferber etmesine yardımcı olacak, sonuç alıcı yaklaşımlardır. Şimdi referandum sonrası oluşan durumda bunları geniş sol güçlere gös-terebilmek için sabırla çalışmalıyız.

Öte yandan program tasarısını özümseme-tartışma yöntemi de önem-lidir. Eğer eski anlayışlarımızla tasarıdaki düşünceler anlaşılmaya, irde-lenmeye çalışırsa sonuç başarılı olmayacaktır. Program tasarısı, eski an-layışları yeni gerçeklerin ışığında eleştiri süreci içinde ele alınmalıdır. Bu nedenle şimdi partimiz içinde açtığımız, parti yaşamı ve parti çalışmalarını ile ilgili tartışma yeni program tasarısının tartışılmasına sağlam bir zemin kazandırmalıdır. Çünkü şimdi süren tartışma parti yaşamımızı yenileyecek ve yeni bir ideoloji ile hamle için parti ortamını hazırlayacaktır. Böyle ol-malıdır.

Yoldaşlar,

Bugün kuruluş yıldönümünü kutladığımız partimizin yaklaşık 70 yıllık tarihi olağanüstü zor koşullarda verilmiş özverili çetin bir mücadelenin tarihidir. Biz bu devrimci mücadele mirasına bütünüyle eksiksiz sahip çıkıyoruz. Her türlü saldırıya karşı savunuyoruz ve savunacağız.

Tarihimizde boş sayfalar, anılmayan insanlar kalmamalıdır. Bu konu-daki eksiklerimizi hızla kapatmalıyız.

TKP tarihini, bu devrimci mücadele geleneğini bundan böyle de yaşa-tacağız.

Dışımızdaki sol güçler de bu tarih mirasına sahip çıkıyor. Bu olumludur. Ne kadar çok ilerici, devrimci parti, örgüt, grup, kişi bu devrimci miras ve geleneğe olumlu yaklaşırsa, biz buna o kadar sevinir ve bundan kıvanç duyarız. Bu aynı zamanda sol güçler arasında ortak politik kültür bağ-larını güçlendiren onları birbirine yakınlaştıran bir olgu olarak değeri-len-dirilmelidir.

Dışımızdaki sol güçler TKP tarihine yaklaşıırken, kendi ideolojik-politik

bakış açılarına göre farklı yorumlara gidiyorlar. Bunu olağan karşılıyorlar. Önemli olan bu farklı yorumları, tarihin ortak miras ve geleneğinin, sol içi ortak davranış normlarının, ortak devrimci duygu ve heyecanların birleştirici çerçevesi içinde tutabilmektir. Bu konudaki farklı yaklaşımların tartışılmasını, ortak devrimci değerlerin, devrimci ahlakın belirlediği sınırlar içinde yürütüp yeni sentezlere ulaşabilmektir.

Şu konuya dikkatinizi çekmek istiyorum. Bugün çok sayıda devrimci örgüt ve grup Mustafa Suphi'yi saygıyla anıyor ve kendilerini partimizin tarihinin şu ya da bu kesitiyle, şu ya da bu önderi ile özdeşleştiriyor. Ve biz, TKP'nin bugünkü kuşakları, bunu olumlu bir olgu olarak değerlendiriyoruz. Bu ülkemiz komünist ve sol hareketinin bir özgüllüğüdür. Bu özgül durumu, hiçbir üstünlük ve tekelcilik iddiasında bulunmadan geniş sol güçlerin birliği, mücadele arkadaşlığı için değerlendirebilmeliyiz.

Bizim partimizin tarihindeki iç tartışmalara yaklaşımımızda da mutlak olarak bir tarafı haklı görmek gibi bir ilkemiz olamaz. Yanlışsız, eksiksiz insanların, yanılmaz liderlerin tarihi değildir TKP'nin tarihi. Onların davranışlarında doğruların yanısıra zaman zaman yanlışlar, eksiklikler de olmuştur. Geçmişteki parti içi tartışmalarda tarafların görüş ve tutumlarını varolan bu çelişkiliği ile değerlendirmeyi başarabilmeliyiz. Belirli dönemlerdeki Komintern görüşlerini de böyle yorumlamak doğru olacaktır.

Özellikle geçmişte parti içi tartışmaların bölünmelere yol açtığı durumları bugün değerlendirirken, bugünkü deneyim ve bilgi düzeyimizden hareket ederek farklı tarafların olumlu bütün yanlarına sahip çıkmalıyız. Belirleyici olarak bu noktayı görmeliyiz. Aynı yöntemi partimizin geçmişte öteki sol güçlerle yaptığı tartışmaları, ya da öteki sol güçlerin kendi aralarında yaptıkları tartışmaları değerlendirirken de uygulamalıyız. Biz hakikatin peşinde koşuyoruz. İddiamız yanılmazlık değil, doğruları görebilmeyi başarmak olmalıdır.

Örneğin uzun zaman parti içinde Mustafa Suphi çizgisi ile Şefik Hüsnü Değner çizgisini birbirlerine karşıymış gibi görme yanlışlığı yapıldı. Hatta birkaç kuşak boyunca bu temelsiz iddianın yol açtığı bölünmeler oldu.

Oysa Mustafa Suphi ve Şefik Hüsnü gibi partimizin kimliğini belirlemiş önderler arasında tercih yapmak ya da çizgilerini karşı karşıya koymak tarih açısından doğru bir yorum değildir. Üstelik bu devrimci sol güçlerin bölünmüşlüğüne derinleştiren bir etken olmuştur. Gerçekte ise TKP tarihinin sürekliliğini sağlayan en önemli bir halka bu iki önderin birbirini izleyen ilkesel ve programatik bütünselliğidir.

Şimdi tarihimizin sürekliliğini sağlayan diğer önemli bir halkayı TKP ile TİP'in birleşme sürecinin tamamlanması perçinleyecektir. Bu birleşme aynı zamanda yakın tarihe bütün ayrıntılarıyla ışık tutabilmek için daha elverişli olanaklar sağlayacaktır. Birleşmiş tek parti olarak örneğin 60'lı yılların

gelişmelerine bakışımız, ayrı ayrı bakışımızdan daha olgun ve gelişmiş olacaktır. Bu yönetsel doğru tüm diğer devrimci sol için ortak tarihe bir bakış geliştirmek açısından da geçerlidir. Örneğin şimdi birçok dergide 60'lı 70'li yılların gençlik hareketlerinin tarihi yazılmaya çalışılıyor. Daha çok farklılıkların vurgulanmaya çalışıldığı bu yaklaşımların demokratik gençlik hareketi içindeki ayrılıkların daha da derinleşmesini getireceği endişesini taşıyoruz. Oysa eğer devrimci sol güçler kendi aralarında diyalog ve ortak davranış biçimleri geliştirme sürecine girerlerse, devrimci tarihe birlikte sahip çıkmak ve bu tarihe ortak bir yorum getirmek kuşkusuz daha kolay olacaktır ve böylece tarih bugünkü ve gelecekteki mücadelemizi güçlendiren canlı bir etkene dönüşecektir.

Yoldaşlar,

Önümüzde zorlu bir dönem var. Barış ve demokratik yenilenme için mücadelenin perspektifinin somut belirleneceği bir döneme giriyoruz. Merkez Komitemiz 6 Eylül referandumunun sonuçlarını önümüzdeki günlerde geniş bir şekilde değerlendirip MK 7. Plenumu kararları ışığında önde duran görevleri saptayacaktır. Ama şimdiden şu söylenebilir: Referandum sonuçları, genel seçimlerde bir demokratikleşme sürecini başlatmanın olanaklarını artırmakla birlikte, bu olanakları gerçekleştirmenin son derece zor olduğunu da gösterdi. Bugün partimizin 67. kuruluş yıldönümünü kutlarken, önümüzdeki zor mücadele döneminin ağır ve sorumlu görevlerini üstlenmeye hazır olmak en önemli sorundur. Şimdi her çaba buraya yönelmelidir. Bunu başaracağımıza olan inaçla hepinize en iyi dileklerle selamlarımı sunarım.

Açıklama

6 Eylül referandumunu ve onu izleyen gelişmeler sonucunda, ülkemizin bir yol ayrımında bulunduğu daha belirginleşti. Şimdi Amerikancı, militarist, gerici güçlerin girişimleriyle otoriter bir rejim pekiştirip kalıcılaştırmak ile demokrasiye gerçekten geçilmesi arasındaki farklar daha açık ortaya çıkıyor. Demokrasi mücadelesinin başarısı için yapılması gerekenler netleşiyor. ANAP hükümetinin oldu bittilerine karşı bir direniş çizgisi beliriyor.

ANAP hükümeti, seçim yasasında yaptığı muhalefet güçlerinin olanaklarını tamamen kısıtlayan değişikliklerle, kendi iktidarını beş yıl daha sürdürmek ve demokrasiye geçişin yollarını tıkamak istemektedir. Referandum sırasında, siyasi yasakların kalkmasını önlemek için yürüttüğü kampanyada ANAP hükümeti, kendi politik çıkarları için devletin mali olanaklarını ve propaganda araçlarını alabildiğine kullanmıştır. Şimdi demokratik kuralları kabaca çiğneyerek, aynı ahlak dışı yöntemlerle genel seçimlerde çoğunluğu almayı amaçlamaktadır.

Bütün bunlar ülkemizdeki rejimin demokrasi ile uzaktan yakından bir ilişkisi olmadığını tekrar tekrar gösteriyor. Amerikan emperyalizminin ve oligarşinin çıkarlarını kollayan bu hükümetle, bu antidemokratik seçim yasası ile demokrasiye geçilemeyeceği ortadadır.

İçinde bulunduğumuz bu kritik koşullarda demokrasi güçlerinin sorumluluğu kat kat artıyor. Demokrasi güçleri tamamen eşitsiz koşullarda verdikleri mücadele ile referandumu az bir farkla da olsa kazanmayı başardılar. Ama referandum demokrasi düşmanlarının yenilgiye uğratılmasının hiç de kolay olmadığını gösterdi. Referandumun başarısı yasal muhalefet partilerden devrimci sola kadar uzanan geniş politik güçlerin, sendikaların, öteki yığın örgütlerinin, aydınların demokrasi fikri çevresinde birleşebilmelerinin ürünü olmuştur. Ama aynı zamanda sağlanan birliğin yeterince etkili olmadığı da görülmüştür.

Şimdi bu kritik koşullarda somut hedeflerde birleşmek ve bu hedefler için kararlı bir mücadeleyi yaşama geçirmek zorunludur. Antidemokratik seçim yasasına karşı bütün demokrasi güçleri aktif bir tutum almalıdır. ANAP hükümetinin zorbalıkla yarattığı antidemokratik seçim koşullarını onaylamak, ANAP'ın seçim zaferini baştan kabul etmek demek olacaktır.

Muhalefet partileri hayale kapılmamalıdır. Hiçbir muhalefet partisi bu koşullarda tek başına çoğunluk sağlamayı başaramaz. Seçimlere katılma hakkını elde etmiş olan muhalefet partilerinden birinin bile böylesi bir hayale kapılması, ANAP'ın amaçlarına ulaşması için yeterli olacaktır.

ANAP'ın planlarını boşa çıkarmanın tek yolu bütün demokrasi güçlerinin ortak bir tutumda birleşmesidir. Antidemokratik seçim yasasına karşı demokratik bir seçim yasası için ve giderek 1982 Anayasasına karşı de-

mokratik bir anayasa gerçekleştirmek için birleşildiğinde, demokrasi mücadelesinin başarısı için şimdiden öngörülemez kadar büyük olanaklar ortaya çıkabilir.

Demokrasiye ancak demokratik muhalefetin birlikte çizecekleri bir yoldan ve onların oluşturacağı demokratik bir platformla geçilebilir. Şimdi bu olanaktır.

Halk 6 Eylül referandumunda demokratik bir istikrar istediğini göstermiştir. Halkın yarısından çoğu demokrasi için evet oyu kullanmıştır. Referandumda hayır oyu kullananların ezici çoğunluğu ise politik istikrar endişesi ile bu tutumu almıştır. Hayır oyu kullananları demokrasi karşıtı ve ANAP yandaşı gibi görmek büyük bir yanılığı olur. Geçersiz oyu kullananların çoğunluğu da 1982 Anayasasına karşıdır.

Demokrasi güçleri şimdi referandum mücadelesinden gereken dersleri çıkararak halka politik istikrarın ancak demokrasi koşullarında, bütün demokratik güçlerin eşit haklı olarak özgürce katıldıkları demokrasi bir rejimde olanaklı olabileceğini gösterebilmelidirler. Politik istikrar istemeyen, huzursuzluk yaratan, sürekli gerginlik kışkırtan ANAP hükümetidir. Şimdi ANAP'ın antidemokratik koşullarda seçimleri oldu bittiye getirip hükümetini sürdürme çabası, kendi başına bir istikrarsızlık kaynağıdır.

Hükümetin otoriter rejimi yerleştirme, zorbalıkla beş yıl daha iktidarda kalma, demokrasiye geçişin yollarını tıkama çabalarına karşı ciddi bir direniş ortaya çıkabilir. Seçimlerin boykot edilmesi görüşü tartışılmakta, muhalefet partileri bir oldu bittiye boyun eğmemenin yollarını araştırmaktadır.

TKP demokratik muhalefet içinde yer alarak, böylesi ortak bir tutumun oluşması için her çabayı gösterecektir.

Şimdi bütün komünistler buldukları her yerde demokrasi yandaşı çevrelerin ortak bir politik tutumda birleşmesi için derhal harekete geçmelidir.

Şimdi bütün demokrasi güçleri, bütün partiler ve politik çevreler, sendikalar, bütün meslek örgütleri, aydınlar ve gençler, basın mensupları ve bilim adamları, zaman kaybetmeden bu kritik durumda görüşlerini açıklamalıdır. Bütün demokrasi güçlerinin ANAP hükümetinin oldu bittilerine karşı ortak bir tutumda birleşebilmesini sağlamak en yakıcı, en önemli görevdir.

10 Eylül 1987

Türkiye Komünist Partisi
MK Sekreterliği

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Batı Avrupa'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçılardan sağlayabilirler:

FEDERAL ALMANYA'DA

5100 Aachen

Collectiv-Buchhandlung
Adam Kuckhoff
Annuntiatenbach 1

5060 Bergisch-Gladbach 2

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Bensberger Straße 128

4800 Bielefeld

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Feilenstraße 10

5300 Bonn

Progress-Buchhandlung
Oxfordstraße 17

2800 Bremen 1

Volksbuchhandlung
Richtweg 4

6100 Darmstadt

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Lauteschlägerstraße 3

4600 Dortmund

Buch International
Königswall 22

4000 Düsseldorf

Heinrich-Heine-Buchhandlung
Ackerstraße 3

4300 Essen 1

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
Viehofen Platz 15

6000 Frankfurt/Main 1

collectiv-Buchhandlung
Bornwiesenweg 4

7800 Freiburg i. Br.
Friedrich-Hecker-Buchhandlung
An der Mehlwaage 2

2000 Hamburg 13
Internationale Buchhandlung GmbH
Johnsallee 67

3000 Hannover 1
Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Hamburger Allee 37

6900 Heidelberg
Buchhandlung collectiv
Plöck 64a

3500 Kassel
Wissen und Fortschritt
Buchhandelsges. m.b.H.
Werner-Hilpert-Straße 5

2300 Kiel
collectiv-Buchhandlung
Käthe Kollwitz
Muhliusstraße 38

5000 Köln
Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Fleischmengergasse 31

6500 Mainz
Anna-Seghers-Buchhandlung
Bilhildisstraße 15

6800 Mannheim
Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
U 2,3

3550 Marburg/L.
collectiv-Buchhandlung
Wilhelm Liebknecht
Wettergasse 19

8000 München 40
Libresso-Buchhandlung
Türkenstraße 66

4400 Münster/Westf.
Collectiv Buchhandlung GmbH
Roggenmarkt 15–16

8500 Nürnberg 1
Libresso-Buchzentrum
Peter-Vischer-Straße 25

2900 Oldenburg
Collectiv-Buchhandlung
Donnerschweerstraße 12

6600 Saarbrücken
Collectiv-Buchhandlung
lenchen demuth
Berliner Promenade 12

7000 Stuttgart
Collectiv-Buchhandlung
Friedrich Wolf Inh. Anita Laufer
Wilhelmsplatz 1

5600 Wuppertal 1
Friedrich-Engels-Buchhandlung
Gathe 55-57

BATI BERLIN'DE

Das Europäische Buch
Knesebeckstraße 3
1000 Berlin 12

Das Europäische Buch
Thielallee 34
1000 Berlin 33

DANIMARKA'DA

Bogcafe
Frederikssundsvej 64
2400 NV Koebenhavn
Danimarka

ISVIÇRE'DE

Buchhandlung Waser
Rumelinplatz 17
4051 Basel
İsviçre

ISVEÇ'TE

İnter-Bok AB
Fleminggatan 85
10028 Stockholm
İsveç

TKP YAYINLARI

«Atılım»

«Yol ve Amaç»

«Yeni Çağ»

TKP 5. Kongre belgeleri

- TKP 5. Kongresi'ne sunulan MK Çalışma Raporu
- Türkiye Komünist Partisi Programı
- Mustafa Suphi 100. Yıl Tezleri

TKP Merkez Komitesi Plenum raporları

Türkiye ve Türkiye Kürdistanı Sol Birliği. Belgeler

«İşçi sınıfının tarihsel misyonu»

«Leninci parti öğretisi»

«Karl Marks ve günümüz» (Uluslararası Konferans, Berlin, 1983)

«1 Mayıs»

«TKP'nin savaş tarihinden sayfalar»

«Halkımızın özlediği demokrasi TKP'siz olamaz»

«TKP halkımızın umududur»

«TKP 65. Kuruluş Yıldönümü Toplantısı»

«Terörizmin ardında kim var?»

«Konspiratif çalışma üzerine»

«Parti disiplini üzerine»

«Devrim ve demokrasi»

«SBKP Programı» (27. Kongre'de kabul edilen yeniden kaleme alınmış biçimi)

Mihail Gorbaçov. SBKP 27. Kongresi'ne sunulan
SBKP MK Politik Raporu

Bu yayınlarımızı edinmek isteyenler aşağıdaki adrese
başvurabilirler:

Ermis Verlag

Postfach 101016

4300 Essen

(BRD)

Görüş birliği

Bu yılın Şubat ayında TKP MK Genel Sekreteri başkanlığında bir TKP heyeti Yunanistan'ı ziyaret etti. Yunanistan Komünist Partisi MK Genel Sekreteri H. Florakis ve öteki parti yöneticileriyle yapılan görüşmelerden sonra bir ortak açıklama yayınlandı. Açıklamada TKP ve YKP heyetlerinin iki parti arasındaki ilişkilerde varılan kardeşçe işbirliği havası içersinde Doğu Akdeniz bölgesindeki durumu, barış, ulusal bağımsızlık ve demokrasi savaşıyla ilgili sorunları ele aldıkları belirtiliyor.